

SÖKAREN

NR 5

1991 ÅRGÅNG 28

PRIS 30:00 INKL. MOMS

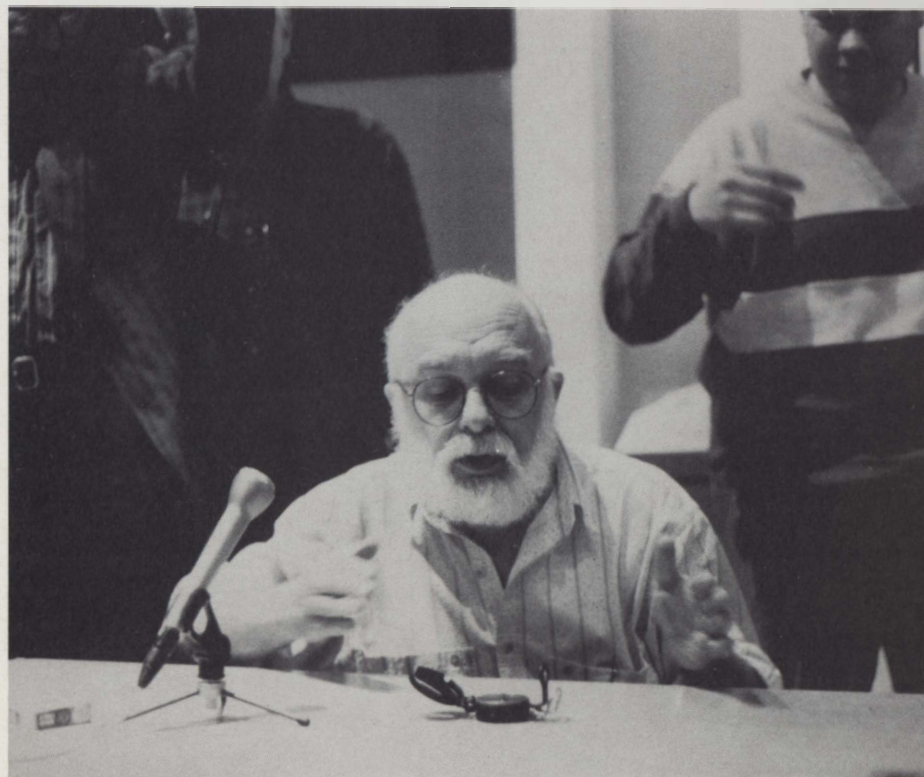
Oberoende tidskrift för livssynsfrågor

Frigörande andning, en populär metod för självutveckling. (Reportage och foto: Tomas Johansson)

James Randi i Sverige

Den skicklige illusionisten tror inte att paranormala fenomen finns. "Fenomenen" beror på feltolkningar, trick och självbedrägeri.

Randi får en kompassnål att röra sig. Ett mirakel!

Mr Randall James Hamilton Zwinge från USA, alias "Den fantastiske Randi", har varit i Sverige på inbjudan av föreningen Vetenskap och Folkbildning. Han är en berömd trollkonstnär och även känd för sina "avslöjanden av bluffmakare" inom det paranormala området, bland dem Uri Geller.

Randi är helt övertygad om de para-

normala fenomenens icke-existens, och sedan 25 år lovar han att betala 10 000 dollar till den som kan demonstrera ett fenomen, såsom att läsa innehållet i ett tillslutet kuvert, vilket Randi tillhandahåller. Hittills har priset inte delats ut.

Den 11 juni höll Randi ett föredrag på Fysikum i Stockholm. Det handlade om "självbedrägeri inom vetenskapen"

och var humoristiskt och underhållande. Randi är en mycket god (snabb)-talare.

Han pratade om N-strålar och E-strålar, som forskare trott sig ha upptäckt, men som inte existerat, och om parapsykologin, som han karakteriserade som en pseudovetenskap på gränsen till tokvetenskap.

– Jag känner flera parapsykologer, mycket respektabla människor, som tror på det de gör, sa Randi. Men allihop, de som är vederhäftiga, medger att de aldrig gjort ett experiment med positivt resultat, och en del av dem har varit verksamma inom området i 35–40 år!

Randi menar att parapsykologerna är ärliga, i stort sett, men att de lurar sig själva.

Han kom under föredraget in på slagrutan och sa att slagrutemän kan testas på olika sätt. Man kan till exempel se om de utpekar samma plats två gånger.

– Vi testade detta om och om igen, till leda, och de misslyckades alltid. Om man döljer marken, finner de alltid olika platser i sitt sökande. Ett annat sätt att testa dem är att se om olika personer, när de inte vet om varandras resultat, finner samma platser. Det gör de inte.

– Nyligen testade vi 30 slagrutemän. När de tydligt kunde se var en vattenledning fanns, och visste att vattnet var påsläppt, lyckades de till 100 procent. Men när de inte visste om vatten fanns i rören vid tillfället, och inte heller forskarna visste det, fick de endast slumpresultat, när de skulle säga om det var vatten i rören.

Forskarna hade tio lådor. Slagrutemännen kunde välja olika saker att

James Randi, född 1928, är trollkarl (illusionist) till yrket, under namnet The Amazing Randi. Han har skrivit ett tiotal böcker, bland dem *The Truth about Uri Geller*, *The Faith Healers* och *Flim-Flam!*. I den sistnämnda granskar han allt inom det paranormala området, såsom ESP, UFOs, psykiska kirurger, forntida astronauter och slagrutan.

Randi uppträder ofta i TV i olika länder, och han reser runt världen, trollar och håller föredrag. Han tillhör grundarna av skeptikerorganisationen CSICOP.

1986 blev Randi invald i den ansedda John D & Catherine T MacArthur Foundation som en erkänsla för hans arbete med att undersöka påståenden om övernaturliga, ockulta och paranormala krafter, framför allt hans avslöjanden av TV-evangelister/troshelbräddagörare och medier (psychics). Han har av stiftelsen erhållit 272.000 dollar som bidrag till sin verksamhet.

Randi har också mottagit andra utmärkelser.

lägga i en av lådorna – bland annat en kraftig magnet, en stor guldklump, ett kilo rent silver, råolja, raffinerad olja och tungt vatten. De skulle sedan ange vilken av lådorna som innehöll något. De fick endast slumpresultat.

Randi berättade utförligt om Benvenistes och hans kollegers resultat i Frankrike, där de erhöll visst stöd för homeopatin, dvs en homeopatiskt utspädd lösning av ett ämne hade effekter på blod. Randi hade tillsammans med två andra skeptiskt inställda personer besökt det franska laboratoriet och studerat vad som där gjordes. De avslöjade alltsammans som ett fall av självbedrägeri inom vetenskapen. Men de franska forskarna uppgav att deras resultat hade bekräftats av fyra andra laboratorier i olika länder – Kanada, Marseilles i Frankrike, Milano i Italien och Israel. Randi undersökte hur det förhöll sig med detta och fann att två av dessa laboratorier – i Kanada och Marseilles – var homeopatiska laboratorier (!) där man säkert hade intresse av att få stöd för homeopatin.

Randi och hans medarbetare fann också att experimenten i Milano, Marseilles och Israel hade utförts av en och samma person, en kvinna som hade varit professor Benvenistes assistent och som var den enda person som uppgavs alltid ha fått positiva resultat! Laboratorierna utförde inte testen – de endast observerade dem! Den kvinnliga

forskaren använde alltid samma utrustning och samma lösning.

Det visade sig också att i Israel fanns den ursprungliga substans från vilken alla lösningar som användes vid undersökningarna hade framställts. I två av tuberna var den inte homeopatiskt förtunnad, utan innehöll en mätbar mängd av ett verksamt kemiskt ämne. Någon-ting hade tydligen gått väldigt snett i den här forskningen!

Randi utförde också några trick. Han böjde ett par skedar på samma sätt som vi sett Uri Geller göra. Han smusslade nog undan dem som arrangörerna lämnade honom och använde egna, preparerade skedar.

Han fick också en kompassnål på ett bord att röra sig. Förklaringen var, sa han själv, att han hade en liten magnet gömd vid knät. Uri Geller hade gjort detta experiment inför vetenskapsmän, som blivit lurade. De hade letat efter en dold magnet i munnen på Geller!

Efter föredraget fick jag en intervju med Randi.

Han var ingen "otrevlig typ", som en vän befarade, när han hörde att vi tänkte intervju illusionisten, utan tvärtom ganska sympatisk – en kortväxt, kraftig, oerhört vital man i sextioårsåldern med vitt skägg. Han ställde gärna upp för en intervju och pratade snabbt, entusiastiskt och tämligen oupphörligt om sina övertygelser och undersökningar.

Min första fråga var:

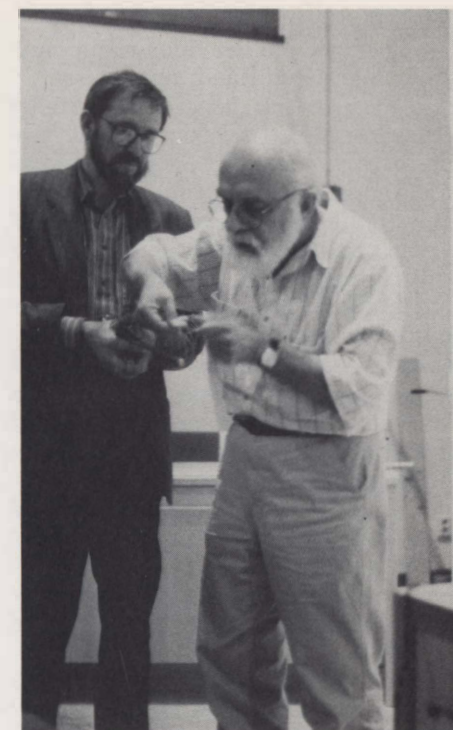
– *Tror ni att parapsykologiska fenomen finns?*

– Nej, svarade han, för mina undersökningar tyder inte på det. Det kan finnas "fenomen" som har helt naturliga förklaringar. Det kan röra sig om feltolkningar, trick och självbedrägeri. I det senare fallet finns inget medvetet fusk, och inga "skyldiga". Men jag tror att forskare ibland har en önskan om vissa resultat, och då kan de lätt få dem.

– Jag har frågat två ledande parapsykologer, mycket kända inom området, fortsatte Randi, varför de efter alla år ännu tror att paranormala fenomen finns, trots att de inte kan peka på ett enda positivt resultat.

Jag invände att de flesta parapsykologer anser att paranormala fenomen finns och att det har gjorts positiva experiment.

– Dessa två uppgav att de aldrig hade fått ett positivt resultat, sa Randi. Deras svar på min fråga var mycket enkelt, och jag har inget att invända mot det. De sa: vi tror att det kan finnas något

Här böjer Randi en sked i bästa Uri Geller-stil.

paranormalt, och om en äkta vetenskapsman tror att det finns något som bör studeras, då måste han göra det. Han har inget val – även om alla experiment som görs ger negativa resultat under många år.

Men Randi hade en stilla undran om inte dessa parapsykologer kanske borde byta jobb...

Till påståendet att experiment med positiva resultat finns, sa Randi:

– Jag känner inte till några sådana experiment. Då och då blir parapsykologerna väldigt upprymda, när en Uri Geller dyker upp. De tror att de nu har påträffat äkta fenomen. Alla skriver om detta, och till sist föreligger ett genombrott – fenomen som kan demonstreras. Men därefter bleknar det gradvis bort, och man hör aldrig talas om det igen. Det rapporteras ofta positiva resultat inom det här området, men inte några av dessa resultat klarar en kritisk granskning.

– Jag brukar likna vetenskapen vid en väg, som vetenskapsmännen färdas på. När de ser sig om, kan de se imponerande byggnader och vackra trädgårdar, som skapats av vetenskapsmän före dem. En del har reparerats och förbättrats. De går vidare på sin väg, och långt framför sig ser de konturerna av framtida byggnadsverk skymta. Med parapsykologernas vandring förhåller det sig annorlunda. De ser dimmiga konturer alldeles framför sig och ingenting bortom dem. Bakom dem brinner alla byggnader som deras kol-

leger före dem har uppfört!

Jag frågar om det finns några parapsykologer som Randi respekterar.

– Visst, svarar han. Alla! De allra flesta tror på vad de håller på med. Men de är offer för självbedrägeri. Sådant förekommer också inom andra vetenskaper. En del av deras metoder har visats vara mycket bristfälliga. Men seriöst arbete pågår. Ett problem är att om de får negativa resultat, så publiceras dessa ofta inte, eftersom det i vetenskapliga sammanhang är svårt att få negativa resultat offentliggjorda. Dessa är som icke-händelser, de existerar inte. Vetenskapliga tidskrifter vill publicera positiva resultat.

Jag nämner att professor Martin Johnson, när han var verksam i Utrecht, hade principen att acceptera vetenskapliga artiklar för publicering redan innan resultaten av experimenten var kända.

Randi säger att Johnson är en mycket respekterad person inom det parapsykologiska området men att han, även om han tror att paranormala fenomen finns, inte har bevis för detta.

Jag undrar om Randi har samarbetat med några parapsykologer.

– Ja, svarar han, ibland har jag anlitats som konsult och kunnat förslå förbättringar i experiment, visat hur de kunnat få säkerhet mot trick. Det har då visat sig att dessa experiment inte har gett positiva resultat, så de har slutat med dem.

– De har alltid sagt att de i sina vetenskapliga artiklar gärna skall nämna min medverkan. Och i en del fall har de gjort det, men jag kräver det inte. I ett fall sa jag att det inte var nödvändigt att nämna min medverkan, och då skrev parapsykologen till mig: aha, det kommer att bli besvärande för er, om mina experiment ger ett positivt resultat, så därför är ni inte angelägen om att bli nämnd. Jag skrev till professorn: Nu insisterar jag att mitt fulla namn och min adress nämns i artikeln. Han skrev aldrig till mig igen, och gjorde aldrig experimentet.

– Ni har ju föreläst vid parapsykologiska konvent.

– Ja, jag har föreläst för vetenskapliga grupper över hela världen, och även för parapsykologiska grupper. De har inbjudit mig. I de flesta fall har de varit oroliga, begränsat mitt framträdande till tio minuter och krävt att i förväg få veta vad jag skulle säga, vilket de aldrig kräver av parapsykologerna, som kan hålla på och prata i en timme eller så. Jag håller mig till de regler de ställer upp. Efteråt blir aldrig några frågor ställda. Inte heller får jag kritik för vad jag sagt, eftersom det jag

säger är bevisligen sant.

– Anser ni att parapsykologiska fenomen är omöjliga?

– Ja, en del är omöjliga utifrån vad vi vet om världen. De följer inte naturens lagar. Det betyder inte att vi inte skulle kunna upptäcka en helt annan sakernas ordning, att vi inte skulle kunna tvingas förkasta allt vad vetenskapen kommit fram till, men det är inte särskilt troligt att vi behöver göra det.

– Men prekognition, förutvetande, är inte omöjligt enligt den moderna fysiken, vad jag förstår.

– Jo, svarar Randi, prekognition är till sin natur en omöjlighet. Förutvetande skulle innebära att en framtida händelse redan finns, men eftersom varje händelse är beroende av miljoner och åter miljoner faktorer, så kan enligt min uppfattning ingen framtida händelse finnas redan nu.

– Ni har avslöjat Uri Geller. Hur?

– Jag har inte avslöjat Uri Geller, men jag har avslöjat de så kallade vetenskapliga undersökningarna av honom. Man kan visa att det som Uri Geller gör, inte går att skilja från trolletrick. När Geller utfört sådana trick som att böja nycklar och ändra tiden på armbandsur, har man på videofilm klart kunnat se att han gjort trickerna på samma sätt som trollkonstnärer gör. Detta betyder inte att vi vet att han alltid använder trick, eftersom vi inte alltid har observerat honom, men det finns alla skäl i världen att tro att han alltid "trollar" på samma sätt som andra illusionister. De "vetenskapliga" experimenten har utförts på hans villkor, på hans sätt och under hans kontroll. Därför var de inga vetenskapliga experiment, värda namnet.

– Har han verkligen blivit ertappad med uppenbart bedrägeri? Har man kunnat se på videofilm hur han manipulerat med sina händer?

– Ja, jag har en film, där man kan se detta, tyvärr inte tillgänglig här och nu.

– Då är Uri Geller i verkligheten en kollega till er?

– Jag vet inte om han vill betrakta sig som en kollega till mig...

– Är han en god eller dålig trollkonstnär?

– Han är mycket begränsad, eftersom han endast utför ett tiotal olika trick, men han gör dem riktigt bra. En del av dem är mycket enkla saker, som barn kan lära sig göra med hjälp av utrustning i trollerilådor för ungdomar. Men inte desto mindre är hans föreställningar utmärkta. Om han inte vore skicklig, skulle han inte ha kunnat lura vetenskapsmän så som han gjort.

– Är han en god scenmagiker?

– Ja, utmärkt!

– Beundrar ni honom?

– Ja, jag beundrar honom för det. Han är mycket skicklig tekniskt.

– Varför tror ni att han säger att han har äkta paranormala krafter?

– Den frågan skulle han själv svara på. Men jag misstänker att han kanske har blivit mer berömd lättare och snabbare genom att påstå att det han gör är äkta än om han hade framträtt som trollkonstnär.

– Ni hade två medarbetare, unga amatörillusionister, som avslöjade forskarna vid McDonnelllaboratoriet i USA – pojarna fick forskarna att tro att de trick de utförde var äkta fenomen. Tycker ni inte att det är oetiskt att lura forskare?

– Det har förekommit liknande saker i den vetenskapliga världen tidigare, till exempel när Wood i början av 1900-talet lurade en fransk professor och avslöjade att de så kallade N-strålarna inte existerade. Om vi hade berättat för forskarna att de två pojkarna, som sade sig ha paranormala krafter, i själva verket var illusionister, så skulle de nog ha kontrollerats med avsikt att hindra fusk, men när vi inte berättade att de var illusionister, så slappnade forskarna av och kontrollerade dem inte noga, eftersom de visste att om man iakttar ett medium noga, så uteblir fenomenen.

– Men ni gav forskarna antydningar om att pojkarna var illusionister.

– Ja, absolut! Jag uppmanade hela tiden forskarna att underrätta mig varje gång pojkarna skulle göra något vid laboratoriet, så att jag kunde föreslå åtgärder för att förhindra fusk. Från laboratoriet kom inget svar till mig, men de visade omedelbart mina brev för pojkarna och brukade skratta åt dem. Forskarna var helt övertygade om att deras experiment var fuskssäkra och att inga bedrägerier förekom.

– Men vetenskaplig forskning är ofta en mycket långsam process. Kanske hade forskarna till sist insett "fenomens" verkliga natur.

– Det är sant. Men efter tre och ett halvt år var vi tvungna att avsluta vårt experiment, eftersom forskarna tänkte publicera en vetenskaplig rapport, där de skulle intyga äktheten av samtliga fenomen, som de trodde sig ha observerat, och vi ville inte att de skulle göra bort sig totalt i den akademiska världen.

– McDonnelllaboratoriet är stängt nu. Jag antar att ni är nöjd med det.

– Nej, det vill jag inte säga. Ni måste förstå att jag inte är ute för att stoppa parapsykologerna. Jag vill i stället att parapsykologisk forskning skall utföras

på ett riktigt sätt, med sådan kontroll att man kan utesluta bedrägeri från försökspersonerna och självbedrägeri hos försöksledarna.

– Ni har också avslöjat religiösa helbrägdagörare. Vilka metoder har ni använt?

– Jag har skrivit en bok med namnet "The faith healers". Under två och ett halvt års forskning för att få material till boken undersökte jag 104 fall där människor sagt sig, eller har sagts, blivit helbrägdagjorda. 52 av dem, alltså exakt hälften, hade dött när jag sökte kontakt med dem. 30 av återstoden hade inte den sjukdom som de sagt att de haft, det vill säga de hade inga medicinska dokument som styrkte deras påståenden, utan dessa var endast anekdotiska, alltså deras egna uppfattningar. Resten led fortfarande av de sjukdomar som de sade ha blivit botade från.

– Det var en mycket nedslående erfarenhet att söka människor i deras hem och finna att de hade dött i den sjukdom de haft. För de döda klagar inte. Och därför kan helbrägdagörarna fortsätta påstå att de kan göra folk friska, och de tar emot pengar och blir oerhört rika.

– Ni tror inte att det finns några fall av äkta helbrägdagörelse?

– Jag kan inte påstå att det inte gör det, eftersom jag inte har undersökt alla de hundratusentals påståenden om botande som görs. Men de som jag undersökte, visade sig inte vara äkta. En annan intressant sak var att jag skrev till ett par dussin helbrägdagörare i USA och Kanada och bad dem att skicka mig dokument om fall av helbrägdagörelse, där tillfrisknandet inte var ett resultat av medicinsk behandling eller berodde på spontan återgång av en åkomma eller på immunsystemets verkan. Inte en enda av helbrägdagörarna sände mig dokument om ett enda fall!

– Vilken är er uppfattning om religion? Anser ni att religion är vidskepelse? Jag antar att ni inte tror på Jesu uppståndelse.

– Nej, jag tror inte på mirakel.

– Uppståndelsen är ju kristendomens grundval!

– Ja, den är ett slags hörnsten för kristendomen. Jag undersöker inte religion, utom när det rör sig om något materiellt, såsom handpåläggning och dess påstådda effekter. Sådant kan man undersöka. Religionen i allmänhet frågar inte efter bevis, och erbjuder inga bevis – den säger bara: tro! Jag har ingen dispyt med religiös tro, eftersom den inte kan undersökas.

– Hur kan människor tro på saker som det enligt er uppfattning inte finns

anledning att tro är riktiga?

– För att kunna acceptera vissa anomalier kan man inte resonera på normalt vis, utan man måste sätta sin vanliga kritiska förmåga åt sidan. Det gör folk. Men enligt min mening måste man alltid använda samma sätt att resonera.

– Att vara skeptisk anses ibland opassande och fult.

– Ja, men det är mycket hälsosamt att vara skeptisk. Om vi vore mer skeptiska, skulle vi undvika en rad misstag som vi gör. En del vetenskapsmän har svagheten att alltid vilja ha svar på alla frågor. De är inte nöjda med att det finns en del som de inte kan förklara, inte för tillfället och kanske aldrig. Jag finner mig i att inte ha alla svaren. Jag vill gärna ha svar, men accepterar att de inte alltid finns till hands.

Jag frågar Randi om han tror på *mind over matter*. Han undrar vad jag menar, och jag säger att det betyder att *mind* (sinnet, det mentala) kan röra materia.

– Det har jag ingen anledning att tro, svarar han.

Jag erbjuder mig att demonstrera detta. Jag pekar på mitt huvud och säger att där finns "my mind", och så visar jag på min hand och säger att den är materia.

– Medvetandet rör handen!

– Nej! Nej! utbrister Randi, ert medvetande kontrollerar handen. Det är era muskler som rör den. Ert medvetande sänder en signal till musklerna.

Jag insisterar att det är mitt medvetande som åstadkommer rörelsen hos handen och förstår inte skillnaden mellan att röra handen och att kontrollera den.

Under dispyten om detta säger jag att en hypnotisör kan få en människa att bete sig på ett visst sätt, till exempel att röra en hand så som hypnotisören vill.

Det visar sig att Randi inte tror på hypnotism.

– Hypnotism är inte erkänt som ett förändrat medetandetilstånd, säger han. Det finns inget sätt att avgöra om en person är hypnotiserad eller ej.

Randi tror att hypnos innebär en överenskommelse mellan hypnotisören och den hypnotiserade, eftersom båda vet vad som antas skall komma att ske.

Jag frågar om han tror att den hypnotiserade gör det han gör för att behaga hypnotisören.

– Just det! Det är vad jag tror, svarar Randi.

– Min far har berättat, säger jag, att han en gång blev hypnotiserad av en underhållningshypnotisör, som sa åt honom att han inte kunde få isär sina knäppta händer. Och det visade sig omöjligt att få isär dem.

– Om han trodde att det var omöjligt, så var det omöjligt, säger Randi.

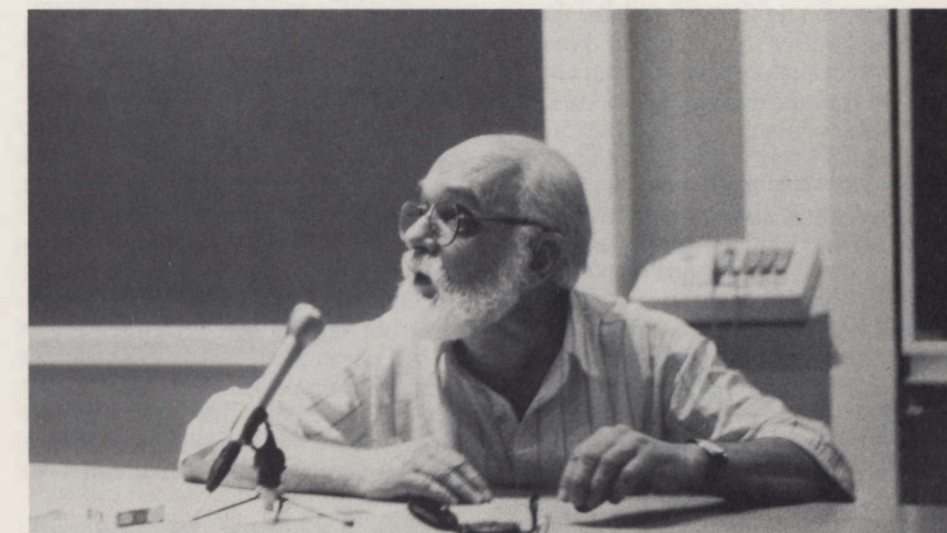
– Men det visar ju att det är något med hypnos, säger jag.

– Jag vet inte, svarar Randi, Det måste jag medge. Men jag vet inte heller när folk är hypnotiserade. Det finns inget sätt att avgöra det.

Nog är Randi fantastisk, men den bild han målar upp av hur saker ligger till verkar litet för "bra" för att vara helt sann. Så entydig är inte verkligheten som i Randis berättelser. Bilden torde vara omedvetet tillrättalagd för att passa hans syften. Han tolkar allting konsekvent utifrån den grundsyn han har, utan full hänsyn till vad verkligheten själv berättar. Han är ärlig, men lurar ibland sig själv. En hel del skepsis till Randis rapporter är nog på sin plats.

SM

Sökaren vill gärna ha kommentarer till Randis uttalanden från framför allt parapsykologer.

Tre författare och de stora livsfrågorna

Bengt Petersen

Tre människoöden, tre nästan helt bortglömda författare, som alla kom från ytterst svåra barndomsmiljöer men som lyckades arbeta sig uppåt mot ljus och bildning och även ge sig i kast med de stora livsfrågorna – kan det inte vara värt att lyfta fram dessa människoöden från det förflutnas skuggor och se om vi kan finna några guld-korn för vår egen andliga tillväxt? Dessa tre författare engagerade sig tidigt i arbetarrörelsen, men i tiden omkring första världskriget närmade de sig en mer religiös livssyn. De tre är Ragnar Jändel, Ivan Oljelund och Harry Blomberg.

– Det luktar kristet på ett otäckt sätt i tiden, klagade den radikale och stridbare Ture Nerman i en artikel 1921.¹ Och faktum är att det vid denna tid talades om en religiös renässans. Den största orsaken härtill är säkert det första världskriget som skördade otaliga människooffer och därmed krossade många idealisters drömmar om en ljusnande framtid. En bidragande orsak är att kristendomen och arbetarrörelsen kom att – ytterst försiktigt – närma sig varandra. Och detta i sin tur berodde på att den kulturvänlige och utåtriktade Nathan Söderblom – en stor personlighet som ingav förtroende – nu var ärkebiskop. Sigtunastiftelsen som under Manfred Björkquists ledning började sin verksamhet 1917 blev en betydelsefull mötesplats mellan kyrkligt och profant. Många författare intog vid denna tid en positiv hållning till religionen: Pär Lagerkvist, Dan Andersson, Ludvig Nordström, Elin Wägnér, Sven Lidman m fl.

Ragnar Jändel

Jändels liv (1895–1939) och diktning har skildrats av Åke Åkesson i boken *Hjärtat och facklan*. Han var född i Jämjö, Blekinge och tillhörde det verkliga landsbygdsproletariatet. Sin uppväxts sociala misär och sin tidiga ungdom har han skildrat i böckerna *Den trånga porten* (1924) och *Barndomstid* (1936). Att han (och andra med honom) överlevde en sådan miljö med fysisk och psykisk hälsa intakt och även lyckades erövrå en plats i litteraturen är något av ett under som verkligen tål att beaktas. Inte minst detta faktum gör att dessa människor inte bör glömmas bort; tvärtom bör vi noggrant studera dem och lära av dem.

I sin tidiga ungdom anslöt Jändel sig till arbetarrörelsen, vilket märks i hans första diktsamlingar med dess manande kampdikter. Men den idealistiske poeten kunde inte i längden stanna kvar i en allt mer materialistisk inriktad rörelse. Han lyssnade efterhand till de religiösa tonerna från ett osynligt land. Arbetarrörelsen borde ha en mer etisk inriktning, menade han, mer insikt om de religiösa kraven. I stället för att tro på en kollektiv kamp kom han nu att lägga ansvaret på den enskilda människan: världens förändring börjar hos den enskilde. I *Den trånga porten* skriver han: "Det var den tilltagande materialistiska andan inom det socialdemokratiska partiet, som stötte bort honom. Hans okuvliga tro gällde människoandens suveränitet och oöverbinnerlighet."

Jändel studerade på Brunnsviks

folkhögskola och där stiftade han bekantskap med Dan Andersson som kom att betyda mycket för honom. Liksom dalaskalden var han mest intresserad av religionens innersida, mystiken och den personliga erfarenheten. Hans lyrik kom att röra sig på gränsområdet mellan religion och idyll. Ibland kan han verka klart kristen, men i essäsamlingen *Jag och vi* (1928) framgår att det för honom främst gäller efterföljelsens väg, en privat religion oberoende av kyrkans dogmer och ritualer. Han finner det oförståeligt "att Gud icke kunnat se med behag till sina ofullkomliga skapade väsen utan genom offret av 'sin enfödde son'. Det är motbjudande för känslan likaväl som för tanken." Han ser dock Jesu framträdande i historien som ytterst väsentligt. "Kristus har lärt oss kärleken, den kärlek som besinningslöst famnar och offrar allt – den bästa rocken, den sista skärven, allt in till livet självt." I likhet med Dan Andersson citerar han med uppskattning medeltidsmystikern Mäster Eckehart, men han tycks inte ha haft sin skaldeborders kontakt med indisk religion.

Jändel och Ivan Oljelund kämpade vid samma tid med de religiösa frågorna. I ett brev till Oljelund 1921 skriver Jändel att han inte ser Kristus som en Gud utan som en människa uppfylld och genomstrålad av Gud. "Hans fräl-sande gärning ligger icke blott i hans korsdöd, men i hela hans rena underbara liv vilket i och med hans martyrdöd fick sin naturliga konsekvens och segerkrona." (Citat efter Åkesson.) Det oerhörda för Jändel var att Kristus, trots att han var en människa, kunde

Bengt Petersen

Ragnar Jändel

säga de stora orden: Jag och Fadern är ett.

Djupa andliga upplevelser kan infinna sig i stunder då egots dominans försvagats genom fysisk och psykisk utmattning. I prosaboken *Det stilla året* beskriver Jändel en sådan genomgripande upplevelse. Vid detta tillfälle var han trött och uthungrad efter att ha vandrat ute tre nätter i rad. Då hände det... "Jag förnam icke längre tidens tröghet och tryck, det var, som svävade jag ut i en öppen rymd, vitt ut --- ut bland stjärnor och skyar, ut över dunkla djup av mörkt brusande vatten. Det var, som såg jag ett ögonblick *allt* --- Jag vandrade mitt i Evighetens stad, ett ord brände på min tunga – ett ord, som då föreföll mig främmande – ordet Gud. I detta ord samlade sig allt, och det borrade sig långsamt men med blixlik kraft in i mig." Han förnimmar i denna upplevelse att Guds kärlek, en kämpande god vilja, finns immanent i allt som omger oss. Det är troligt att det är denna och andra liknande upplevelser som format Jändels livssyn, och inte teologiska och filosofiska studier. Han var en människa som, helt enkelt, endast tog till sig det i den traditionella religionen som stämde in på de egna upplevelserna.

I Åkessons bok *Hjärtat och facklan* får man ta del av en rad personliga katastrofer som, likt en orkan, drog fram över Jändels liv i början av 30-talet och förödde det mesta. Hans älskade mor dog under upprörande omständigheter vid samma tid som han själv låg dödssjuk. Hans äktenskap

Ivan Oljelund

upplöstes, familjen skingrades och hemmet såldes. Nu blir det omöjligt att hålla fast vid den ljusa och idealistiska livshållningen. Den följande diktsamlingen *Malört* (1933) är troligen hans mest betydande, men också den bitteraste och mörkaste. Den goda fadersguden är borta:

Fader, du är borta,
det är tomt ditt rum.
Hur vi än må ropa,
är du evigt stum.

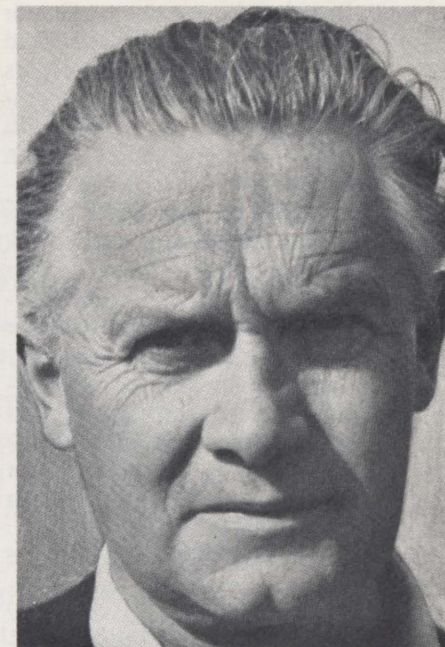
Den tidigare personliga gudsbilden har blivit mer av opersonligt andeväsen:

Ande är du, o Gud,
evighet är du – ej Herre!
Världarnas etos är du,
gåtfull kämpande vilja.

Samtidigt som hans något tillkämpade tro på ljusets och godhetens makt minskat finns det rader i *Malört* som tyder på att hans insikt i livets utsägarbara mystik har fördjupats. De som varit nära dödens gräns bär på en hemlighet som de inte har ord för:

Vi le blott med böjda pannor,
det var varken det eller det –
det var något utsägbart,
en tonande hemlighet.

Mot slutet av sitt liv blev han mer kritisk mot kristendomen än han tidigare varit. Hans storslagna dikt *Kristus* var på förslag att medtagas i 1937 års psalmbok men detta avböjde han. "Vägran har förestavats av mitt krav på ärlighet. Jag har aldrig bekämt mig som en kristen, varken statskyrklig eller frikyrklig. Jag har aldrig haft kontakt med något samfund och mitt religiösa pro-

Harry Blomberg

blem har varit rent personligt."²

Vid ungefär samma tid skrev han i ett brev till Allan Thybell, sedermera präst: "Själv har jag efter mångåriga svåra strider, inre som yttre, uppgivit kristendomen som livsväg." Thybell berättar om när han mötte Jändel att denne tog upp en handfull jord och sa: I den här jordkokan bor Gud. Han är i de här jordpartiklarna.³

Jändel kan sägas vara en genuint religiös människa, kompromisslöst ärlig, som tidvis var attraherad av kristendomen, men som var för mycket av ensling för att kunna ansluta sig. Han förblev en ensam sökare som sökte livets mening i de egna upplevelserna, främst nära naturen – en sorts panteistisk fromhet. 1938 kom hans sista diktsamling och dess titel kan stå som ett minne över denne poet och hans händelserika liv: *Stenarna blomma*.

Ivan Oljelund

Ivan Oljelunds (1892–1978) utveckling har många likheter med Jändels. Hans mor blev tidigt änka med tre barn, som fick uppleva mycket fattigdom och elände. Den unge Ivan utackorderades snart till en religiös bondfamilj i en avlägsen Smålandssocken.⁴ Sin barndom och tidiga ungdom har han skildrat i fem mycket läsbara, självbiografiska romaner från åren 1951–1958.

Liksom Jändel engagerade han sig tidigt för arbetarrörelsen, bl a medverkade han länge i den anarkistiska tid-

ningen Brand och var dess redaktör åren 1916–18. År 1916 blev han dömd i den s k förräderiprocessen till ett års fängelse.*Efter denna händelse hamnade han i en livskris och de religiösa frågorna blev aktuella. 1921 utkom hans bok Med stort G, en omvändelse-roman som blev en stor försäljningsframgång. Huvudparten av denna bok är ett manuskript som författaren säger sig ha fått av en främling. Denne främling skriver i manuskriptet att han inte är kristen men gärna ville vara det. "Kristendomen, evangelierna, innehåller sanningen om människan, fastän den ingenting säger om hennes biologiska härkomst, och det utsäger det högsta och djupaste som blivit sagt om människans hjärta och samvete."

I Avfällingen (1958), den sista av de självbiografiska böckerna, ger Oljelund en mer utförlig beskrivning av den livskris han upplevde efter fängelsevistelsen. Underligt nog är det en bok om Benjamin Franklin som åter tänder ljuset inom honom. Han läser att även denne store vetenskapsman, blixstens besegrare, trodde på Gud. Detta leder honom vidare till Strindbergs En blå bok där han läser: Vi äro icke kroppar, men vi hava kroppar. "Det slog ned som en blix igen, som en stråle av ljus. Som om själen flög in på sin plats och återtog sin bostad." Slutligen återfinner han samma grundtanke i Bibeln, i Paulus första korintierbrev: Veten I icke, att I ären ett Guds tempel, och att Guds ande bor i Eder? Nu har han kommit ur mörkrets tunnel och ut i ljuset och befrielsen: "Han måste ut under fria himlen, inte in i stugan – han har inga ord – han vill ta hela berget i famnen med bodar och mark och djur och människor, men han får nöja sig med ett träd, en skrovlig stam, som han trycker hårt till sitt hjärta."

I boken Avsikter (1945) artion författare om sina verk, skriver Oljelund att han och Jändel utkämpade samma kamp för andlig klarhet. De brevväxlade intensivt under 20-talet; båda blev av arbetarrörelsen anklagade för att vara svikare. Men han påpekar att inget av dem var kristen "av facket", och de gick inte med i något samfund. Vad de sökte var "en livsgrund att stå på, en mening med det hela". Liksom Jändel menar Oljelund att det inte finns någon större historisk gestalt än Jesus Kristus. Men denne verkar mer att ha varit en förebild i kärlek och medlidande, ett ideal, än en frälsare. I slutet av boken Avfällingen samtalar Oljelunds alter ego med en präst och denne frågar om han ser Jesus som en idealmänniska eller som Guds son. Svaret blir ett Oljelund säger sig inte kunna

ge ett svar och därför låter frågan stå öppen.

Harry Blomberg

Harry Blomberg (1893–1950) är den ende av dessa tre författare som kan sägas ha omfattat den kristna läran helt och fullt, men vägen dit blev lång. Liksom Jändel och Oljelund hade han en problemfylld uppväxt. Modern dog tidigt och barnen utackorderades på olika håll. Den blivande författaren fick vara med om många sällsamma upplevelser som barn. "Jag känner knappast någon annan diktare som under sina första år upplevat så många otroliga gestalter, så många dåraktiga och förvirrade förvecklingar", skriver Sven Stolpe i Harry Blomberg, en minnesbok (1950). 1916 studerade han på Brunnsvik där Ragnar Jändel också fanns som elev och där Dan Andersson ibland kom på besök. Han slöt sig till arbetarrörelsen och tillhörde en tid dess revolutionära falang.

Blomberg gav ut en rad diktsamlingar men lyckades bäst på prosa. I boken Tiden och en människa (1921) gav han sig ut i den livaktiga religionsdebatten. Hans alter ego i boken går igenom en religiös kris och slutresultatet "utmynnar närmast i en Wellspåverkad, immanent gudstro med något svävande konturer".⁵ Många av hans tankar i boken uppfattar jag som sanna och tidlösa och identiska med det som andra sökare kommer fram till: "Ingen vinner sitt liv som icke mister det, alla måste bliva den ropandes röst och den lysandes ljus och ingen kan komma längre än den som säger: Jag lever icke mera jag utan Gud lever i mig."

De religiösa motiven återkommer då och då i Blombergs författarskap under 20-talet. Men först under 30-talet tog han ett avgörande steg när han anslöt sig till Oxfordrörelsen. Sitt ställningstagande klargjorde han i boken Vi måste börja om (1937). Det var ingen lätt sak för honom att ta detta steg. Han hade under sin barndom mött så mycket småaktighet och bigotteri inom frikyrkligheten. Oxfordrörelsen, som var en yttlig och amerikaniserad form av kristendom, blev blott ett stadium på sökandets väg för honom. När han insåg kristendomens betydelse för traditionen och historien övergick han till statskyrkan. Hans tro och livssyn avvek här inte från det traditionellt kristna och behöver inte beskrivas. Blomberg förblev dock en vitalt levande människa som hela tiden ville förändra och utveckla. Han varnade för en inskränkt prästkyrka och ville akti-

vera lekmännen. Kyrkan borde också ta mer socialt ansvar och ha en genomtänkt samhällssyn. Han försvarade det romersk-katolska andaktslivet och ville dessutom återuppliva bruket av enskild bikt. I minnesboken om Harry Blomberg skriver Alf Ahlberg att denne "in i det sista brottades med starka inre kriser och motsättningar". Just så måste alla intensivt levande människor ha det, de som inte slår sig till ro i däst belåtenhet utan alltid är på väg. Och det är denna oro, denna själv-rannsakan och sårbarhet som gör att Blomberg kan kännas aktuell även för dem som inte har samma tro.

Dessa tre människoöden tycks mig värda att studera för alla sökande som är intresserade av andras livsväg. De föddes alla på livets skuggsida och fick kämpa sig fram i motvind och mörker mot ett bättre liv.

De självsäkert belåtna som aldrig smakat lidandets och bottenlivets beska vin och som tror sig veta alla svaren, deras ord väger inte mer än ett fjun i vinden. Men dessa författares ord som är hämtade ur djupa erfarenheter av fattigdom och inre och yttre svårigheter, är väl värda att avlyssna.

Vilken religion och livssyn vi än har bör vi kunna ta del av erfarenheterna hos dem, som genom ärligt sökande nått en bit på väg. Att gå sin egen väg, att vara trogen mot sig själv och sina inre och yttre upplevelser tycks mig vara bland det väsentligaste i livet. När vi tillräckligt långt i andlig utveckling finner vi kanske samma svar; då lever vi och då dör vi genomlysta av samma – alltid oförklarliga – ljus.

*Bakgrunden till detta var en fredskongress där talare uppmanade till storstrejk som en protest mot krigsivrare, som äventyrade Sveriges neutralitet i första världskriget. Oljelund blev åtalad tillsammans med Zeth Höglund, redaktör och riksdagsman, samt Erik Hedén, känd litteraturkritiker. Den senare frikändes emellertid, men de övriga två dömdes till fängelse.

LITTERATUR

Harry Blomberg. En minnesbok. Svenska kyrkans diakonistyrelsens bokförlag, 1950.
Erik Hjalmar Linder: Fyra decennier av nittonhundratalet. Natur och Kultur.
Åke Åkesson: Hjärtat och facklan. LT:s förlag, 1978.

NOTER

- 1 Linder, sid 479.
- 2 Åkesson, sid 101.
- 3 Ibid, sid 188.
- 4 Linder, sid 372.
- 5 Ibid, sid 369.

MANDALA

TIDSKRIFT FÖR MYSTIK OCH FILOSOFI

TANKEN PÅ tidskriften MANDALA föddes för några år sedan när vi var i Kanchepuram i Sydindien. Där steg kvinnorna upp tidigt, redan vid tretiden, sopade rent framför sin dörr och började långsamt och koncentrerat att med färgade kitor rita mandalor på marken. De cirkelrunda, ofta invecklade, ständigt skiftande mönstren var ägnade att nedkalla gudarnas välsignelse över hemmet, att skapa harmoni mellan den lilla människan och de kosmiska lagarna, att fostra en känsla av enhet, helhet.

Att rita mandalor på gatan i storstaden skulle vara fåfängt. Men vi beslöt att skapa en mandala efter vårt eget sinne, en mångdimensionell mandala i skrift och bild, som tog sin början i sinnevärlden och öppnade sig mot tillvarons outgrundliga djup. I stället för färgade kitor använder vi litteratur, filosofi, mystik, konst, praktisk andlig övning, psykologi för att skapa det symmetriska mönstret, samlat för att ge andrum, syftande till harmoni och helhet. Men vårt mål är detsamma som de indiska kvinnornas...

Mandala utkommer med fyra nummer per år och kostar 200 kr. Sätt in beloppet på pg 324 38-4 så skickar vi nummer 2/91 omgående.

Anna Bornstein

Anna Bornstein

"I så till synes skilda discipliner som österländsk religion, västerländsk filosofi och modern psykologi kan helhetstanken spåras.

Att även den i veckotidningar så förflackade astrologin har en plats i det här sammanhanget ger Anna Bornstein prov på i en artikel i det nya numret av Mandala, en svensk tidskrift för mystik och filosofi. Astrologin som från början hade vetenskaplig status har beröringspunkter med läror som buddhism och hinduism och filosofen Immanuel Kants teorier om det mänskliga medvetandet, Kant, vars tankar i dag på många punkter kunnat bekräftas av kvantfysiken..."

Fredrik Söderling, *Dagens Nyheter*

"Här finns inga lättköpta frälsningsläror som man då och då möter i den s k New Age-litteraturen. Inga enkla snabbköpsvägar som till himlen bär. Nej, hela tidningen andas seriöst sökande och öppenhet för alla vägar som religioner i alla tider stakat ut."

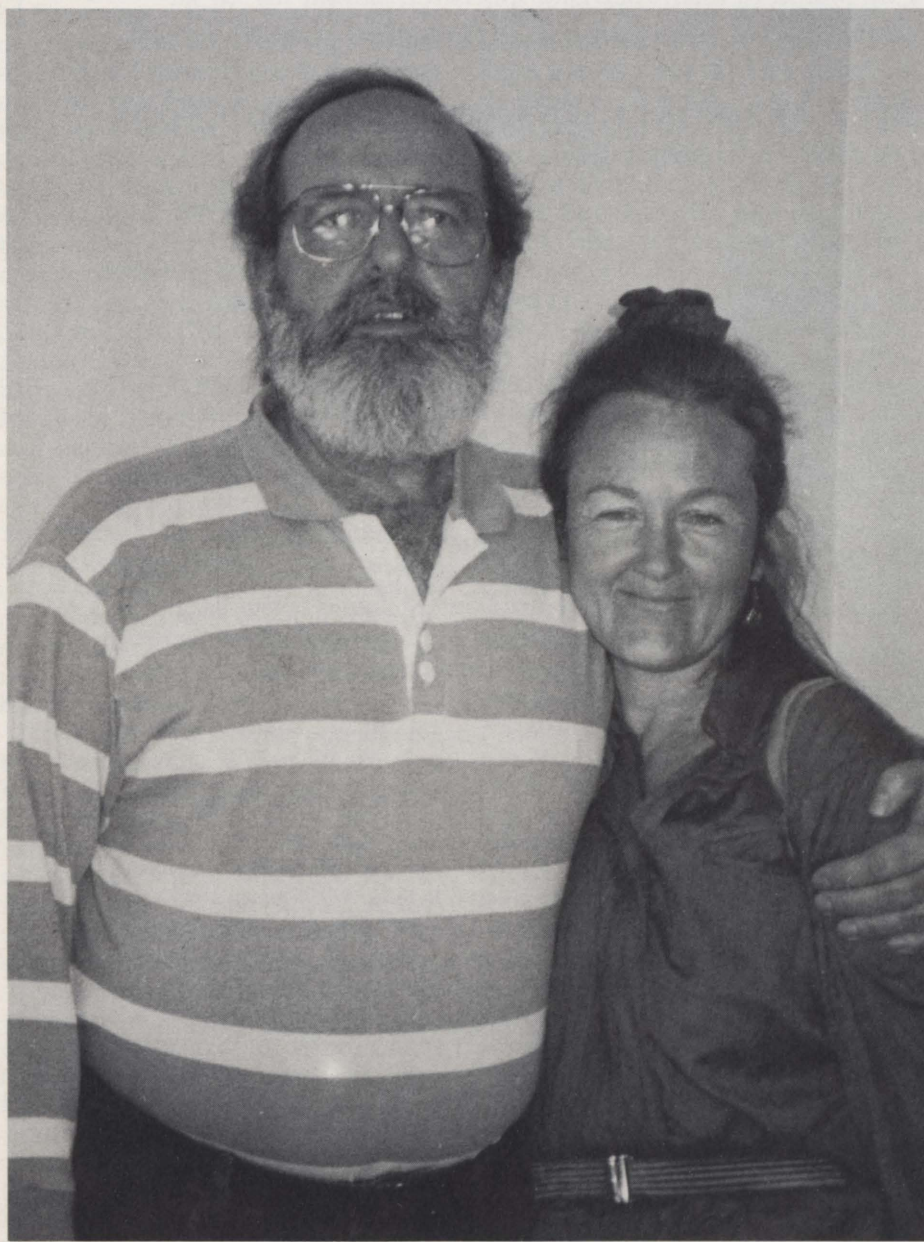
Ann Lagerström, *Svenska Dagbladet*

"Den litterära kvaliteten i tidskriften liksom layouten är hög. Här finns också väl valda illustrationer som förskönar tidskriften... Mandalas första nummer lovar mycket gott för framtiden."

Jan Bärmark, *Bibliotekstjänst*

MANDALA, Box 6098, 121 06 Johanneshov, tel 08-648 10 78

Blixtmöte med La Chance och hans skrämseleffekt

En bastant karl med gråsprängt skägg: Roger La Chance, tillsammans med en klient.

Åsa Freij

Det här är ingen utförlig redogörelse för en terapeutisk metod och ingen välunderbyggd presentation av en professionell person. Jag har bara gjort ett blixtpbesök hos människan Roger La Chance, som jag vill låta er följa med på.

Kanske lockar det till ett eget möte nästa gång Roger är här – och egna erfarenheter.

I florán av intressanta föredragshållare på Pan helhetscenter i Stockholm, där jag ofta träffar mina intervju-”offer”, får jag efter ett par månaders skrivtorka plötsligt lust att träffa just Roger La Chance. Jag gör intensiva ansträngningar att nå denna för mig okända, självlärd terapeut. Förmodligen är det något annat än bara skriva jag vill. Det finns ju inga vattentäta skott mellan olika områden i livet.

Jag har inte ens läst texten om honom i programmet. Det gör jag först nu. ”The French Release Method.”

Släpp skuld! Övervinn dina ovanor! Bli av med rädslor, fobier och trauman! Bryt negativa medberoendemönster!

Tusentals personer har framgångsrikt prövat Rogers ”franska frigörelseteknik”, som löser traumatiska cellminnen, står det bland annat.

Roger visar sig vara en bastant karl med gråsprängt skägg och tyngd i både kropp och ord och med glimt i ögat.

Bergsprängare, ”tänker det i mig”, som jag brukade säga när jag var liten. Och det var inte så fel. Roger berättar

Åsa Freij

så småningom att han haft diverse tuffa jobb, såsom racerförare och pilot, och hans sätt att arbeta terapeutiskt är inte så helt olik bergsprängarens, visar det sig.

– Vad är du mest rädd för? säger han och ger mig en ballong att krama. Jag väljer någon av mina rädslor, blundar och föreställer mig den på Rogers order. Fast det är knappast jag vågar nämna den vid namn – ens för Roger. Jag är övertygad om att det är en sämre och löjligare och skamligare rädsla än någon annan har. Och inte vågar jag skriva ut den här i alla fall. Men kanske känner läsaren igen sig i just detta.

Plötsligt smäller ballongen som ett kanonskott och allt jag tänker och känner flyger itu som splittrad sten.

– Var är rädslan nu? säger Roger.

Jag vet inte, säger jag. Men efter viss andhämtning tycker jag nog att den inte är helt borta, såsom jag hört att andra upplevt – vid den ringa information om Rogers föredrag och sessioner, som jag inhämtat. Kanske är jag särskilt försvarsinställd på grund av denna förhandsinformation.

– Är den kvar, är du en på tusen, som det händer för, säger Roger.

Och han kommenterar hur jag står, med höger ben lagt över det vänstra. Ditt intellekt kontrollerar dina känslor, säger han. Och när jag byter ställning, läser han av det också, ett annat för svar. Det stämmer. Att tolka kroppsspråket är en av Rogers specialiteter och ett träffsäkert hjälpmedel att diagnostisera klienterna.

Hur jag än förhåller mig, är Roger där med en kommentar och jag kan inte komma undan förrän jag låter bli att försöka.

– Du är rädd att släppa kontrollen, säger Roger. Det enda sättet att ha kontroll på tillvaron är att inte försöka. Då kommer den kraft och makt du eftersträvar av sig själv.

Han skrattar:

– Jag vet, jag var just sådan. Därför körde jag snabba bilar och besteg höga berg. Men värre, jag ville av rädsla kontrollera mitt och andras liv och kunna förutse allt som skulle hända. Inget var viktigare. Det var därför som jag var tvungen att börja med det jag gör nu. Jag måste göra något ännu viktigare än att försöka kontrollera omgivningen – och det var att förstå mig själv och släppa kontrollen – för att få kontroll.

Roger utbildade sig till hypnoterapeut, men fann efter viss praktik att det inte räckte. Han följde sin intuition och utvecklade det sätt att arbeta med att hjälpa människor, som han nu praktise-

rar.

Jag får lägga mig på en massagebänk. Vad som nu följer känns som en omtumlande boxningsmatch. Med viss muntlig ledning och kraftfulla men känsliga händer lotsar mig Roger till kontakt med olika känslor. När vi hittat en i dubbel bemärkelse öm punkt, slår Roger till – i mellangärdestrakten – och skriker HÄPP! eller något i den stilen. Jag tycker jag viker mig dubbel i både smärta och chock. Knäna böjs, jag vrålar till och spänner mig. Och blir förbannad! Vad sjutton tar han sig till? Det får väl vara någon måtta! Han kan väl ge folk en chans att välja först om de vill var med om sådana här metoder.

Roger fortsätter att hamra lätt på mellangärdet, men nu betydligt försiktigare och vänligare. Det känns faktiskt stödande och välgörande – och gör inte ont.

– Hur känns det? säger Roger.

– Bra, säger jag. Men inte det förra du gjorde.

– Vet du, säger Roger, att jag gjorde precis samma sak som nu. Det var bara det att jag skrek till då. Ser du hur ditt sinne fungerar! Du skrämmer dig själv! Och ger dig själv smärta.

– Vi är som Pavlovs hundar, skrattar han. (Känt psykologiskt experiment med hundar som får salivavsöndring vid en signal bara för att den tidigare har varit kopplad till mat.)

Så fortsätter det en stund. Roger slår huvudet på spiken flera gånger. Hur kan han ha så rätt? Eller är det för att han själv är sådan, eller för att vi alla är det? Så lika!

Jag gråter ibland, får några fler överraskningseffekter och börjar till slut våga koppla av.

Efteråt känner jag mig faktiskt en del lättad, till och med inspirerad – kraftfull kanske – utan några särskilda behov som måste tillfredsställas, eller den obestämda stressen, som brukar driva mig till att skynda vart det än är, utan att det egentligen finns någon anledning till brådska.

– Okej, säger jag, men det känns ju då och då så här, särskilt vid kurser och terapier och vissa andra inspirerande upplevelser. Då tror man: nu är det anorlunda. Men så faller man tillbaka i det gamla vanliga.

– Det är just det speciella med det här sättet att arbeta, säger Roger om sin metod. Jag fångar upp den negativa känslan, när den är framme, och liksom kastar bort den snabbt med överraskningseffekten – innan den fått grepp om klienten igen.

Det ligger något i det, tänker jag.

– Fråga någon av alla dem jag arbe-

Bra frågor är ofta bättre än att söka svar.

Förväntan är egentligen förklätt tvivel.

Ju mer man strävar efter att förändra, desto starkare kvarstår det man vill förändra.

Ingen kan göra dig olycklig utan att du själv tillåter det.

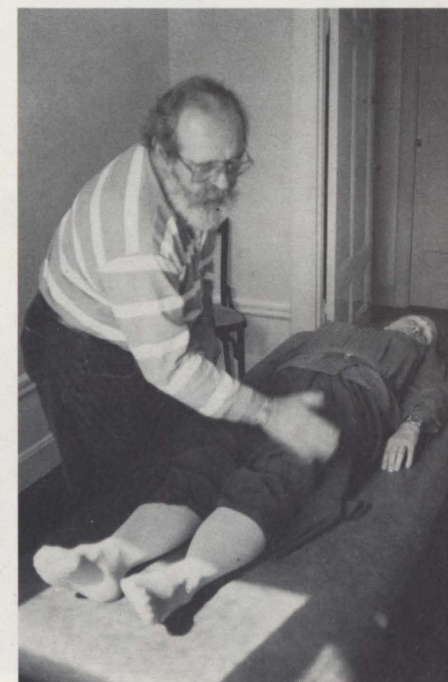
Finn den väg där du möter minst motstånd.

Du måste ta hand om dig själv. Ingen annan kan ta ansvar åt dig.

Roger La Chance

tat med längre än med dig, säger Roger. Många kan vittna om att en livslång fobi bokstavligen har sprängts med den exploderande ballongen eller mitt ”buh” – och aldrig kommit tillbaka.

Jag avvaktar nu med spänning den eventuella permanenta frånvaron av rädslor och blockeringar hos mig själv och det gränslöst fria och lyckligt flytande sättet att leva, som Roger bestämt hävdar att han *äntligen* själv *nästan* uppnått.

Roger La Chance botar rädsla.

Ki Aikido – en väg till andlig utveckling

Gunnar och Inger Norberg lever och jobbar med ki

Åsa Freij

Att slänga en annan människa i golvet med ett skickligt grepp – kan det vara något för en andlig sökare?

Knappast, tänker jag, där jag står inför en liten affisch på stan med inbjudan till gratis provträning av Aikido – eller Ki-aikido, som rubriken lyder. Vad nu ki innebär i det här sammanhanget. Livsenergi lär det stå för annars, och är ett begrepp som börjat bli allt vanligare, när det handlar om metoder för andlig utveckling – så mycket vet jag. Kanske lockas jag av det – eller av att det är Gunnar Norberg, känd bland sökare och alternativarbetare, som leder kursverksamheten. Och så tycker jag att det nog vore välgörande

med litet fysisk träning för en skrivbordsmänniska, samtidigt som det är en övning i koncentration. Och förresten, vem behöver inte kunna självförsvar i dessa dagar! Ligger det sedan något i ryktet om fredligheten – och om kärleken – i denna "slagsmålskonst", så...

Jag går dit. Gunnar och hans hustru Inger driver sin skola, "Kraftkällan", i en källarlokal i centrala Stockholm.

En liten bar med juicer, te och kaffe, frukt och smörgås möter besökaren vid entrén, där man tar av sig skorna. Där bakom ligger ett litet kontor, två omklädningsrum och en stor lokal med gummimattor över hela golvet. Där är

fönster över huvudhöjd för dem som är inomhus och i fotknölshöjd för dem som är utanför. Förbipasserande ses då och då böja sig dubbla för att kika ner på den inte alltför vanliga aktiviteten. Det kan väl anses ingå i träningen att inte låta sig störas av dessa åskådare – eller av dem som, fullt avsiktligt, tittar på genom en glasruta mellan baren och lokalen.

Här får man både titta på och prova på, nämligen, innan man bestämmer sig för om man vill lära sig att slå omkull folk på allvar eller bli omkullslagen själv – det är det som de flesta övningarna går ut på – så ser det ut i alla fall. Men en skylt lovar: Självförsvar och MYCKET mer. Den säger också: Ki-Aikido utvecklar ditt egenvärde, ditt välbefinnande och din integritet. Träningen stödjer dig i att kunna sätta gränser och ökar dina möjligheter att skydda dig själv och andra i våldssituationer. Det står också att kurserna ger en introduktion till:

Vakenhet – grundförsättningen för all framgångsrik aktivitet.

Avspänning – ett tillstånd för både vila och handling.

Gränser – att ge dig själv utrymme.

Riktning – att veta vart du är på väg.

Andning – en helande kraft.

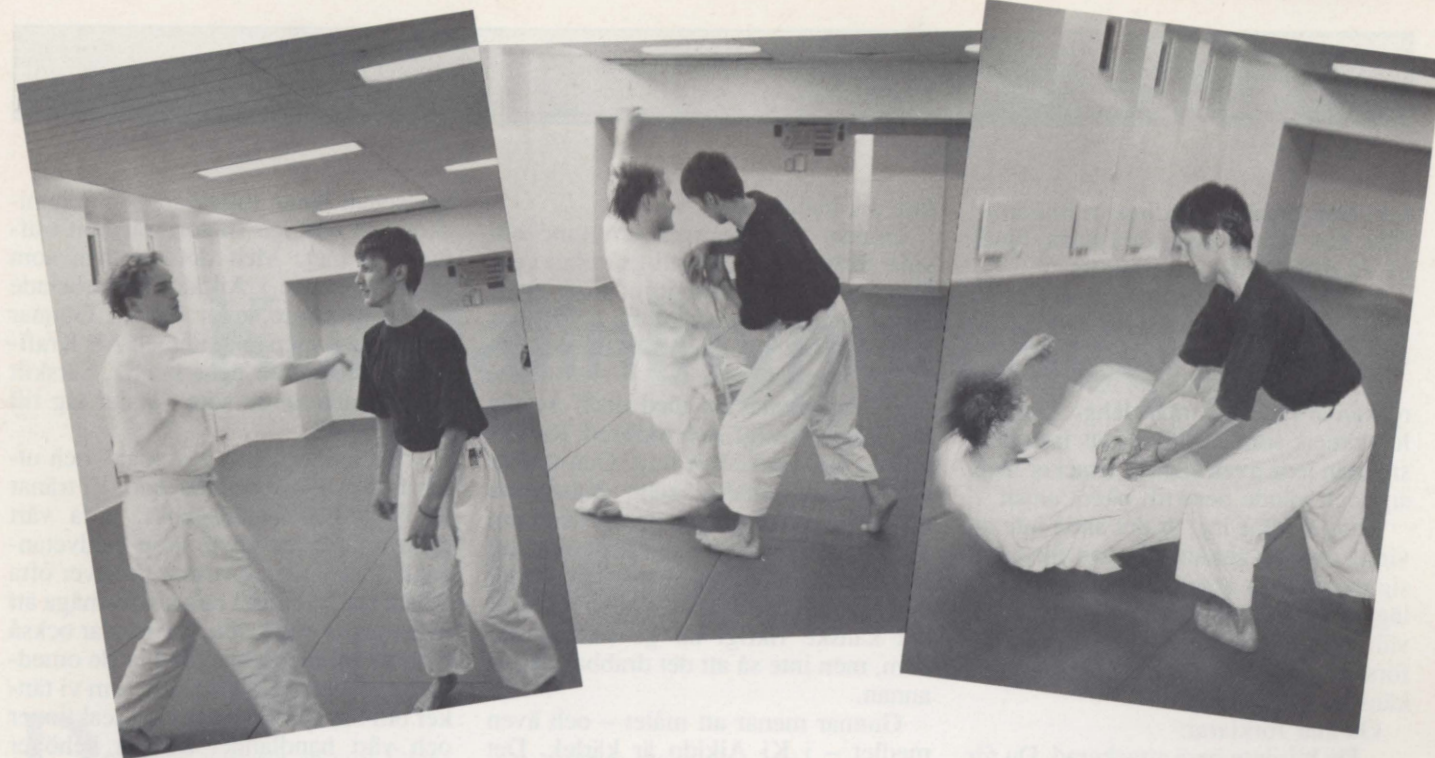
Meditation – en fördjupning av ditt inre lugn.

Dessutom får du ökad smidighet och kondition.

Jag klär om till träningsoverall och sällar mig till några andra träningsoverallar och några vita proffskläder.

Vi samlas i en halvcirkel kring Mats, en blondlockig viking i äkta vita Aikidokläder, och öppet leende. Vi hälsar, står upp och börjar sedan följa Mats i spegelrörelser. Vi gör som han gör och märker snart att det kräver närvaro, uppmärksamhet, koncentration och samtidigt avslappning.

Mats höjer handen. Vi gör likadant.

Tränaren Mats Jakobsson, t v, instruerar en elev.

Mats sträcker armarna i vädret. Vi gör likadant. Han sätter sig på huk, han hoppar upp, sätter händerna i sidorna, rör dem runt, och vi gör efter.

Vi övergår till att göra en övning där vi rör oss på ett begränsat utrymme, avspänt utan att knuffas. Det går bra även då Mats ger order att vi ska krympa utrymmet successivt. Så får vi uppmaningen att göra oss stela och knuffa oss fram, stöta emot och vara aggressiva.

Det känns inte alls bra. Samma utrymme känns märkbart mindre.

En annan övning går ut på att vi ska stå stadigt på fötterna, väga framåt, bakåt, stå på tå, falla mjukt, falla hårt...

Skilnaderna är tydliga också här. Vi blir uppmärksamma på hur stor skillnaden är mellan att vara avspänd, vänlig och orädd och att vara spänd, hård och på sin vakt.

Det är också skönt att få springa så fort som möjligt tvärs över salen, vrålande så mycket lungorna förmår. Och skönt är det att låta både lungor och kropp pusta ut efteråt.

Vi får även lära oss det som är helt centralt i kampsporterna såväl som i tai chi, nämligen att hitta balanspunkten strax nedanför naveln. Vi tänker oss vår kraft där. Det går mycket riktigt att stå emot bättre, när någon försöker välta en, om man koncentrerar sig på just det stället, och inte bara kämpar emot med alla muskler spända.

Så gör vi den första riktiga självförsvarsövningen. Vi delar in oss i par. Den ena anfaller – efter Mats föregående demonstration på en assistent. Den som försvarar sig, fångar upp den

attackerande knytnäven, följer med i armens riktning och böjer sedan anfallarens handled mjukt tillbaka och i riktning mot golvet – och se: mjukt segnar han ned utan en chans att hålla sig på benen.

Dagens övningar avslutades med att alla skickade en pinne vidare, så sina namn och hur de kände sig och vad de upplevt. Alla verkade uppriktigt positiva. "Kul." "Är mycket mer avspänd nu." "Känner mig glad." "Trodde inte jag skulle klara det här så bra som jag gjorde." Så löd några omdömen. Själv var jag förvånad över att jag kopplat bort så mycket av vardagsgrubblat och stressen och att jag hade så pass god kondition, eller kanske snarare att det inte behövdes så mycket fysisk kondition.

Nästa lektion fick vi prova på vad riktningen och inriktningen betydde. Bland annat sträckte vi ut armen som för att peka på något. Detta gjorde att vi motstod ett tryck på armen mycket bättre än när vi avsiktligt försökte göra oss starka och klara av den som försökte bryta ned oss. Armen blev också svårare att böja genom denna avslappnade koncentration.

Så gjorde vi några fler attack- och kulltagningsövningar. Man föll på något sätt mjukt som i mossen. Det var mycket riktigt så att den som försvarade sig aldrig skadade den andra. Avvärjningstekniken och falltekniken synkroniserades liksom av sig själva.

Under följande lektioner repeterades och utvecklades tidigare övningar och gavs några nya. Kroppsstorleken tycktes inte spela så stor roll. Det var en

rolig upplevelse för små kvinnor att välta stora karlar. Det hela kändes för mer som samarbete än som kamp – och det var ju också meningen. Men man undrade förstås vad som skulle hända i en riktig anfallssituation.

Vid kursens slut hade jag en pratstund med skolans ledare och initiativtagare, Gunnar Norberg.

Han bekräftade att en mening med Aikido just var att lära sig samarbeta:

– Själva sättet att träna påverkar en utan att man märker det. Det påverkar hela ens sätt att vara.

Gunnar menar också att han genom träningen lärt sig att hantera sitt eget liv bättre.

– Inte minst har den inverkat på mina mänskliga relationer, säger han. Relationen med min hustru Inger är den bästa jag haft. Jag hamnar inte längre i gräl, i försvar och angrepp.

– Jag går inte längre in i de vanliga nonsensspelen, där man ska vinna genom att den andra förlorar. Båda kan vinna. Man adderar det ena värdet till det andra i stället för att addera det ena genom att reducera det andra. En relation fungerar aldrig så länge en eller båda vill ha överläge. Det gjorde en radikal skillnad i mitt liv, när jag insåg det. Aikidoträningen måste förlängas in i vardagslivet.

Gunnar tar ett enkelt exempel: i en familj kan man kivas om vem som ska diska och vem som får jobba mer än en annan.

– Det är inte längre viktigt för mig att ha rätt, inte ens om jag tror att jag har det. Och jag kan se att det ofta inte handlar om disken utan om andra sa-

Gunnar och Inger Norberg med barn.

ker, som orsakar ett djupare missnöje. Man kan stanna upp och lyssna, bjuda på att diska, eller ge en kram.

Kan du se det så också när det gäller grova kränkningar, lögnen och svek? undrar jag.

– Ja, för sådant döljer bara att människan är rädd och mår dåligt. Det gäller, precis som i Aikido, att inte ta åt sig utan leda även sådana attacker förbi sig, och vända dem till något annat.

Men, undrar jag, är det ändå inte att vinna över en annan, när man försvarar sig mot fysiskt anfall och avvärjar och lägger omkull den andre? Inte är det väl fråga om samarbete, även om jag förstår och själv upplevt samarbetskänslan i träningen?

Gunnar förklarar:

– Du blir inte bara attackerad. Du får också en form av energi av den attackerande. Tänk inte att du blir angripen! Han ger dig något. Du tar emot och leder. Att leda ner någon på marken utan att han skadar sig stoppar upp det som kunde ha blivit destruktivt. Det ger en andhämtningspaus, där angriparen kanske finner ett annat sätt att förhålla sig. Jag hjälper honom till rätta samtidigt som jag skyddar mig själv från skada.

Gunnar betonar också att det inte handlar om att låta sig hunsas eller misshandlas av någon annan. Det skulle inte hjälpa vare sig en själv eller den andra. Aikido handlar i stället mycket om att hålla balans och sätta gränser.

– Min fru Inger har gjort underverk med sina kurser, när det gäller att hjälpa kvinnor att stärka sin integritet och inte bli offer i dåliga förhållanden.

Gunnar berättar också om sin egen väg både in i Aikido och i den andligt intresserade världen.

– Jag blev indragen i ett slagsmål och fick mycket stryk en gång som 17-åring. Då beslöt jag mig för att träna självförsvar, men det handlade då bara om något rent fysiskt och tekniskt. Men så småningom hade träningen sin verkan också på min livssyn.

– Jag var träningsnarkoman i ett par år. När det andliga intresset började växa, bestämde jag mig för att bli lärare. Inte bara instruktör alltså, utan lärare – en som hjälper människor att leva bättre.

– Vändpunkten kom i en klubb som hette The Budo Kwai och hade olika sektioner – och olika typer av människor. Där fanns inte bara sådana som var intresserade av den idrottsliga sidan, utan också de som ville få balans i sitt eget liv.

– Det blev alltmer Ki i Aikidon. Ki är själva livsenergin, och det gäller att

lära sig hantera den.

Gunnar talar återigen en stund om sina förbättrade mänskliga relationer. Han berättar hur han förut hade svårt med kvinnor, var rädd att bli styrd eller lämnad. Han var misstänksam och offer för sina känslor.

– "Vad menar du med det?" kunde jag fråga vresigt och skrämmd för det minsta som sades till mig. Och tankar och känslor malde runt. Känslorna styrde mig. Nu styr jag dem – även om jag fortfarande kan reagera starkt. Jag är i kontakt med känslorna och väljer vad jag gör med dem. Och ibland är det kanske riktigt att ge uttryck för dem, men inte så att det drabbar någon annan.

Gunnar menar att målet – och även medlet – i Ki Aikido är kärlek. Det finns alltid kärlek bakom alla attityder, som man byggt upp som försvar – i okunnighet. Även de värsta handlingar är rop på kärlek.

– Jag vill gärna citera några rader av Hjalmar Söderberg, som är mycket sanna och gjort stort intryck på mig, säger Gunnar.

De lyder:

Man vill bli älskad, i brist därpå beundrad, i brist därpå fruktad, i brist därpå föraktad och avskydd, ty själen ryser inför tomrummet och vill ha kontakt till vad pris som helst.

Inger är också Ki-Aikidolärare och Gunnars partner på alla ormdåden. Hon

var sedan länge intresserad av människor och andliga frågor, när hon träffade Gunnar. Men det var han som förde in henne i Aikido. Då arbetade hon som lärare, men liksom Gunnar arbetar hon nu på heltid med AB Kraftkällan. Hon leder egna kurser. Särskilt uppskattade är de som vänder sig till kvinnor.

– De kallas "Hela Kvinnan" och utgår från Aikido, berättar hon. Vi tränar att hålla vår balanspunkt, hitta vårt centrum och att knyta ihop medvetandet och kroppen. Kvinnor behöver ofta stärka sin jagkänsla och sin förmåga att möta stress och kritik. Vi arbetar också med att bli medvetna om hur de omedvetna tankarna – särskilt de som vi tänker om oss själva – styr våra reaktioner och vårt handlande. Många behöver stärka sin yang, sin maskulina sida, och lära sig att sätta gränser, staka ut mål och hålla riktning. Men det gäller också att bejaka sin kvinnlighet och styrkan i den. Att lära sig Helhet är kanske den bästa beskrivningen av syftet med kursen.

Att lära sig Helhet är också syftet med Gunnars kurser "Hela mannen", och med hela livet för övrigt.

– Ki Aikido är ett bra hjälpmedel och värt att uppmärksammas av många sökare som lätt hamnar i en alltför intellektuell och fysiskt passiv cirkel, sammanfattar både Gunnar och Inger av egen välgrundad erfarenhet.

Kundalinihypotesen

Kenneth Ring

Det finns numera en stor litteratur om kundalini,¹ men termen är ändå okänd för många människor och den process den står för ligger fortfarande utanför vetenskapens accepterade teorier. Men dess effekter – vad de än har kallats för – har nu blivit accepterade i vida kretsar och kan i likhet med nära döden-upplevelsen (NDUn) inte på något lättköpt sätt bortförklaras med hjälp av konventionella biologiska teorier. Men de kan inte heller förklaras inom ramarna för den konventionella biologin. Därför skall vi ge en kort översikt över de väsentliga dragen i kundalinihypotesen och de upplevelser som sägs inträffa när kundalinienergin aktiveras. Här följer kundalini i ett nötskal.

Ordet kundalini är sanskrit och betyder "hoprullad" (som en orm). Det står för en subtil form av bioenergi, som sägs ligga latent, som en sovande orm vid ryggradsslutet. Under vissa omständigheter kan den bli aktiverad, och då stiger den uppåt längs ryggraden (i en särskild kanal). Efter hand som den stiger aktiverar den speciella energicentra (som kallas för chakra inom yogatraditionen) och kan utlösa explosiva och omvälvande energiomvandlingar som personen upplever både psykiskt och fysiskt. Upplevelsen är olika från individ till individ, men för det mesta leder den till en mycket kraftig störning av hans jämviktsstillstånd även då den ursprungliga upplevelsen i sig själv varit extatisk.² I många fall är de fysiska och psykiska följderna av ett sådant uppvaknande mycket obehagliga och skrämmande.

Kundaliniuppvaknandet kan upplevas på många olika sätt. Den energi som driver det är stark nog att slunga in personen i ett högre medvetandetilstånd. Man kan uppnå kosmiskt medvetande i vaket tillstånd och i vissa fall också upprätthålla det under lång tid.

Energiflödet sägs omvandla nervsystemet och hjärnan så att den kan arbeta på en mycket högre funktionsnivå. Bildligt talat lägger kundalini in hjärnans överväxel, aktiverar dess outnyttjade kapacitet och låter individen uppleva och agera i världen på ett extraordinärt sätt.

Kundaliniteoretiker (som ofta själva genomgått kundaliniuppvaknanden) menar att aktivering av kundalinienergin ligger bakom sådana egenskaper som genialitet, paranormala förmågor och också de mystiska och religiösa upplevelser som människor haft i alla tider. Kundalinienergin anses vara gudomlig och gudaskapande, och tanken att den är ansvarig för mänsklighetens utveckling mot ett högre medvetande kallas kundalinihypotesen.

Den hypotesen har framkastats av flera olika teoretiker, men trots att den väckt ett växande intresse hos vetenskapsmän och studenter kan man knappast säga att någon har kunnat visa att det förhåller sig så. Hypotesen kan ju inte ens prövas vetenskapligt, på grund av brist på lämpliga mätinstrument och på grund av osäkerhet om vad det är man skall försöka mäta. Det enda vi har att tillgå för närvarande är kontroversiella arbeten av sådana pionjärer som Itzhak Bentov³ och Hiroshi Motoyama⁴ som båda konstruerat mätinstrument som är avsedda att upptäcka de energier som står för kundaliniuppvaknandet, men deras tekniker och deras fynd behöver bekräftas av oberoende forskare.

Den litteratur vi i dag har att tillgå är precis som för NDUn beskrivningar av människors upplevelser. Dessa människor berättar ofta att de är medvetna om en energi som väckts till liv inom dem.

Vad finns det då för samband mellan kundaliniupplevelserna och NDUn? Det som man upplever under ett full-

ständigt kundaliniuppvaknande är mycket likt det som många NDUnare upplever. Dessutom är eftereffekterna vid båda typerna av upplevelser nästan omöjliga att skilja från varandra.

Dessa uppenbara paralleller bevisar naturligtvis inte att de båda upplevelserna har samma ursprung, men de antyder att det skulle kunna finnas en gemensam biologisk process för dem och också för andra typer av transcendentala upplevelser.

Dessa paralleller är alldeles för tydliga och alldeles för fascinerande för att nonchaleras. Kundalini är en fingervisning om hur vår tolkning av NDUn kan komma att se ut. Därför skall vi nu granska likheterna mellan dessa båda fenomen.

Kundalini och NDUn: parallellerna

Det finns många självbiografiska redogörelser för kundaliniuppvaknande i litteraturen som jag skulle kunna citera. Den bästa är kanske Gopi Krishnas uppvaknande som han beskriver i detalj i sin bok *Kundalini*. I John Whites antologi *Kundalini, Evolution and Enlightenment* finns det ett halvt dussin personliga redogörelser för kundaliniuppvaknanden. Därutöver har jag själv några opublicerade fall i min personliga brevväxling. Det finns också allbeskrivningar gjorda av intresserade läkare, som till exempel tretton fallbeskrivningar i *Kundalini – Psychosis or Transcendence?* av Lee Sanella. Men jag har här valt en annan bok, *Theories of the Chakras* av Hiroshi Motoyama som beskriver ett fullständigt kundaliniuppvaknande.⁵ Jag kommer att komplettera Motoyamas personliga redogörelse med några av Gopi

Krishnas allmänna iakttagelser. Han anses allmänt vara den främste auktoriteten på det här området. Med hjälp av Motoyama och Krishna kommer vi att få en god bakgrund för en jämförelse med NDU:n.

Motoyama blev introducerad i de andliga disciplinerna redan i unga år och kom att studera och praktisera yoga. Yoga är avsiktligt utformad för att uppväcka kundalini genom en kombination av kroppspositioner (som kallas *asanas*) andningskontroll (som kallas *pranayama*) och meditation över chakrana. Motoyama rapporterar att han hade sin första kundaliniupplevelse när han var tjugofem år gammal:

...en oerhörd kraft rusade upp genom ryggraden och upp i skallen... hela kroppen brann och en svår huvudvärk hindrade mig från att ta mig för någonting under resten av den dagen...* Det kändes som om huvudet skulle explodera av energi.⁶

Strax efteråt började han få profetiska drömmar och ofrivilliga ESP-upplevelser, bland annat telepati. Dessa förmågor fortsatte att utvecklas när han kände att hans högre chakra började uppväckas. Enligt yogateorin har man sju chakra. Då hans så kallade hjärtchakra öppnade sig, som är det fjärde chakrat nedifrån, nådde hans upplevelser en ny nivå. Han skriver:

När kundalini steg från hjärtchakrat upp i huvudet blev det lysande vitt. Det lämnade kroppen genom hjässan och jag steg tillsammans med det till en högre dimension... när jag kom tillbaka eller tjugo minuter senare sa min mor att hon hade sett ett gyllene ljus lysa från hjässan och hjärtat... Sedan dess har jag kunnat ge andlig healing [han ger några exempel]... Mitt psykiska tillstånd genomgick stora förändringar i samband med detta uppvaknande. Framför allt utvecklade jag en distans till världsliga ting.⁷

Motoyamas utveckling fortsatte. När femte chakrat (strupchakrat) öppnades kunde han se det förgångna och framtiden i samma dimension. Han blev också av med ett kroniskt problem med hörseln. Men det var inte bara hans fysiska hörsel som förbättrades; hans "inre" hörsel skärptes också.

Men det var inte förrän det högsta chakrat öppnade sig som hans upplevelse kulminerade i något som liknar en NDU. Medan han en dag koncentrerade sig på det sjätte chakrat:

... blev min andning så lätt och så långsam att det kändes som om jag skulle kunna leva utan att andas. Kroppen... kändes som om den hade försvunnit. Jag var helt omgiven av ett purpurrott ljus medan ett starkt vitt ljus lyste fram mellan mina ögonbryn. Jag hörde en röst ropa på mig som om den ekade i en dalgång. Jag var i extas... Jag uppfylldes av ett himmelskt lugn... Jag befann mig i ett tillstånd av vidgat och fördjupat medvetande, ett medvetande av en högre dimension som ibland kallas för supermedvetande. Medan jag befann mig i det här tillståndet är förgången tid, det närvarande och framtiden tillgängliga samtidigt.⁸

Han fortsatte sina pranayamaövningar (som bland annat innebär att man håller andan) och upplevde hur det sjunde chakrat (kronchakrat) öppnades:

... ett lysande gyllene ljus kom in i och lämnade kroppen genom hjässan... jag såg något som liknade Buddhas huvud, skimrande i purpur och blått... Ett gyllene vitt ljus flödade in och ut genom porten på Buddhas hjässa. Gradvis förlorade jag kontakten med kroppen, men jag hade ett klart medvetande, supermedvetande... Jag kunde höra en mycket kraftfull men mycket kärleksfull Röst som genljöd genom hela universum. Medan jag lyssnade till Rösten insåg jag spontant min mission, mitt tidigare liv, mitt eget andliga tillstånd och många andra saker. Sedan upplevde jag ett helt obeskrivbart tillstånd där hela min

andliga existens fullständigt uppfylldes av en enorm frid. Efter ett tag kände jag att jag var tvungen att återvända till den fysiska världen. Jag gick på samma väg, och återvände till kroppen genom porten i hjässan. Jag var tvungen att medvetet fylla hela kroppen med andlig energi, för den var stel och armar och ben var förlamade. Till slut kunde jag röra händerna och fötterna lite grand och efterhand återvände de normala sinnesintrycken.⁹

Skillnaderna mellan Motoyamas och Omega-NDUarnas kulturella bakgrund grumlar likheterna en aning. Han har under lång tid av andlig träning lärt sig att medvetet och avsiktligt försätta sig i det här tillståndet, vilket också skiljer honom från en vanlig NDUare. Men jag tror ändå att det står klart att Motoyama upplevde samma typ av upplysning som centralupplevelsorna. Kundaliniuppvaknandet ger en tillgång till samma (eller liknande) dimensioner av medvetande som en centralupplevelse.

Men hur vanliga är dessa drag och eftereffekter till ett fullständigt kundaliniuppvaknande? Låt oss granska vad Gopi Krishna har att säga.

Gopi Krishna anser att kundalini är grunden för alla mystiska upplevelser. I en av sina böcker om kundalini säger han att det är

... ousägligt [men] att man kan få en vag föreställning om det genom att beskriva det som den högsta fulländning av behag, storslagenhet, harmoni, frid, kärlek, extas, förundran och lycka, så intensivt kombine-

rade att sinnet för ett ögonblick utsläcks under extasens anstormning.¹⁰

De kundalinimedierade upplevelserna leder till en permanent

... förvandling av hela livet. De leder till en orubblig tro på Guds existens, även om man tidigare varit skeptiker. De leder också till en radikal förändring i livsmönstret hos dem som tidigare bara varit själviska. I stället handlar de i en anda av altruism, barmhärtighet och välvillighet, hjältemod, självuppgif och till och med martyrskap... De mer avancerade mottagarna av denna nåd får en stor skaparkraft som formar dem till instrument för att upplysa mänskligheten.¹¹

Gopi Krishna säger att de personer som upplever ett kundaliniuppvaknande som leder till en högre form av medvetande kännetecknas av "genialitet, paranormal förmåga, sublima personlighetsdrag och ett expanderat medvetande"¹² där "tid och rum förlorat sin exakthet och där förfluten tid, nutid och framtid flyter samman."¹³

I det som Gopi Krishna skriver om hur kundaliniuppvaknandet påverkar ens religiösa världssyn och personliga värderingar finner vi återigen många paralleller med NDUarna. Att döma av vad han upplevt under sitt eget uppvaknande har även han haft en variant av vår nu så välbekanta profetiska vision**, något som också antyds i en annan av Motoyamas böcker.¹⁴

Ingen av dessa likheter mellan kundaliniuppvaknande och NDUer bevisar någonting, men de tillåter oss i alla fall att påstå att banden av kontinuitet mellan dem kan ha en viss betydelse för en allmän tolkning av NDU:n. Men innan vi kan börja dra några slutsatser är vi i stort behov av bevis från ett annat håll. Det är lätt för mig som forskare att peka på ett eventuellt samband mellan kundalini och NDU, men vad säger NDUarna själva? Har kundalinihypotesen någon mening för dem? Och finns det några data från dem själva som kan stödja vår hypotes att kundaliniuppvaknande kan ligga bakom vissa av NDU-fenomenen?

* Känslor av extrem hetta eller kyla och huvudvärk är vanliga i samband med kundaliniuppvaknande och kan förklaras inom yogas begreppsapparat.

** I *The Awakening of Kundalini* skriver han: "Intrådet i ett högre medvetande ger

åt sinnet en skärpt förmåga att uppfatta framtiden. Vad man då ser är en bild som är så fruktansvärd att jag av hela mitt hjärta önskar att en stor nåd frälser människosläktet från att drabbas av dess fasor" (s 30).

- 1 Se John Whites antologi *Kundalini, Evolution and Enlightenment* som är en bra introduktion.
- 2 Ett fängslande exempel på den här typen av kundaliniuppvaknande och dess eftereffekter är Gopi Krishnas självbiografiska bok *Kundalini*.
- 3 I Bentov, *Stalking the Wild Pendulum*.
- 4 H Motoyama, *Science and the Evolution of Consciousness*.
- 5 Redogörelsen återfinns i kapitel 9 i den boken, särskilt s 238-257.
- 6 H Motoyama *Theories of the Chakras*, s 241.
- 7 Ibid, s 247-248.
- 8 Ibid, s 251-252.
- 9 Ibid, s 253-254.
- 10 Gopi Krishna *Higher Consciousness*, s 28.
- 11 Ibid, s 29.
- 12 Ibid, s 117.
- 13 Gopi Krishna, *The Awakening of Kundalini* s 126.
- 14 H Motoyama, *Science and the Evolution of Consciousness*, s 28.

Ur "Livet nära döden" av Kenneth Ring (Natur och Kultur 1991, övers Göran Grip).

Biorytm

Din biologiska klocka

För 50 kr får Du Ditt biorytmschema och intressant läsning om svängningarna i Ditt liv. Sänd 50 kr, namn, adress och födelsedag till pg 491 24 11-8, ©"Visibel", Box 17001, 402 61 Göteborg

BUDDHASASANAFÖRLAGET Box 5158, 102 44 Stockholm

Skrifter ur den buddhistiska palikanon:

Buddhas stora meditationstal
40 sidor, ca 20:—

Buddhas tal till Sigala
24 sidor, ca 16:—

Övrigt:

Buddhismen i ett nötskal
av Narada Maha Thera
80 sidor, ca 15:—

Buddhistisk meditation
av Francis Story
32 sidor, ca 7:—

I bokhandeln eller direkt från förlaget

Tommy Brodd

Känd siare och fjärrskådare ger Dig konsultationer per telefon

För Dig som vill veta mer om Din framtid. Ring: 0502-201 15 och beställ tid.

Du kan även gå kurser i healing och medial utveckling. På dessa kurser lär Du Dig att använda Din intuition i vardagslivet.

För information ring 0502-201 15!

VATTUMANNEN

FÖRLAG & BOKHANDEL

...är Sveriges äldsta, fristående bokhandel för esoterisk litteratur.

Vi har också ett gott sortiment av tal- och musikkassetter för meditation och avspänning m.m. Kristaller, halvådelstenar – både oarbetade och som smycken. Slagruator, pendlar, tarotkort, zonerterapi.

Datahoroskop och biorytm etc.

Du kan beställa diverse kataloger över bok- och musiksortiment. Data-listor över hela vårt boksortiment kan du få mot en mindre kostnad. Beställ i så fall en ämnesområdeslista först. Ur den kan du sedan välja de områden som intresserar dig.

VATTUMANNEN, Box 45096, 104 30 Stockholm
(Drottninggatan 83) 08-10 96 15, 10 69 15

Västerlänningar hindras nå vishet

Bo Teglund

Vishet (och tillfredsställelse) är något som livet ofrånkomligen leder fram till – om vi får utvecklas utan destruktiva störningar. Vishet är samtidigt en egenskap som vårt västerländska samhälle motverkar. En människa som börjar uppnå vishet kan rentav få skuldkänslor!

Aldringsexperter (vårdare och forskare) uppfattar gärna vishet som depression eller isolering och får bråttom att aktivera den gamla i terapi och vävstol. Men den som åldras utan att utveckla vishet fångas i stället i bitterhet och dödsskräck och drabbas lätt av psykisk sjukdom.

Detta nya synsätt lanseras av professor Lars Tornstam, som tänker ta hjälp av lundaforskare för att underbygga det.

– Jag tror att de flesta människor i vår kultur dör utan att ha uppnått vishet.

På socialmedicinska institutionen vid Köpenhamns universitet sitter Lars Tornstam sedan tre år som adjungerad professor. Han är utlånad från Uppsala universitet.

Han håller på att arbeta sig fram till en ny syn på vad en mogen människa egentligen är. Och han tycker att forskarna (inklusive han själv) och samhället, lika okunnigt som envetet, har arbetat på att motverka mognad och vishet.

Snart kommer han till Lund för att föreläsa för äldre.

– Jag har talat om det här ämnet inför gamla i Uppsala, berättar han. Jag har berättat hur jag uppfattar vishet: En känsla av att få en ny samhörighet med

världsalltet och med tidigare generationer. En uppfattning att man själv inte är så avgränsad och betydelsefull – att man är en del i ett tidsflöde och att det inte är särskilt viktigt att man ska dö en dag.

– När jag beskriver sådana tankar, kommer alltid några fram efteråt och säger: "Precis detta upplever jag, men det är ju sådant som man inte vågar snacka om."

Till Lund kommer Lars Tornstam också för att försöka få kontakt med människor, som är villiga att låta sig intervjuas i ett försök att vetenskapligt beskriva denna typ av mognad och vishet. Projektet bekostas med svenska forskningsrådspengar. Psykologen Peter Christensson vid Gerontologiskt centrum i Lund ska göra intervjuerna.

– Vishet, så som jag förstår begreppet, är ingenting man måste vara mycket gammal för att uppnå, säger Lars Tornstam. Det är en egenskap som kommer olika snabbt till olika människor. Övning kan säkert påskynda den. Livskriser kan ibland innebära ett språng i riktning mot vishet – som när en människa överlever en svår sjukdom, upplever sig ha fått ett andra liv och ändrar alla sina värderingar.

Dåligt samvete

Men det mesta i vårt samhälle motverkar utvecklingen av vishet. För de medelålders är produktivitetsdyrkan ett hinder. Människor, som på sin väg mot vishet börjar känna att arbete och duglighet inte är det enda viktiga i livet, får lätt dåligt samvete, eftersom vår arbetsmoral är så hög.

Ett annat hinder för visdom finns i vår inställning till de gamla. Lars Tornstam bygger vidare på tankar hos den norske filosofen Harald Ofstad.

– Vår starka arbetsmoral ger oss ett förakt för improduktiva, osjälvständiga människor. Och därmed för pensionärer. Men vi har också ett hebreiskt kulturarv som säger att vi ska vörda de äldre. Kanske löser vi det dilemma genom att tycka synd om gamla. Ömkan är ju till skillnad från förakt en socialt accepterad känsla.

– Vi tvingas se bara de delar av verkligheten som gör att vi kan uppfatta de gamla som fattiga, ensamma och olyckliga.

Vårdare feltolkar

Följden blir att när vårdpersonal ser gamla som inte vill väva, snickra eller

skruva, uppfattar de det automatiskt som något sjukt och blir ivriga att aktivera de stackarna i arbetsterapi.

Vad säger vårdanställda själva om detta synsätt?

– Om man talar med dem, svarar de oftast att det där är säkert riktigt, fast inte på den här avdelningen, säger Lars Tornstam leende.

Men även åldringsforskningen har hållit fast i vad Tornstam kallar myten om de olyckliga gamla.

– Det är olyckligt. Vi har dragit ner vår egen toppluva över ögonen på de gamla, säger han. Vi har talat om "pensionerschocken" trots att alla undersökningar visar att de flesta upplever en ökad livskvalitet efter pensioneringen.

Det finns de som varjer sig för det här synsättet helt enkelt därför att de är rädda att politikerna skulle se det som en chans att slippa lägga pengar på att aktivera gamla. Men Tornstam menar att man i framtiden bör ge gamla annan hjälp än arbetsterapi. De behöver snarast vägledning på vägen till vishet, och det blir nog inte billigare.

Kännetecknen på vishet

Vad är egentligen vishet – den egenskap som Lars Tornstam tror att livet leder fram till om inte samhället, medfödda begränsningar eller destruktiva upplevelser lägger hinder i vägen?

Han anser själv att han famlar efter svaret. Men ur hans uppsatser i ämnet och Sydsvenskans intervju med honom kan man urskilja ungefär följande kännetecken på att en människa börjar gå mot vishet.

1. Hon börjar ägna tid åt meditation eller kontemplation – ibland utan att veta det eller ha ett namn för det. Hon tar sig helt enkelt stilla stunder, kanske i samband med andra sysslor som cykelåkning.
2. Hon ser inte längre arbetet som det viktigaste i livet. Hon börjar troligen dra sig undan en del ytlig samvaro som mest består av kallprat.
3. Hon uppnår en ökad självkännedom. Sigmund Freuds efterföljare och avfälling C G Jung talade om att män även får kontakt med det kvinnliga i sitt väsen och kvinnor med det manliga. I österländskt tänkande motsvaras detta av harmonin mellan Yin och Yang.
4. Hon får ett nytt sätt att förhålla sig mot omgivningen. Hon känner igen och klarar av konflikter. Hon blir mindre impulsstyrd och mindre fördö-

mande mot sig själv och andra. Hon avsvär sig masker och rollspel, följer inte sig själv.

5. Till sist uppnår människan vad Tornstam kallar "gerotranscendens". "Gero-" betyder åldrings- och "transcendens" betyder överskridande av gränser. Hennes självcentrering avtar och hon upplever sig inte längre som så avgränsad från livet och världen. Hon accepterar sitt liv precis sådant det har varit.

Hur känner man igen en människa som nått denna visdom? Den som själv har den lär alltid känna igen den hos andra. Vi andra får lita till vår känslighet och öppenhet.

Bitarna till den här vishetsbilden söker Lars Tornstam i både västerländsk psykologi och österländsk filosofi. Zenbuddhismen är ett slags handledning i hur man uppnår denna visdom, anser han. Den finns också beskriven hos Jung och hos andra utvecklingspsykologer, men de ger ingen användbar väganvisning.

– Jag kan också tänka mig att religion kan ge anvisningar om hur man går mot vishet, men knappast så som de utövas hos oss, säger han. Vishet är inget enhetligt begrepp och rymmer inga bestämda påståenden att världen

ser ut på ett visst sätt.

Gamla folksagor kan ofta innehålla anvisningar om vägen till vishet. Men det gäller tyvärr inte de västerländska sagorna, som främst handlar om mycket unga och våldsamma hjältar. Men i österländsk och rysk tradition finns det sagor där hjältarna är äldre och löser problem genom vishet.

Ur Sydsvenskan 1 februari 1991.

KRISHNAMURTI CENTER I STOCKHOLM

Säljer böcker av J. Krishnamurti.
Hyr ut böcker, audio- och videoband.

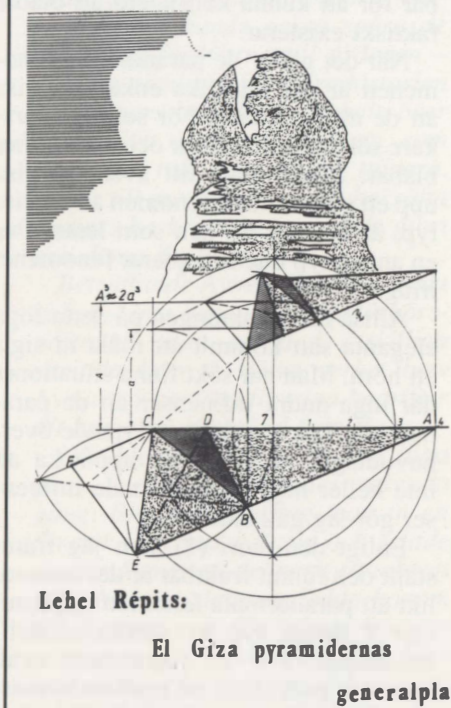
Ordnar videovisningar.

Närmare upplysningar

tel. 08-644 89 97.

Adress

Hästholmsvägen 23
116 44 Stockholm.

Lehel Répits:

El Giza pyramidernas

generalplan

EL GIZA PYRAMIDERNAS GENERALPLAN innehåller 104 sidor med 51 översikts- och detaljritningar. Priset är 100:-.

Distr: Lehel Répits, Postgironr 416 72 60-1

Världens enda landskap som kan avbildas genom geometrisk konstruktion är Pyramiderna vid El Giza. Den glömda och gömda SKALAN för pyramidernas GENERALPLAN är återfunnen. Det antropocentriska (människocentriska) måttssystemet innehåller utöver pyramidernas byggskala även en del – såväl antika som moderna måttssystem.

Hade Pythagoras studerat Pyramidernas Generalplan, inristad på pyramidernas täckyta? Allt tyder på det. Stora Sfinxens position i förhållande till Stora pyramidens och den Centrala (Mykerinos) pyramidens centrum avbildar den oregelbundna pentakeln.

I sin dialog "Timaios" placerar Platon Atlantis på rätt breddgrad, men på fel halvklot. Före den allomfattande världskatastrofen existerade en kontinent på planetens dåvarande södra halvklots 30:e breddgrad. Kontinentens namn är idag ANTARKTIS.

Psykiskt detektivarbete

Kan paranormal information leda polisutredningar framåt?

Örjan Björkhem

När SPR en gång bildades i London för mer än hundra år sedan, såg man fram emot en tid då man skulle ha förklarat alla de paranormala fenomenen, då man inte längre skulle behöva använda sådana begrepp som tankeöverföring, clairvoyance och prekognition.

För tanken var att den nyfunna vetenskapen skulle inlemmas bland de andra och att man skulle finna hur de påstådda egendomliga fenomenen förhöll sig till vardagslivet.

Ingen kunde ana det paradigmskifte som skulle komma med Rhine och som också faktiskt ledde till att parapsykologin åtminstone i vidsynta kretsar kom att betraktas som en vetenskap bland andra. Men i kampen för att bli accepterade betalade forskarna ett högt pris – man slutade att i någon egentlig mening studera de fenomen som utgjort parapsykologin. I stället flyttade man in i laboratoriet och började granska en uppsättning modellfenomen som man föreställde sig hade någon sorts relation till de verkliga fenomenen och de verkliga problemen. Idag har parapsykologin som vetenskap ett visst anseende, vilket kan förfalla både obegripligt och orimligt. Man har ju faktiskt inte kunnat visa att ett enda av modellfenomenen existerar.

Istället är det modernt att frysa på näsan åt de paranormala fenomen som anses uppträda i vardagslivet. Idag är det få som på allvar studerar spontanfenomenen eller försöker åstadkomma fenomen som liknar spontanfenomenen. Utan någon egentlig forskning konstaterar man att dessa egendomligheter, som exempelvis slagrute-

fenomen och mediumistiska budskap, är en ren kombination av bedrägeri och missuppfattningar.

Jag har ägnat en hel del tid åt undersökningar av sådana påstådda fenomen och är den förste att erkänna att de allra flesta berättelser vi hör troligen vilar på bedrägerier och missuppfattningar. Men i en hel låda lingon kan det finnas åtskilliga blåbär. Och det räcker som bekant att kunna uppvisa ett enda blåbär för att kunna konstatera att blåbär faktiskt existerar.

När det gäller de paranormala fenomenen är det inte lika enkelt att visa att de alls existerar. För somliga forskare söker efter krusbär och andra efter blåbär. Skulle man till äventyrs visa upp ett paranormalt fenomen av en viss typ, är det risk att den som letar efter en annan typ inte accepterar fenomenet ifråga.

Alltså har forskningen på detta föga eleganta sätt kommit att måla in sig i ett hörn. Man har sökt finna situationer där inga andra influenser än de paranormala kan ha något inflytande över huvudtaget, bara för att upptäcka att inte heller några paranormala influenser gör sig gällande.

Enligt den teori (1) som jag framställt och funnit fruktbar är det osannolikt att paranormala fenomen uppkommer i denna typ av sterila modellsituationer. För att fenomenen skall kunna uppstå krävs en upplevelsemässigt rikare och mer mångtydig situation – för det är just i mångtydiga situationer som de paranormala influenserna kan göra sig märkbara.

För att göra det enklare för mig talar jag här bara om så kallade psykiska

fenomen – alla de situationer där korrekt information överförs på ett till synes omöjligt sätt, antingen över geografiska avstånd eller från framtid till nutid, det vill säga fenomen som clairvoyance, telepati och prekognition.

I andra sammanhang (2) har jag beskrivit de nya tekniker som förefaller göra det möjligt att framkalla skenbart paranormala fenomen hos snart sagt vem som helst, och dessa nyutvecklade tekniker ligger till grund för de experiment jag nyligen genomfört med så kallat psykiskt detektivarbete.

Här handlar det i hög grad om det som Nils-Olof Jacobson brukar kalla "tillämpad parapsykologi" (3) och kanske är det psykiska detektivarbetet det område där vi allra först kommer att uppleva ett verkligt genombrott för parapsykologin.

För både enligt mina egna och åtskilliga andras teorier är det så att motivationen spelar en betydande roll när det gäller de paranormala fenomenen. Som bekant handlar de rapporterade paranormala fenomenen i hög grad om dödsfall och liknande dramatiska händelser där det finns många – och starka – känslor inblandade.

Inom den vetenskapliga parapsykologin talar man mycket om "träffar" och "missar" och i vulgärpresentationerna av olika medier får man ofta reda på att det eller det mediet "alltid" har rätt. Min egen erfarenhet av dessa ting visar emellertid att också i verkligt fruktbara experiment blir det allra mesta fel. Men det faktum att jag har lyckas hitta ett sätt att – låt vara mycket grovt – "styra" fenomenen har också gjort att vi kommit långt när det gäller

att bedöma vilka av mediets uppgifter som troligen kommer från mediets eget undermedvetna och vilka som kan vara verkligt paranormala. Här är det viktigt att påpeka att jag själv inte känner till ett enda fall där ett mediums uppgifter har lett till att man tagit fast en brottsling eller hittat ett lik.

Däremot finns det åtskilliga välbe- lagda beskrivningar (4) av hur ett medium gett vissa uppgifter som senare, då polisen på egen hand funnit brottslingen, visat sig vara korrekta. Jag känner alltså inte till ett enda fall där polisen med säkerhet haft nytta av några paranormala informationer i sitt arbete, men jag skall så småningom berätta om ett par fall som jag arbetat med och som förefaller visa att psykiskt detektivarbete verkligen kan ge resultat.

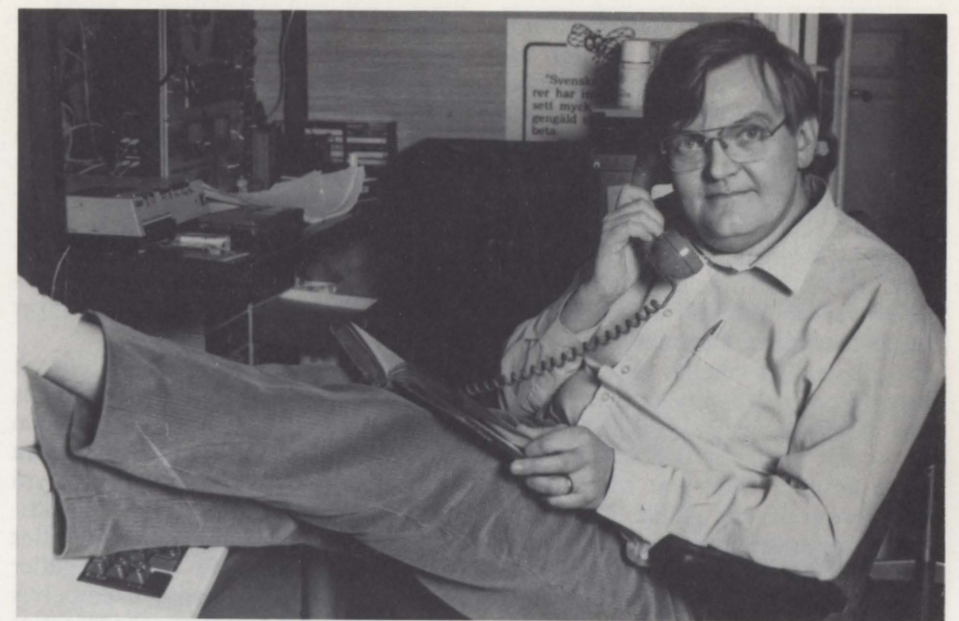
Låt oss emellertid först se litet på traditionen på området. I den bok som jag skrivit tillsammans med Martin Johnson, "Parapsykologi och Övertro" (5), berättar jag en av de klassiska historierna om psykiskt detektivarbete:

År 1692 anställde polisprefekten i Lyon, Monsieur Vanville, ett experiment med slagrutemannen Jacques Aymar:

Vid tiotiden på kvällen den femte juli 1692 blev en vinhandlare och hans hustru rånmördade i sin vin- källare. Brevd kropparna låg en blodig häcksax som uppenbart varit mordvapnet. Det fanns inga som helst spår efter mördarna och poli- sen förklarade snart att de inte visste hur de skulle komma vidare i sina efterspaningar.

En granne föreslog då att man skulle kalla in Aymar som tidigare med sin slagruta hade kunnat avslöja flera tjuvar. Man sände efter Aymar som begärde att få se mord- vapnet för att komma i "rapport" med mördarna. När han kom till de platser i källaren där kropparna hade legat, började slagrutan göra häftiga utslag och Aymars puls började rusa som om han hade feber. Aymar följde sedan slagrutans ut- slag ut på gatan och genom ärkebiskopens gård fram till stadens port mot Rhone. Som stadsporten nu var stängd, uppsköts den vidare jakten till dagen därpå.

Nästa dag ledde han in poliserna i en trädgårdsmästares hus. Mot dennes protester försäkrade Aymar att flyktningarna hade suttit vid hans bord. Aymar kunde till och med peka ut en vinbutelj som mördarna druckit ut. Enligt slagrutan hade de två barnen, som var nio och tio år gamla, varit med. Då de utfrågades

Artikelförfattaren.

visade det sig att de morddagen trots föräldrarnas förbud hade lämnat dörren öppen. Två män hade verkligen kommit in och satt sig och druckit ur vinflaskan.

Nästa dag fortsatte efterforsk- ningarna. Aymar ledde poliserna nerför floden och kunde efter flera dagar peka ut en av brottslingarna inne i ett fängelse. Han hade av andra skäl blivit anhållen helt nyligen. Aymar kunde också spåra de två andra förövarna till gränsen – de hade nämligen fått höra historien om Aymars bedrifter och hals över huvud flytt ur landet. Fången, som varit de två mördarnas tjänare, kunde till punkt och pricka bekräfta Aymars beskrivning av vad de gjort och deras flyktväg.

Beträffande Aymar finns det goda källor – inte bara i form av förhørs- protokoll utan också i åtskilliga samtida brev. I själva verket blev Aymar så berömd för sina bedrifter att han blev eftersänd från Paris.

Där blev han utsatt för åtskilliga prov – och misslyckades varenda gång. Bland annat slog man in ett fönster i ett hus i Paris och talade om för Aymar att det varit ett inbrott där. Aymars slagruta ledde honom till fönstret och där talade han om att tjuven flytt den vägen. Han blev utskrädd eftersom det aldrig varit något inbrott och allmänna me- ningen var att Aymar varit en bedra- gare.

Men det förklarar inte hur Aymar i så fall helt riktigt kunde avslöja vinhandlarens mördare. Av allt att

döma kan han inte ha varit en vanlig enkel bedragare. Var han bedragare – så var han skicklig nog att lura en ganska misstänksam polisprefekt.

Men historien om Aymar bevisar inte heller att det Aymar gjorde vid sitt slagrute försök nödvändigtvis var ett paranormalt fenomen.

Om det i den stora gruppen män- niskor som bevitnade vad Aymar gjorde fanns någon som hade kun- skaper om brottet, kunde nämligen Aymar ha letts av dennes reaktioner. Detta är åtminstone vad som hör ha skett vid proven då Aymar skulle leta rätt på det nergrävda mordvapnet. Åtskilliga moderna scentrollkarlar kan utföra det här tricket (6). De leds då troligen av knappt medvetna reaktioner hos publiken. Vi vet inte tillräckligt mycket om Aymar för att kunna utesluta den här alldeles na- turliga – fast egendomliga – förkla- ringen på hans "paranormala gå- vor".

Men berättelsen om Aymar utgör näs- tan paradigmet för psykiskt detektivar- bete så som det bedrivits ända från hans tid. Å ena sidan har den psykiske detektiven lyckats lista ut en hel mängd nya fakta på oklara vägar – å andra sidan misslyckas han snöpligen när man försöker testa hans förmåga. Och framför allt misslyckas han med själva poängen – nämligen att sätta fast mördarna.

Nu finns det emellertid åtskilliga be- rättelser från modern tid om detektiver av det här slaget som har lyckats med både det ena och det andra. Den som

kanske är mest känd i Sverige är holländaren Gerard Croiset. Enligt vad som berättas (7) skall han ha löst kriminalgåtor huvudsakligen genom sin sär- egna förmåga att hitta liken.

Dessvärre finns det anledning att ifrågasätta dessa berättelser. Colin Wilson (8) berättar exempelvis hur Croiset i samband med en TV-inspelning på 70-talet mycket ingående beskrev var en mördad kvinnas kropp kunde återfinnas, hur mördaren såg ut och alla övriga detaljer. Historien var sannolik och den utpekade mördaren blev några år senare verkligen dömd för att ha våldtagit och mördat flera andra kvinnor. Men Pat Mac Adams kropp, som det här gällde, blev aldrig funnen, trots att Croiset alltsedan dess envist hävdade att kroppen blev funnen och att fallet löstes tack vare hans egna insatser.

Nu har den stackars, numera avlidne, Croiset i hög grad omvärderats och läser man alla böckerna om honom förefaller det inte finnas en enda uppgift om honom som varit riktig, utan alla hans insatser förefaller lösas upp i den stundtals ganska hätska kritiken. Hätskheten kan bättre förklaras med hänvisning till Croisets nestor, den holländske parapsykologen Tenhaeff som ledde alla undersökningar kring Croiset och vars metoder man nu angriper genom att nedvärdera Croiset.

Det förefaller dock för mig troligt att Croiset verkligen "lyckats" åtminstone några gånger när det gällt hans verkliga specialitet, att hitta försvunna holländska barn. Croisets metod var då vanligen att tala om att barnet drunknat och att kroppen kunde återfinnas i närmaste vattendrag, vid den och den kröken.

Det finns anledning att tro att några av dessa berättelser är riktiga. Det innebär emellertid inte att Croisets insatser behöver ha varit paranormala. Han kallades nämligen normalt inte in förrän det gått flera dagar och man redan gått skallgång efter barnen. I det holländska landskapet är det då egentligen bara vattendrag och kanaler som en längre tid kan dölja ett lik. Och Croiset, som själv varit nära att drunkna som barn, föreslog nästan alltid att barnet kunde återfinnas i närmaste vattensamling. När detta då visar sig vara riktigt kanske det inte krävs några paranormala informationskanaler.

Så jag får upprepa det som vid det här laget börjar förefalla som en lag: Jag känner inte till ett enda kriminalfall som lösts tack vare insatserna från en psykisk detektiv.

Det här innebär inte att jag på något

sätt är omedveten om alla de medier som i sina biografier beskrivit hur de löst det ena kriminalfallet efter det andra. Jag kan bara säga att i de få fall där jag själv kunnat kontrollera saken har mediernas egna beskrivningar inte kunnat bekräftas. Men jag är naturligtvis fascinerad av de historier som exempelvis Dixie Yeterian (9) berättar om hur hon löst olika mordfall i samarbete med polisen. Men där har jag inget mer än hennes uttalanden.

Jag har också med verkligt intresse följt engelsmannen Bob Cracknells (10) karriär. Han kan sägas vara den psykiske detektiven framför alla andra – han har öppnat en egen detektivbyrå där han har ett tiotal "vanliga" detektiver anställda som arbetar delvis efter hans intuitioner. Och när det gäller opublicerbara fall – som exempelvis hans specialitet försäkringsbedrägerier – lär det gå bra – i alla fall är detektivfirmans bokslut ofta imponerande.

Men när det gäller de kända fallen är historien den vanliga – trots att Bob Cracknell ofta kan ge korrekta faktabeskrivningar till polisen, har de aldrig lett till lösningen av något kriminalfall. Cracknells (11) insatser när det gällde The Yorkshire Ripper är ju välbekanta. Rippert var en mördare som våldtog och dödade 13 kvinnor i Norra England mellan åren 1975 och 1980. Fullt offentligt samarbetade Bob Cracknell här med polisen i ett försök att spåra mördaren, men trots att han exakt kunde beskriva mördarens hus och tala om i vilken stad han bodde och när han skulle bli arresterad, så var det helt andra omständigheter som ledde till att mördaren, Peter Sutcliffe, slutligen blev arresterad. Då visade det sig visserligen att Bob Cracknells uppgifter varit helt korrekta, men de hade inte på något sätt bidragit till lösningen av kriminalfallet.

Det kan då verka märkligt att jag menar att just det psykiska detektivarbetet kan komma att bli det område där vi först kan få någon verklig glädje av de paranormala fenomenen, att det är där vi kanske först kommer att kunna tala om en tillämpad parapsykologi.

Jag tror nämligen att det går att klargöra varför det psykiska detektivarbetet tidigare har misslyckats, men innan jag går in på de skälen skall jag försöka beskriva två fall jag själv varit involverad i på senare tid. Några aspekter måste emellertid påpekas allra först. Jag har alltid trott att man kan använda paranormala informationer i polisarbetet, men jag har också varit medveten om varför försök till detta så ofta misslyckas.

Alla psykiska paranormala impressioner kan – och bör – ses som fantasier. Det betyder att individen påverkar innehållet mycket mer än vad de för honom okända sakförhållandena gör. Därför är det oerhört viktigt att ha flera "medier" inkopplade. Vid bedömningen av det som kommer fram måste man också ta hänsyn till individernas psykologi. Naturligtvis är det också viktigt att inte vid den bedömningen förfalla till några konstlat statistiska resonemang av typen "tre medier av fem säger att det är så här alltså måste det vara riktigt".

Jag har inte heller i de här sammanhangen arbetat med några yrkesmedier, som oftast har en ställning att försvara. Istället är det "vanliga" människor som har samarbetat. Hittills har alla som varit inkopplade gått någon av de speciella kurser jag beskrivit på annat håll (12) men det betraktar jag inte som någon förutsättning. Men medierna har haft förbindelse med mig – och jag har kanaliserat deras informationer vidare. Det innebär alltså att informationerna redan har tolkats och tillrättalagts innan de överförs till polisen eller vem det nu kan vara som skall agera efter dem.

Fallet Mona

När jag nu går att redogöra för det fall som mer än andra övertygat mig om att psykiskt detektivarbete kan bli till verklig tillämpad parapsykologi, får jag förutskicka att jag här ändrat på flera fakta av diskretionsskäl. Dessa förändringar är dock i sammanhanget utan betydelse. Under försöket skrevs hela tiden protokoll (13) och det är endast dessa protokoll jag använder – trots att argumentationen skulle blivit starkare om jag också redovisat alla de uppgifter som av olika anledningar inte kommit in i protokollen.

Den 3 september 1987 försvann 35-åriga Mona Andersson från sitt hem utanför en liten stad vid Väneren. Mona bodde tillsammans med en bror och syster i ett litet hus utanför staden. Hon hade tagit sin cykel vid sextiden på kvällen för att hälsa på en granne och hämta ett kakrecept. Mona infann sig hos grannen som bodde ett par hundra meter från hemmet och gav sig av hem igen. När hon inte kommit hem efter två timmar gav sig brodern ut för att ta reda på var hon blivit av. Han hittade cykeln liggande i ett dike tre hundra meter från hemmet.

Brodern blev orolig och organise-

rade snabbt en skallgång i det lilla skogsområdet vid hemmet. Men fann dock inga spår efter Mona.

Dagen därpå polisanmälades försvinnandet. Polis, militär och grannar organiserade en skallgång som snart kom att omfatta flera kvadratmil, men man såg inga som helst spår efter Mona. Hennes pojkvänner och grannar förhöordes, men inga misstänkta uppgifter framkom. Terrängen i området var sådan att polisen ansåg sig kunna konstatera att Mona inte kunde vara kvar i området och man blev mer och mer övertygad om att Mona måste ha träffat någon och lämnat bygden tillsammans med denne. Eftersom man ansåg sig ha kontrollerat hennes vänner, måste det röra sig om någon okänd. Fallet blev mycket omskrivet i massmedia och många medier hörde av sig – bland annat med berättelser om att Mona levde i högönsklig välmåga i Australien.

Polisens uppfattning torde vid det här laget ha varit att Mona bortförts och troligen dödade av en eller flera okända personer.

På morgonen den 7 september blev jag uppringd av en medlen i Sällskapet för Parapsykologisk Forskning som undrade om jag genom mina kontakter kunde hitta något medium som kunde hjälpa till i efterforskningarna. Vid det laget tänkte jag kanske inte så mycket på försöket som något parapsykologiskt experiment, men jag hade funderat över det teoretiska problemet och organiserade därför det hela efter de teoretiska överväganden jag gjort.

Jag tog således kontakt med fem personer som deltagit i de kurser jag organiserat tillsammans med Göran och Dzintra Klingborg. Ingen av dessa arbetar som yrkesmedium och det var bara en av dem som tidigare sökt finna försvunna personer.

Av olika skäl kunde arbetet påbörjas först på kvällen samma dag. Inom några timmar hade då de fem medierna varit för sig kommit fram till en historia som med små variationer lydde:

"Mona är mördad. Kroppen ligger bara några kilometer från hennes hem, i en liten sänka. Inte långt därifrån står ett litet cementhus som inte är något riktigt bostadshus. Hon har blivit mördad av en pojkvän som bor i närheten. Han har först strypt henne och sedan vanställt kroppen. Omedelbart efter dådet har han gripits av panik, gömt undan kroppen och deltagit i skallgången efter

Mona. Därefter har han återkommit och i bil fört kroppen till gömstället. Dådet var inte planerat, utan berodde på att Mona avvisat honom när de möttes ute i skogen. Mötet var uppgjort på förhand. Det handlade inte om något vanligt sexmord."

"Mediernas" olika beskrivningar var mycket exakta. Man beskrev till och med hur cykelns framgaffel varit bökad på vänster sida, vilket visade sig vara korrekt, pojkvännens utseende, arbete och allmänna personlighet. I själva verket skulle just detta visa sig vara en nackdel, för Mona hade två pojkvänner. När familjen fick höra beskrivningen tänkte de genast på pojkvännen Anders som verkade stämma in exakt på beskrivningen.

Nu hade emellertid medierna också beskrivit Anders mor och familjen hade den felaktiga uppfattningen att Anders var föräldralös. Jag försökte få fram att uppgifter av det här slaget sällan alla är riktiga, men det hjälpte inte riktigt, utan familjen menade att det i stället måste handla om den andre pojkvännen, Hans.

Beskrivningen av platsen visade sig vara så pass exakt att den inspirerade familjen att söka på ett nytt ställe som inte täckts av skallgångskedjan. De fann dock inte kroppen som låg cirka 100 meter från den plats där de fick avbryta sökandet för att det blivit för mörkt.

Vid den här tidpunkten var det teoretiskt intressanta att mediernas sammanlagda berättelse gick stick i stäv mot den då rådande teorin. De hade kommit fram till att Mona var död, hennes exakta dödsätt och pekade ut en av två lätt identifierbara personer som hennes mördare. De hade också beskrivit ett något ovanligt brott, där mördaren först i panik lämnat kroppen, deltagit i skallgången och sedan återkommit, ytterligare misshandlat kroppen, och därefter gömt den på ett nytt ställe.

Nu stod det ju klart att eftersom jag bara hade förbindelse med familjen i just det här fallet, så fanns det ingen möjlighet att få polisen att ytterligare förhöra de två pojkvännerna. Och fast medierna levererat åtskilliga korrekta uppgifter var nu det intressantaste att hitta kroppen.

Efter någon dag drömmer ett av medierna att han är ute och går med Mona som sedan försvinner i ett vattendrag och kommer upp därifrån livlös och stel. Samma medium hade tidigare sett kroppen vid ett stenrös, nu förstod han att detta i själva ver-

TEOSOFI

är inte en nyuppfunnen livs-åskådning, dess tankar kan spåras ända tillbaka till de första mysterieskolorna – teosofi har en universell karaktär och dess läror överensstämmer med de stora religionernas djupaste grundtankar.

TIDSKRIFTEN TEOSOFISKT FORUM

kommer att innehålla många intressanta artiklar, bl a följande:

- Medeltidens esoterik och mystik
- Lika attraherar lika genom födelse, död och återfödelse
- Våra dagars kris
- Platons myter och mysterietraditionen
- "Kaos" – en ny vetenskap?
- Vårt hemliga liv
- Guds natur – – –
- Nedstigande till Hades – uppstigande till Himlen
- Under i djurens värld
- En fransk tolkare av den forntida visdomstraditionen

Prenumerationsavgift:
60:-/år/4 tidskrifter
Postgiro 25 07 65–5

Teosofiskt Forum
Åvångsgatan 13
252 71 RÅÅ

ket var stenar som var upptravade vid en gammal bro. Jag fann det intressant eftersom bara ett av medierna tidigare antytt att kroppen kunde ligga i vatten, trots att Mona försvunnit nära Vänern.

Dagen därpå anhåller polisen Anders som erkänner brottet. Det visar sig nu att Anders inte är föräldralös utan har en mor som stämmer med mediernas beskrivningar.

Enligt tidningarna skall nu Anders visa var kroppen har gömts, men ett av medierna insisterar på att en yngre släkting till Mona, ett barn, kommer att finna kroppen.

Ett dygn senare hittas kroppen där den ligger i en liten bäck i en dalsänka av ett barn som dock inte är släkt med Mona. Mona har dödats på just det sättet som medierna sagt.

Hur mycket av mediernas uppgifter var då korrekta? Om man bara går efter de undertecknade protokollen som skrevs och undertecknades fortlöpande, så gav de fem olika medierna 93 faktauppgifter varav 68 var korrekta, 15 var felaktiga och 10 hade oklart sanningsvärde.

Det vore direkt fel att försöka göra några statistiska resonemang kring detta eftersom det viktiga i en utredning är att man kan gå och se efter. Om en viss person tydligt har utpekats är det uppenbart ointressant om medierna har angett hans klädsel felaktigt och så vidare. Ändå är det väsentligt att säga något om de olika typerna av felaktigheter. En direkt felaktighet är exempelvis att ett medium säger att Monas pojkvän är blond, när han hade mörkt hår. Men mediets uttalande visar fortfarande på Monas pojkvän och de övriga uppgifterna visar att det är Anders det handlar om.

En annan felaktighet är att ett medium säger att Anders har ett mycket egendomligt armband, "ett sådant som man sätter på nyfödda på BB". Det finns ingen anledning att anta att Anders hade detta, så uttalandet bokförs givetvis som en felaktighet. Men Anders var gift och hade en son på tre veckor, så det är inte svårt att förstå hur uttalandet kommit till. En annan felaktighet är ett mediums påstående att "Mona hade avvisat pojkvännen" – enligt mördarens beaktelse skulle det varit tvärtom. Det får alltså bokföras som ett fel, trots att man inte kan vara övertygad om sanningshalten i mördarens beaktelse och trots att mediet korrekt identifierat ämnet för grälet.

Uttalanden med oklart sanningsvärde är exempelvis ett mediums påstående att det första man kommer att

se när kroppen hittas är Monas röda jacka. Jag har inga uppgifter om det, så uppgiften får förkastas – trots att man vet att kroppen faktiskt var iförd en röd jacka.

Fallet Mona är intressant – dels för att medierna identifierat mördaren och kunnat leda sökandet efter kroppen åt rätt håll – och dels för att deras insatser i praktiken inte på något sätt bidragit till att lösa fallet – vilket är den eviga förbannelse som tycks vila över allt psykiskt detektivarbete. Nu tror jag emellertid bestämt att man i framtiden kommer att kunna lösa den förbannelsen. Jag menar nämligen att polisens kientrogenhet inför paranormala inslag beror på att man inte tidigare använt denna speciella arbetsmetod som jag här beskriver och att man med hjälp av den kan komma längre i framtiden.

Men jag tror det är väsentligt att här också litet närmare redogöra för ett annat fall där jag varit inkopplad och där resultatet blev fullkomligt och till alla delar misslyckat. Också här ändrar jag betydelselösa detaljer.

Fallet Eva

Den 5 januari 1988 klockan 10 på kvällen försvinner 15-åriga Eva från en fest i en liten stad i Mellansverige. När hon inte kommit hem framåt morgonsidan blir föräldrarna oroliga och en skallgång organiseras. Man hittar emellertid inte Eva. Polisen tror att hon i berusat tillstånd ramlat i den närbelägna sjön och drunknat, men dragningar ger inga resultat. Efter en vecka kontaktas jag på omvägar av familjen. Jag organiserar då någonting liknande som i fallet Mona och de inblandade medierna enas snabbt om en historia. Eva har blivit bortförd av två män i bil, både bilen och männen beskrivs ingående. Man vet inte exakt var kroppen befinner sig, men platsen beskrivs ingående.

Tre veckor senare flyter kroppen upp i sjön. Undersökningar ger vid handen att något brott inte förelegat och att Eva i berusat tillstånd ramlat i sjön och drunknat.

Här är således i stort sett alla mediernas uppgifter felaktiga, och fallet Eva illustrerar på ett drastiskt sätt begränsningarna med psykiskt detektivarbete. Av allt att döma är det så att det psykiska detektivarbetet fungerar bäst då starka känslor är inblandade och då det alltså föreligger ett brott. Medierna kommer således att konstruera en sådan situation också om den inte föreligger i verkligheten. Deras egenartade

tendens att berätta samma historia är ju visserligen paranormal också den, men det är ju en klen tröst i sammanhanget.

Psykiskt detektivarbete fungerar alltså exakt som vittnesförhör under hypnos – om vittnet har ytterligare faktauppgifter begravda någonstans i minnet kommer de ofta fram under hypnosen – men finns det inga minnen så konstrueras sådana omedelbart.

I en verklig situation är detta emellertid inget problem, eftersom mediernas uppgifter endast används för att ge nya uppslag som kontrolleras på vanlig väg. I den typen av samarbete mellan medier och polis tror jag alltså att paranormal information verkligen kan hjälpa polisutredningar framåt.

Däremot menar jag inte alls att polisen normalt skulle ha någon glädje av att ta de mediala tips de alltid får på större allvar, eller av att infinna sig med sina bekymmer hos närmsta medium, för de uppgifter som då kommer fram styrs av helt andra regler. I själva verket är inte det svåra att få fram korrekta "paranormala informationer" utan att förstå hur de skall tolkas.

Enligt min erfarenhet kan man i dessa sammanhang använda snart sagt vem som helst som medium, det svåra är som sagt tolkningen.

Tolkning av "mediala upplysningar"

Några av de viktigaste reglerna går att formulera.

När man får upplysningar av "medier" och "siare", måste de tas med en mycket stor nypa salt eftersom den ojämförligt största delen tillkommer efter vanliga psykologiska regler. Synpunkterna här nedan refererar till så kallat "psykiskt detektivarbete" så som det bedrivs exempelvis i ett mordfall.

Allra viktigast i de här sammanhangen är följande punkter:

- 1 När det gäller medier och siare som själva tar kontakt med den drabbade familjen, behöver man inte alls utgå från att de gör det bara för att skaffa sig publicitet eller göra sig märkliga. Däremot kommer dessa medier att i mycket hög grad vara styrda av en önskan att trösta eller av sin egen rädsla. Det är vanligt att de talar om att den försvunne, som i själva verket mördats, lever i högönsklig välmåga långt borta – alternativt att den försvunne har mördats av sin egen familj och grävt ner i pannrummet. Man måste i alla kontakter med familjen vara oerhört försiktig med dessa uttalanden som mycket lätt kan förstöra alla möjligheter till

samarbete.

- 2 Spaningsledningen måste akta sig för att tolka de uppgifter som medierna ger. Därför är det viktigt exakt hur dessa uppgifter formulerats, för en vanlig erfarenhet är att det i efterhand visar sig att mediets uppgifter varit bokstavligen korrekta, men de har tolkats på ett visst sätt som under lång tid har styrt spaningen åt fel håll.

- 3 Det är å ena sidan viktigt att låta medierna uttrycka sig exakt så som de vill – för de exakta formuleringarna är ofta de som är avgörande – men det är lika viktigt att inte familjen får höra eller se dessa formuleringar eftersom de ofta verkar upprivande och kan ställa till med svårigheter för den fortsatta utredningen. Det behövs förbindelsemän i spaningsledningen eller i utkanten av släkten. Det är också vanligt med spekulationer kring familjemedlemmarnas och offrets karaktärer och relationer, spekulationer som det är viktigt att få kontrollerade för att mediernas arbete skall kunna ge resultat. Därför måste man också förvissa sig om att uttalandena inte blir offentlig handling. Lika viktigt är det att inte under pågående utredning tala om vilka medier som är inblandade – för då kan de börja motiveras av ett prestationskrav som nästan alltid ger negativa resultat i dessa situationer – liksom i andra paranormala sammanhang.

- 4 När arbetet sker på rimligt sätt brukar det alltid komma fram vissa paranormala detaljer – men i förstone inträffar det ofta att de detaljer som kommer fram är irrelevanta. Finns det någon i utredningen som har bestämda misstankar mot exempelvis A, kan det hända att medierna beskriver A tämligen exakt utan att han för den skull är skyldig. Det är också tämligen vanligt att medierna tycks direkt peka ut en viss person i spaningsledningen eller i familjen – men oftast betyder det endast att en sorts "kontakt" är upprättad. Det är alltså ett positivt tecken, men här blir feedbacken oerhört väsentlig.

- 5 Medier berättar nästan alltid en sammanhängande historia fylld av detaljer. Det vanliga är att man bedömer dessa historier efter en "allt-eller-intet"-princip och det är ett mycket stort misstag. Man måste betrakta varje sakpåstående som isolerat – för också i de bästa fallen är de allra flesta detaljerna felaktiga. Det är mycket viktigt att påpeka detta, för i en historia kan allting vara fel – utom en enda, relevant och avgörande, detalj.

- 6 Om flera medier uttalar sig om samma fall – vilket är det ojämförligt

bästa sättet – måste man vara mycket noggrann med att bedöma berättelserna var för sig och inte försöka sammanjämka dem. En sammanjämkning är sällan möjlig eftersom de brukar motsäga varandra. Vissa slutsatser är möjliga att dra – men det kräver en viss expertis eftersom detta framför allt kräver kunskap och kännedom om de enskilda medierna.

- 7 Hittills finns inget belagt fall då en brottsling har kunnat hittas eller dömas med hjälp av uppgifter från medier. Det finns emellertid åtskilliga väl belagda fall där det i efterhand visat sig att mycket specifika och exakta uttalanden som gjorts av olika medier på förhand, senare har visat sig vara alldeles korrekta. Det är oerhört viktigt att ha detta i bakhuvudet. Av teoretiska skäl är det lätt att se varför det förhåller sig på detta sätt, men med detta nya arbetssätt finns det anledning att tro att det verkligen går att lösa olika fall med hjälp av medier. Naturligtvis kan deras uppgifter bara användas för att ge idéer till spaning eller för att närmare undersöka vissa ting. Det har hänt att mediers upplysningar förefallit att exakt utpeka A vilket gjort att man ingående undersökt honom och därigenom hittat den verkliga brottslingen B, som medierna inte sagt någonting om.

- 8 För att den här typen av arbete skall fungera krävs flera utbyten mellan medier och kontaktman under en period av flera dagar. Det viktigaste är feedbacken från kontaktmannen. Medierna kommer normalt att ge åtskilliga detaljer som saknar all relevans för spaningarna – men det är för deras arbete oerhört viktigt att få reda på om dessa detaljer är korrekta eller ej, de kan betraktas som en sorts kalibrering av ett mycket grovt mätinstrument. Om arbetet verkar ge värdefulla detaljer kan det vara vettigt att "valla" medierna på lämpliga platser, men normalt bör detta uppskjutas någon tid, framför allt om det gäller mer otäcka fall.

Naturligtvis finns det åtskilliga andra hänsyn som bör tas vid tolkningen, men det viktigaste förblir att inse att mediernas berättelser alltid handlar om fantasier, fantasier som utformats av mediets personlighet och erfarenhet, men som kan innehålla paranormala uppgifter.

När exempelvis ett medium drömmar att han är ute och vandrar med Mona Andersson innehåller drömmen åtskilliga element som beskriver mediets förhållande till försöksledaren. Avstår man från att analysera drömmen skulle slutsatsen mycket väl

kunna bli att det är försöksledaren som är mördaren. En analys ger däremot vid handen att drömmen får tolkas som ett psåående om att kroppen ligger i vatten, vilket också visade sig vara korrekt.

Jag hoppas att jag på detta sätt kunnat ge en liten aning om vilka fascinerande problem som själva begreppet psykiskt detektivarbete kan ge upphov till. Jag hoppas också att jag kunnat antyda vilka möjligheter det kan ge om man närmar sig ämnet på ett seriöst och kritiskt sätt.

De nya metoder som börjar utvecklas handlar inte bara om att vi kanske för första gången på allvar kommer att kunna börja tala om en tillämpad parapsykologi – de handlar framför allt om en möjlighet att kunna se våra verkligheter och våra egna psyken i en ny belysning. De innebär också att parapsykologin för första gången i sin knappt hundraåriga historia kan bli direkt samhällsnyttig.

NOTER

- 1 Se exempelvis: Björkhem, Örjan: *Sia- ren från Findus*, HÖGANÄS 1986, s 193 ff & Björkhem, Örjan: *Händelse- horisonten – en teori om parapsykolo- giska och mystiska fenomen*. GNOSIS 1-2 1984-1985 1985.
- 2 Björkhem, Örjan: *Händelsehorisonten och paranormala fenomen i vardagsli- vet*. SPF 40 år, Stockholm 1989. Se också: Björkhem, Örjan: *Praktisk Pa- rapsykologi*. Zindermans 1990.
- 3 Nils-Olof Jacobson, personligt medde- lande till förf.
- 4 Se exempelvis: Wilson, Colin: *The Psychic Detectives. The Story of Psy- chometry and Paranormal Crime De- tection*. Pan Books London 1984.
- 5 Björkhem, Örjan & Johnson, Martin: *Parapsykologi och Övertro*. Forum, Stockholm 1986, s 44ff.
- 6 Det brukar emellertid kräva mycket lång övning, men suggestionsexperi- ment har visat att de flesta människor kan lära sig detta "trick" på mycket kort tid.
- 7 Se exempelvis: Polack, Jack Harrison: *Croiset the Clairvoyant*. Doubleday New Nork 1964.
- 8 Wilson 1984 sid 248 ff.
- 9 Yeterian, Dixie: *Casebook of a Psychic Detective*. Stein and Day New York 1982.
- 10 Se hans intressanta självbiografiska bok Cracknell, Robert: *Clues to the Un- known*. Hamlyn Paperbacks London 1981.
- 11 Wilson 1984 ff.
- 12 Se också: Björkhem, Örjan: *Praktisk Parapsykologi*. Zindermans 1990.
- 13 Protokollen kommer att överlämnas till SPF:s arkiv när detta organiserats.

Psykiska krafter

Katarina Ed

Sherlock Holmes skapare

Sir Arthur Conan Doyle (1859–1930) är mest känd för sina detektivromaner om Sherlock Holmes. Till professionen var Doyle läkare, och Holmes ständiga följeslagare är doktor Watson. På sin fritid sysslade Doyle med studiet av så kallade psykiska eller paranormala krafter. Han var spiritist och trodde alltså på ett liv efter detta och att det fanns möjligheter att kontakta avlidnas "andar". Efter DoYLES död den 7 juli sökte många spiritister komma i förbindelse med hans ande. Han hade nämligen i sitt testamente förordnat att sådana kontakter skulle tas.

Inom tidningsvärlden insåg man det publicistiska värdet av att kunna få trycka artiklar som berättade om DoYLES tillvaro efter jordelivets slut. Den australiensiska tidningsmannen Ian Coster ville ordna en lämplig seans. Chefen för National Laboratory of Psychic Research, Harry Price, fick i uppdrag att med hjälp av det mest framgångsrika mediet som stod till buds arrangera försöket. Prices val föll på Eileen Garrett.

R 101 störtar

Seansen hölls den 7 oktober, kvartalsdagen efter DoYLES död. Garrett satte sig till rätta, andades djupt men jämnt och sjönk på sedvanligt vis allt längre in i trans. Plötsligt började tårar trilla nedför hennes kinder. Hon förmedlade en mansröst som sade: "Hela luftskeppet skrov verkade... för mycket för hennes motorkapacitet... Funktionsdugliga lyftverket för litet... Stora lyftverket dåligt beräknat... höjdrodret har fastnat. Stopp i oljeledningen."

Eileen Garrett talade inte med sin vanliga röst utan med en som det föreföll mansröst men det var inte Conan DoYLES. Vad var detta? Sekreteraren Beenham stenograferade ner allt.

Seansdeltagarna tycktes dock kunna enas om att det var flyglöjtnant Carmichael Irwin.

Löjtnanten hade gått en fruktansvärd död till mötes två dagar tidigare. Han hade varit befälhavare och pilot på den brittiska zeppelinaren R 101 som då var världens största och dyraste luftskepp och som på sin jungfruresa från England till Indien fattade eld och störtade i Frankrike den 5 oktober 1930 mellan klockan 2 och 3 på morgonen. Av de 54 ombordvarande undkom endast sex med livet i behåll. Självklart var alla tidningar fulla av rapporter om och bilder på olyckan.

Irwins ande skulle alltså i tekniska termer ha beskrivit hur olyckan gått till.

Därefter uppträdde en ande som faktiskt utgav sig för att vara DoYLES, men denne kom med några intetsägande uttalanden, något som ju tyckts vara det vanliga på dessa spiritistiska seanser. Den delen av seansen som behandlade DoYLES eventuella existens på andra sidan döden blev i sammanhanget ointressant. Så mycket mer kom Irwins meddelande att diskuteras.

Garrett var inte tekniskt kunnig och visste ingenting om luftskeppskonstruktioner. Det måste däremot antas att hon läst i tidningarna om olyckan och måhända hört eller läst tekniker kommentera den.

Harry Price skickade seansuppteckningarna till Royal Airship Workes, som ligger i Cardington. Det var där zeppelinaren byggts. Protokollet togs om hand av en person som hette Charlton och som betecknades som expert på R 101:s konstruktion. Charlton sade sig vara förbluffad över den exakthet med vilken Garrett i transtillstånd redogjort för katastrofen. Dessutom påstod han att en del hemliga detaljer kommit fram under seansen. Just detta ansågs vara bevis på att det spiritistiska meddelandet inte kommit från tidningarna utan från Irwin (eller någon annan initierad).

Nu visade det sig att Charlton inte var ingenjör eller flygare utan en av de 400 arbetarna på flygplansfabriken. Detta behöver ju inte betyda att han inte skulle besitta de kunskaper som behövdes för att bedöma seansprotokollets innehåll rätt. Han skulle ju till och med kunna ha vetskap om hemligstämplade detaljer.

Vad som däremot var värre och som gjorde att hans objektivitet genast ifrågasattes var det faktum att han var en ivrig spiritist. Visserligen behöver inte heller det automatiskt innebära att han inte skulle ha kunnat göra en riktig bedömning, men i en sådan här känslig fråga är det säkrast att inte tillmäta hans analys något avgörande värde.

Seansprotokollet företeddes därför för två odiskutabelt väl kvalificerade ingenjörer på fabriken. Deras utlåtande gick stick i stäv med Charltons. De menade att de flesta tekniska detaljer i protokollet helt enkelt var felaktiga. Frågan hade emellertid redan hunnit bli infekterad. De två ingenjörerna var inte spiritister, så det skulle kunna finnas skäl att även ta deras analys med en nypa salt, av omvända skäl jämfört med Charlton så att säga.

Viktigast var måhända att det kunde fastställas att det, tvärtemot vad Charlton påstått, inte fanns något hemligstämplat material om R 101. Till yttermera visso förhöll det sig så att luftskeppet hade diskuterats en hel del i tidningspressen före jungfruresan. Fabriken i Cardington var nämligen statsägd och labourpartiet, som då var regeringsbildande, hade lanserat fabriken som mönsterbildande. Ett privat företag byggde samtidigt luftskepp och ett konkurrensförhållande hade uppstått.

Arbetet i Cardington hade skyndats på och det hade påståtts att ingenjörer och tekniker kritiserat vissa lösningar, men att de avfärdats av den regeringstrogna fabriksledningen. En hetsig offentligt debatt hade i alla fall uppstått och den som tog del av den fick veta

det mesta om R 101.

Att Garrett med all sannolikhet inte tagit del av denna debatt är en sak, att det gick att få uppgifter från annat håll än från döda är en helt annan och mycket viktigare sak. Den spiritistiska teorin är alltså bara en av flera och dessutom en i vetenskapskretsar föga trovärdig sådan. Om Garrett inte fått sina uppgifter från Irwin, så måste hon ha fått dem från annat håll. Om uppgifterna inte var så märkvärdiga (och dessutom delvis inte helt korrekta) så kan hon ha snappat upp dem från olika håll. Coster, som tidningsman, hade säkert följt debatten och en förklaring är att Garrett telepatiskt läste av Costers tankar och i sitt transtillstånd dramatiserade materialet så att deltagarna uppfattade det som kommande från Irwin.

Även icke parapsykologiska förklaringar kan givetvis anföras.

Hur nu analysen än görs, så är det ett faktum att denna seans bidrog till att göra Garrett ryktbar. Tidningarna framställde det som en sensation att Garrett fått kontakt med Irwin och sensationen var ett faktum långt innan de mer allvarliga analyserna tog vid. Här illustreras på ett utmärkt vis att man i parapsykologiska forskningssammanhang aldrig skall gå ut med några resultat innan de noggrant analyserats. Allmänheten och journalisterna är vid en senare tidpunkt inte så villiga att ta del av vad de slutliga forskningsresultaten säger.

Mediet Eileen Garrett

Vem var nu Eileen Garrett? Hon föddes i grevskapet Meath på Irland och hette som barn Eileen Jeanette Vancho. Själv angav hon sina psykiska krafter som sprungna ur sin hembygd. Där togs magi och trolldom på fullt allvar. "Småfolket" ansågs vara lika verkligt som boskap och villebråd. Hon lät alltså utan hämningar eller fruktan sin andliga kraft utvecklas. Alla trodde, eller sa sig åtminstone tro, på ett liv efter detta. Det eviga livet predikades ju också av kyrkan, som hade ett fast grepp om befolkningen.

Döden blev för Eileen Garrett en påtaglig företeelse. Såväl fadern som modern begick självmord. Endast ett av hennes fyra barn, Eileen Coley, levde till vuxen ålder. Garrett blev även änka.

Redan som ung flyttade hon från Irland. Först bodde hon i England, sedan i Frankrike och slutligen i USA. Hon blev amerikansk medborgare och förläggare. Hon hade många vänner bland

Katarina Ed

författare: Patrick Dennis, D H Lawrence, William Butler Yeats, George Bernard Shaw, Thomas Mann, Aldous Huxley, Robert Graves och H G Wells.

Hon lyckades få ihop en större summa pengar, bl a ett anseeligt belopp från filantropen Frances T Bolton, och kunde grunda Parapsychology Foundation som stöd åt vetenskaplig forskning inom de områden hon intresserat sig för, nämligen det mystiska, det ockulta, det okända och det till synes oförklarliga.

Själv ställde hon sig till förfogande för psykiatriker, psykologer och parapsykologer i forskningssyfte. En av dem som utförde experiment med henne var J B Rhine, förmodligen världens genom tiderna mest kända parapsykolog.

Kännetecknande för Garretts nästan halvseklånga verksamhet som medium är hennes rykte att vara absolut hederlig. Hon tycks aldrig ha försökt med fusk och hon tog aldrig betalt för sin medverkan. Hon kom inte heller själv med förklaringar till de resultat hon uppnådde. Analyserna överlämnade hon till vetenskapsmännen att utföra.

77 år gammal dog Garrett i Frankrike 1970. Hennes dotter Eileen Coley, gift med en fransman, tog över skötseln av Parapsychology Foundation.

Bra introduktion

De flesta av de uppgifter om Eileen Garrett jag presenterat här är hämtade från boken *Psykiska krafter* (1990), som ingår i serien *Mystikens värld* och utges av förlaget Lademann i Köpenhamn. Boken är tryckt i Danmark. Den mycket förtjänstfulla översättningen från engelska till svenska är utförd av Peter Carlsson.

Boken är mycket seriöst skriven men ändå förvånansvärt lättillgänglig och lättläst. Den täcker en rad förekomster av "mystiska krafter" och är

rikligt illustrerad med utmärkta fotografier och teckningar. Även om boken tar upp andra ämnen än parapsykologi, så kan den ses som en givande introduktion i den psykiska forskningens värld. Inte så att forskning i sig beskrivs på något djupare sätt, utan i den bemärkelsen att fenomenen och deras natur illustreras sakligt men intresseväckande. Bland de ämnen som närmare diskuteras är telepati inklusive drömtelepati, klärvoajans, spiritism och psykiska medier, schamaner, slagruta samt Kirlian-fotografering. Allt ses från vetenskaplig (inte minst parapsykologisk) aspekt och garantin för den höga kvaliteten på innehållet står följande tre experter för: Marcello Truzzi – professor i sociologi vid Eastern Michigan University, förståndare för Center for Anomalities Research och redaktör för *Zetetic Scholar*, James G Matlock – bibliotekarie och arkivarie i amerikanska Sällskapet för parapsykologisk forskning (ASPR), Stephen A Schwartz – föreståndare för Morbius Society, en parapsykologisk stiftelse i Los Angeles. Alla tre är associerade medlemmar i Parapsychological Association, den vetenskapliga förening i vilken forskare i parapsykologi samlas.

Boken *Psykiska krafter* lämpar sig utmärkt som inledning i parapsykologi för t ex gymnasieelever och borde finnas på varje skolbibliotek.

"SUNRISE"

är en Engelskspråkig tidskrift från TEOSOFISKA SAMFUNDET – PASADENA

Pris 60:- för 6 nr/år. Skriv gärna och begär ett gratis ex. till Anne Eek, Eriksbergsgatan 18, 114 30 Stockholm.

PYRAMIDEN SOM LEVANDE ENERGIKÄLLA!

Pyramidkunnande på ett helt nytt sätt, pyramidhealing över dimensionsgränserna.

Upptäck nya världar både inom och utom ditt innersta väsen.

Välkommen att uppleva allt detta, på ditt sätt, i din takt och med din egen vilja.

För upplysning: kontakta

Mikropyramidcenter

Västra vägen 5 A

582 34 Linköping

Tel. 013-14 99 55. Tel.tid Måndagar 14.00-18.00

Totalitära ideologier i UFO-rörelsen

Ett svar till Bjarne Håkansson, Sten Lindgren och Bertil Kuhlemann

Håkan Blomqvist

"Håkan Blomqvist och rymdbröderna – en relation med förhinder?" är rubriken på det svar som Bjarne Håkansson inkommit med (Sökaren nr 3, 1991) angående min kritiska artikel om Sten Lindgren och Intergalaktiska Federationen (Sökaren nr 2, 1991).

Det är inte precis lätt att kommentera Bjarnes inlägg, eftersom han i det stora hela undviker sakfrågan, dvs Stens påstådda kontakter med rymdmänniskor. I stället psykologiserar han bort de centrala frågorna och viftar återigen med lagboken och hotet om förtal. På det sättet löses inga problem. Men låt mig ändå försöka bena ut problematiken och komma med några nya fakta.

Flertalet personer har kontaktat mig efter min artikel och gett mig delvis nya informationsbitar. Lustigt nog har jag fått en hel del kritik för att jag varit "för snäll". Stens påstådda kanal till rymdbröderna, "Roger" – också kallad "Bertil" – säger: "Det är viktigt att det här har skrivits. Jag tror det hjälper en hel del människor att vara mer kritiska och stå med fötterna på jorden." (1) "Roger" har fått nog av Stens prat att han, "Roger", är rymdmänniska eller "agent för CBH". Han anser hela historien mycket ledsam.

Bjarne frågar i sitt inlägg varför jag använder pseudonymen Kristian för ett av vittnena vid Nävsjökontakten, men nämner andra deltagares riktiga namn. Motiv? frågar Bjarne. Svaret är helt enkelt att jag generellt inte avslöjar namn på vittnen till UFO-händelser, såvida

de inte godkänner det eller själva har gått ut offentligt och berättat om sin observation.

Min spekulation att Stens rymdkvinna Bea skulle vara Eva Jarring är felaktig, som Bjarne riktigt påpekar. Det var ju också en spekulation. Där emot vidhåller jag min övertygelse att Bea endast var en vanlig kvinna som Sten projicerade sina fantasier på – liksom han gjort med "Roger". I föredraget som Sten höll på UFO-Sveriges riksstämman i Rättvik den 7 april i år, var nästan alla hänvisningar till "Roger" borttagna. Varför?

Beträffande händelsen vid Nävsjön 1965 intervjuade Bjarne tre av de fem vittnena för sin bok "UFO-gåtan" (Larson 1973). Samtliga verifierade, enligt Bjarne, händelseförloppet. Jag undrar: har Bjarne bandinspelningar kvar från intervjuerna? Det skulle vara intressant att höra hur de "verifierade händelseförloppet". Bjarne säger att han själv "saknar resurser" att göra en så "uttömmande undersökning att slutsatser kan dras med säkerhet". Men varför då denna fientlighet gentemot undertecknad som gjort en ingående undersökning och dragit slutsatser? Är Bjarne över huvud taget intresserad av sanningen?

I en rundskrivelse till UFO-Sveriges grupper strax före riksstämman i Rättvik gjorde Bjarne ett försök att misskreditera DN-journalisten Clas Svahn för dennes ledare i UFO-Aktuellt nr 2, 1991. Clas Svahn valdes för övrigt på stämman till UFO-Sveriges ordförande, ett synnerligen gott väl. Det är

inte min sak att svara på kritiken av Clas, men jag noterar att Bjarné visar en enastående okunnighet om senare års UFO-forskning. Han skriver: "Clas Svahn visar en klart skeptisk hållning till det som förts fram av Menger, Adamski m fl. ...Om CS sitter inne med en forskningsrapport som visar att dessa kontaktpersoner ljugar om sina kontakter, så tror jag att en del av organisationens medlemmar är intresserade av att ta del av den. Så fram med fakta, CS!"

Här kan man tala om att slå in öppna dörrar. Bjarne känner uppenbarligen inte till de senare årens kontaktfallsstudier. Det är t ex idag känt att Adamski gjorde om romaner till faktaböcker och att hans kontakter var inre, mystiska upplevelser. Se min artikel "Mannen som talade med venusianer" i Sökaren nr 2, 1988! När det gäller Howard Menger är saken litet mer komplicerad. Han antyder att kontakterna delvis var ett sociologiskt Pentagonexperiment för att se hur människor skulle reagera inför påstådda rymdkontakter. Hur som helst finns det all anledning att vara försiktig även med Menger. 1979 gick han ut med en stor annons i tidskriften True, där han sålde lyckoamuletter från rymden, vilka skulle ge pengar och kärlek till innehavaren. Han begär också 100 000 dollar i förskott av det förlag som skall få publicera hans bok "The Highbridge incident". För ytterligare informationer hänvisar jag till min artikel "Nya fakta om Howard Menger" i Sökaren nr 8, 1985.

"Det är allmänt känt att den som inte

Artikelförfattaren.

själv styr sitt liv blir styrd", skriver Bjarne i rundskrivelsen. Vilken patetisk kommentar från Bjarne som enligt egen uppgift 1973 "frågade" rymdmänniskorna om han skulle fortsätta med UFO-forskning. Under en observationskväll såg han några ljus och "vi (dvs Sten och jag) tolkade resultatet av kvällens händelser som att vi skulle fortsätta med vårt UFO-arbete". Detta säger en hel del om Stens och Bjarnes mentalitet: Man måste ha order från högre ort för att handla. En självständig, kritiskt tänkande människa behöver givetvis inga godkännanden från rymdmänniskor för att syssla med UFO-forskning.

Därmed kommer jag in på min kanske allvarligaste kritik av Sten Lindgren, men den gäller i lika hög grad Bertil Kuhlemann. Båda utnyttjar UFO-rörelsen för att göra reklam för ockulta sekter med fascistoida, totalitära ideologier. Den amerikanske UFO-forskaren Jacques Vallée har i flera av sina böcker varnat för just denna tendens. Genom att jämföra UFO-kontaktkulturernas filosofi har Vallée funnit följande idéer i olika tappningar:

Antiintellektualism. Människan kan inte lösa sina egna problem. Endast rymdmänniskorna kan hjälpa oss.

Racistisk filosofi. En del människor är högre utvecklade och inkarnerade

rymdmänniskor.

Social utopi. Demokrati skall försvinna. Rymdmänniskorna eller deras representanter skall leda samhällsutvecklingen.

Vallée vill varna för naiv UFO-tro men också för rabiat skepsis som med humanism eller rationalism som svepskal avfärdar all UFO-forskning och kallar det pseudovetenskap.

Under sina föredrag visar Sten ett kort videoband med Lars Adelskog, som uttalar sig om vår "negativa emotionalitet". Adelskog är ledare för en esoterisk sekt där medlemmarna kallar sig hylozoiker eller esoteriker, och han driver Institutet för hylozoiska studier och Förlagsstiftelsen Henry T Laurency i Skövde. Genom mitt intresse för UFO kom jag i början av 80-talet i kontakt med Adelskog, fascinerades av författaren Henry T Laurencys idéer och hjälpte till att bygga upp denna sekt under cirka fem år. 1986 kom det närmast som en chock för mig att jag svalt ett totalitärt bete bara för att det påstods komma från en andlig källa. Jag hade godtagit fascistoida och antisemitiska idéer för att de sades komma från "mästare". I Sökaren nr 8, 1987 hade jag en lång artikel, "Varning för hylozoiken", vilken ledde till en intensiv debatt. Trots det fina talet om positivt tänkande och andlighet finns i hylozoiken nästan alla klassiska

nazistiska idéer, om än i något drape-rad form: övermänniskoidealet, demokratiföraktet, teokratitanken, bildningsföraktet och antisemitismen – dessutom de i ockulta sekter vanliga hoten mot avfallingar, den glädjelösa pliktmodalen, människoföraktet samt beteckningen av motståndare som satanister. I ett av de sista samtalerna jag hade med Lars Adelskog förklarade han att när sanningen om judarna kom ut, så skulle Majdanek vara rena lek-skolan. Majdanek var ett utrotningsläger i Polen under andra världskriget.

Med en hästspark av avsky lämnade jag denna sekt 1986. Det är tragiskt att nu se Sten Lindgren göra reklam för hylozoiken och dela ut dess broschyrer under föredragen. Jag noterar att även Bertil Kuhlemann propagerar för samma sekt.

Kuhlemann går ut med dubbla budskap, när det gäller UFO. Å ena sidan reser han runt på internationella kongresser och talar om vetenskap och UFO-forskning, å andra sidan gör han propaganda för ockulta sekter och sponsrar Sten Lindgrens föredrag.

Bertil Kuhlemanns föredrag på UFO-Sveriges riksstämman i Rättvik var ett vackert exempel på värsta formen av pseudovetenskap. Föredraget handlade om de märkliga, ännu oförklarade cirkelarna som uppstår på olika fält i England. Men det flöt snart över

i tal om mästare, star people, vita brödraskap och en spiritistisk kommentar från Mariana Stjerna som förklaring till cirkelfenomenet.

På bokförlaget Edista, Kuhlemann & Co, ges en ström av ockulta böcker ut. I dem kan man läsa om mästare i Tibet, budskap från medier och kontakter med det folk som bor i underjorden. Med Bertil Kuhlemann, Sten Lindgren och Bjarne Håkansson som ledare för Projekt URD (UFO rapporterings- och datasystem) är det inte underligt att företaget inte blev någon vetenskaplig succé. Projekt URD kritiserades för övrigt av fysikprofessorn Tor Ragnar Gerholm för att man glömt vittnespsykologin. I ett brev till Sten Lindgren den 12 september 1974 antyder Gerholm att man med URD:s metoder även skulle kunna bevisa tomtars existens.

Det räcker naturligtvis inte att bara dokumentera UFO-rapporterna. Man måste också bedöma vittnets trovärdighet och psykologiska struktur, speciellt när det är fråga om närobservationer och kontaktfall. Bristen på kunskap i psykologi och sociologi gör projekt URD till pseudovetenskap.

Både Bjarne Håkansson och Bertil Kuhlemann talar om vetenskap och sunt förnuft. Men det är varken vetenskap eller sunt förnuft att bygga upp sin världsbild utifrån röster i huvudet, mediala budskap eller ockultisters och mystikers andevisioner. Gör man det, är steget inte långt till att anamma kunskaps- och livsfientliga, totalitära läror. Sten, Bjarne och Bertil tycks vara omedvetna om de psykologiska, sociala och politiska effekterna av att dylika läror sprids.

Nynazism och fascistiska idéer har alltid spökat inom UFO-rörelsen. Ett av de tidigaste exemplen är amerikanen William Dudley Pelley. Han var ockultist och författare till boken "Star-guests", som utkom 1950. Pelley mottog telepatiska budskap från "mästarna", som redan 1931 förklarade att judar hade "demoniska själar" och var en fara för nationen. Tankegångarna känns igen. Under min tid i hylozoiksekten distribuerade vi en bok som noga underströk att judarna styrdes av de onda rymdmänniskorna från Pluto.

1932 startade Pelley den ockulta och nazistiska organisationen "Silver shirts". Han gav öppet stöd åt Hitler och inledde en intensiv antisemitisk kampanj. Verksamheten avslöjades och han fick sju års fängelse 1942–1950. Efter frisläppandet startade Pelley den ockulta gruppen Soulcraft och gav ut tidskriften Valor, som blandade UFO-kontaktfilosofi och rasism. Den

kände UFO-boksförfattaren George Hunt Williamson arbetade ett år hos Pelley och påverkades av hans idéer. Williamson var ett av vittnena till George Adamskis kontakt med venusianen Orthon i Kalifornienöknen 1952. Sten Lindgren och Intergalaktiska Federationen hämtade en stor del av sina idéer från denne George Hunt Williamson, så som jag visade i min tidigare artikel.

Ett intressant faktum är att många var medlemmar i både "Silver shirts" och Guy Ballards I Am-rörelse, en annan sekt av teosofisk typ. I Sverige är Bertil Kuhlemann en varm förespråkare för I Am-rörelsen.

Edith Nicolaisen, som drev förlaget Parthenon, distribuerade på sin tid antisemitiska pamfletter. Men de var bara avsedda för "den inre cirkeln av Parthenons vänner". Andra var inte tillräckligt andligt utvecklade för att ta del av materialet.

Sören Broman, Laxå, som håller föredrag i UFO- och new age-grupper, propagerar för den schweiziske kontaktmannen Eduard Meier och säljer hans skrifter. En av skrifterna, "Talmud Immanue 1", innehåller "Jesu oförfalskade lära". Enligt den skall i det kommande samhället homosexuella män och äktenskapsbrytare kastras samt "utstötas och förbannas inför folket". Dessa kosmiska Nürnberglagar försvaras av Sören Broman. De allvis rymdmänniskorna har ju sagt så.

Arcanum, en svensk ockult tidskrift, har noterat samband mellan totalitära ideologier och "andliga" läror. I novembernumret 1976 skrev man: "Vi i red har emellanåt mottagit trancebudskap att införas i Medlemsbladet. 'Budskapen' är nästan alltid av sådan

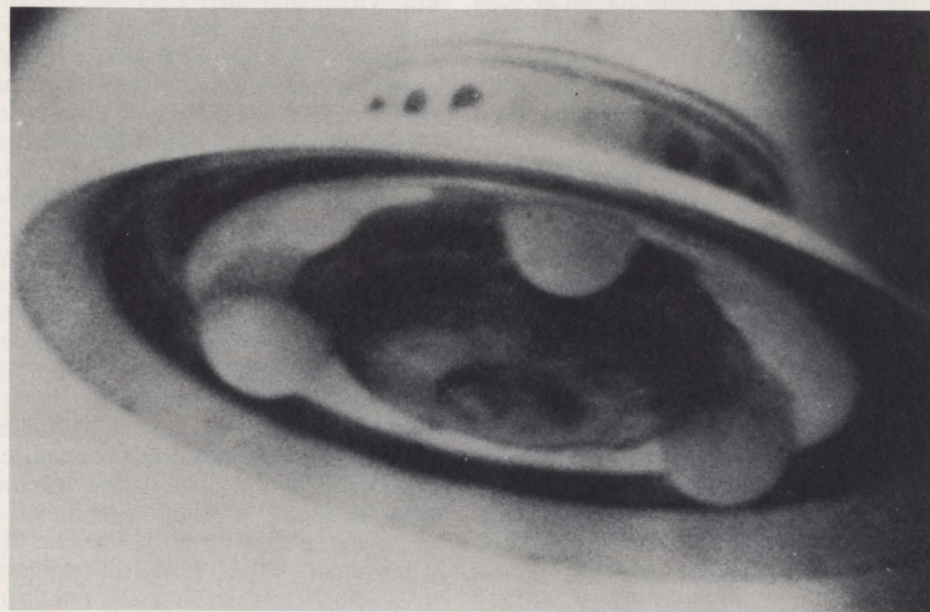
halt (ibland med skrämmande fascistisk underton) att de enbart lämpar sig för papperskorgen." (2)

Judar, homosexuella och färgade är de vanliga syndabockarna i fascistiska och ockulta grupper. Med tanke på extremhögerns framgångar i Europa och den växande antisemitismen i öststaterna finns det all anledning att se upp med de idéer som saluförs av bland andra Sten Lindgren och Bertil Kuhlemann, och naturligtvis även indirekt av Bjarne Håkansson. Mot denna bakgrund är det kanske inte så underligt att ingen av dem ställde upp i paneldebatten vid UFO-Sveriges riksstämma i Rättvik – något som förvånade den övriga publiken. Jag kan bara konstatera att Stens, Bjarnes och Bertils ageranden och idéer inte har något med seriös UFO-forskning att göra. De hör hemma i ockultismens, sekterismens och pseudovetenskapens trask.

Jag önskar att dessa tre herrar kunde ta till sig följande ord av Jacques Vallée: "Även om UFO-fenomenet är oerhört komplext och gäckar den vetenskapliga metoden, så är jag inte beredd att överge det rationella sökandet efter kunskap för slutsatser baserade på tro, intuition eller buskap från medier och kontaktpersoner. Allt för mycket står på spel." (3)

Noter

- 1 Telefonsamtal med "Roger" 8 mars 1991.
- 2 Brevcirkeln Arcanum, medlemsblad 122, november 1976, s 2.
- 3 Jacques Vallée, Dimensions. A casebook of alien contact. Contemporary Books, Chicago 1988, s 221.

Ett flygande tefat (?). George Adamski säger att han tog bilden genom ett teleskop 13 december 1952.

Intervju med "rymdmannen" Roger

Håkan Blomqvist

En av Sten Lindgrens huvudkanaler till rymdmänniskorna är en person som går under namnen "Roger" och "Bertil". Han heter i verkligheten något annat. Han betecknas av Sten som rymdmänniska eller agent för rymdbröderna. Jag har gjort följande brevintervju med honom. Den nedtecknades i slutet av april månad. Svaren har förkortats något. "Roger" vill tills vidare vara anonym.

Hur började ditt UFO-intresse?

Sommaren 1947 inträffade i (europeisk huvudstad – HB) en massobservation av 15–20 UFO:n. Det var väl synliga, starkt lysande tingestar på mycket hög höjd, uppskattningsvis 5–10 kilometer, rakt ovanför stadens centrum. Jag stod intill en bro i omedelbar närhet av mitt hem. Händelseförloppet varade cirka 15 minuter och observerades av omkring 100 personer bara på den plats där jag stod. UFO-formationen stod först alldeles stilla, vilket flygplan inte skulle ha gjort. Föremålets lyskraft var intensiv trots det starka solskenet. Plötsligt rörde sig alla föremålen på en gång i riktning klockan 14. De stannade några gånger för att sedan på nytt röra sig i en annan riktning – alltid som en formation. Det var en hisnande upplevelse. Begreppet UFO hade då ännu inte myntats. Vi trodde att det var några nya avancerade flygplan, men blev ändå mycket förbryllade, eftersom ingen kunde begripa hur dessa tingestar kunde stå stilla i luften och sedan röra sig unisont. Observationen upphörde gradvis genom att formationen återigen tog fart i riktning klockan 14 och bleknade successivt bort.

När träffade du Sten Lindgren första gången?

Jag träffade honom i den på sin tid aktiva föreningen Ifologiska Sällskapet i Stockholm, troligen hösten 1961. IS hade regelbundna möten, där UFO och närliggande spörsmål dryftades.

Var du med i Stens grupp Intergalaktiska Federationen?

Nej.

Sten har i flera offentliga föredrag hänvisat till dig som rymdman eller agent för rymdbröderna. Du sägs vara en av hans tre kanaler till rymdmänniskorna. Vad är din

kommentar?

Sten har närmat sig mig med "intensitet" och frågat och frågat – tusentals frågor. Min beredvillighet att svara har varit och är baserad på den gemensamma intressenämaren, dvs dechiffringen av UFO-fenomenet. Min dialog med Sten har huvudsakligen varit av filosoferande karaktär, där hypotetiska resonemang ställts mot varandra i sådana termer som "vad ifall...". Jag fann ganska snart att Sten, och många andra människor också, formulerade hypoteser eller tog till sig påståenden från UFO-litteraturen och helt sonika upphöjde detta till fakta. Jag insåg tidigt att här fanns en stor fara att medvetna eller omedvetna demagoger på olika sätt kunde utnyttja detta sug efter det kosmiska. Jag såg hur många, framför allt unga människor, för illa genom att bli indragna i allsköns ismer, vilka sögmusten ut dem – då inte medräknat vad det också många gånger kostade dem i pengar.

Jag fortsatte min dialog med Sten främst på grund av att han hade uppenbara talanger att samla människor omkring sig, vilka hade liknande intressen, och jag trodde att han skulle kunna sprida viktiga informationer om UFO-fenomenet.

Jag tyckte det var viktigt att bredda resonemangen om UFO från det rent tekniska till filosofiskt, kulturellt, politiskt och socialt viktiga frågor.

Tidigt blev jag varse att Sten ville räkna mig till en skara personer med prefixet kontaktmän, rymdbröder, inkamerad rymdbröder, agent etc. Jag tyckte detta var mycket besvärande, samtidigt som jag förstod Stens genuina intresse för spörsmålen kring UFO-fenomenet.

Jag förklarade för Sten att han i stället borde fråga sig vad en "rymdbröder" kunde tänkas ha för intresse eller uppgift, ifall han skulle göra en visit på vår röriga jord. Jag antog att sådana hypotetiska frågor skulle höja nivån på debatten, så att den blev enklare, mer ödmjuk och inte så full av tvärsäkra påståenden. Det var dock inte lätt att förankra denna min inställning hos Sten, som väldigt gärna ville ge mitt nekande en särskild betydelse, som skulle vara beviset för min identitet.

Jag har aldrig sagt att jag är en rymdbröder eller kontaktmän. Men Sten uppfattade mina förnekanden som bevis. Det kan tänkas att mitt krav att inte bli citerad är orsaken till hans tro att jag tillhör rymdbröderna

eller är deras kontaktmän. Men jag ville helt enkelt inte bli kontaktad av en massa människor med UFO-intresse. Jag hade inte tid till det. Därför ville jag att Sten inte skulle nämna mitt namn.

Sten fascinerade säkert många, eftersom ingenting kunde avskräcka honom. Han hade också tanken att om han gjorde en insats för rymdbröderna, så skulle han rikligen belönas för detta – kanske genom att som en av de första få medverka i viktiga världsomspännande projekt. Hisnande tankar, och samtidigt djupt mänskligt gripande. Jag fann att denna hunger efter att få betyda något, tillhöra de utvalda, göra de rätta sakerna var så stark att gränsen mellan verklighet och önsketänkande blev något diffus.

Vad tror du är orsaken till Stens agerande?

Sten är värd en eloge för sin trohet mot den livsuppgift han valt. Vilka motiven är, de djupt liggande, kan ju bara han själv svara på. Men som jag nämnde ovan vill nog Sten göra de "riktiga sakerna", de som leder till "evigt liv" där någonstans i universum. Det är nog också en längtan efter meningsfullhet som driver Sten.

Har du något råd att ge Sten?

Skilj mellan antaganden, påståenden och redogörelser! Klarlägg eget och andras uppsåt samt människosyn.

Det är inte ett tecken på svaghet att erkänna att man med de bästa avsikter lät sin fantasi skena iväg. Omprövning av gamla ställningstaganden är sunt och mycket respektabelt.

I sitt föredrag i Medhorgarhuset i Stockholm den 22 februari i år sa Sten följande: "Roger inhjöd mig 1964 att få vara med om en kontakt i Västmanland... Han talade inte om vad som skulle hända, men han lovade en kommunikation eller kontakt. Och när vi kom upp på en ganska ödslig plats, så kom det ner ett moderskepp, ungefär 200–300 meter i längd, och tre stycken klockskepp... Vad vi fick se var att dom slussade in dom här tre föremålen i moderskeppet... Sedan stack hela grejen iväg. Den här Roger hade alltså tajmat klockslaget, minuterna för denna kontakt. Han visste i förväg om det."

Kan du ge din version av händelsen?

1964 åkte vi mycket riktigt till en gruva

som kallas Yxsjökullsgruvan för att leta efter lapis lingua, en sten som omtalas i en av UFO-böckerna som ett lämpligt objekt för att träna upp telepatiförmågan. Det fanns en uppgift i boken (Kontakt med rymdmänniskor av Ray och Rex Stanford) att det rörde sig om något som kallades tungsten. Efter diverse kontakter med mineralkunniga personer fann vi att tungsten är detsamma som wolframalm och att det i Sverige fanns en wolframgruva, Yxsjökullsgruvan.

När vi kom till platsen, fick vi hjälp av en gammal pensionerad arbetsledare. Gruvan var nedlagd, men vi fick titta och ta några prover. Sedan minns jag inte så mycket mer än att jag sov gott i bilen under resan tillbaka till Stockholm, vilken skedde på natten. Vi observerade himlavalvet, men jag minns inte att vi iakttog något anmärkningsvärt, med undantag för något som kunde ha varit satelliter. Jag sov bra, som sagt. Sten kör bra och tryggt.

Vad tror du hände vid den påstådda tefatskontakten vid Nävsjön 1965 – där du var med?

Vi åkte först till Daniel. Han bestämde när vi skulle fara till Nävsjön. Bilen parkerades en bit från slutdestinationen, och vi gick en liten stund i kuperad terräng. Ganska omgående när vi kom fram, såg vi ett ljus på andra sidan vattnet, på relativt låg höjd, ungefär manshöjd, och rätt så bländande. Man kunde inte urskilja några skarpa konturer. Jag såg två figurer, ungefär lika stora, silhuettniska, mörka, mot ljusskenet. Sedan gick jag tillsammans med två andra till höger, förmodligen för att komma närmare, och avsikten var, som jag minns den, att gå runt vattnet. Hur långt vi kom minns jag inte. Jag minns att vi kom tillbaka, men minns inte att vi träffade på någon av de figurer vi sett. Inte heller stötte vi på någon annan under promenaden.

Stämningen i gruppen var inte det minsta upphetsad, snarare dämpad. Daniel hade "mycket att säga", men det kan inte ha varit något viktigt, eftersom jag inte minns det. Jag erfor inga obehagskänslor eller andra psykologiska effekter under eller efter "observationen". Idag är det svårt att diskutera om jag erfor några minnesluckor eller sannolikheten att jag hade någon "blackout". Jag har under mitt liv aldrig haft någon upplevelse med en tydlig känsla efteråt att tid gått förlorad.

Du träffade Stens "rymdkvinna" Bea. Kan du beskriva mötet?

Mötet var kort, stillsamt, intetsärande, vänligt, lågmält. Inte mycket sades. Jag har inget minne av vad som diskuterades, möjligen var det UFO. Jag kommer ihåg att Bea hade bruna, vänliga ögon. Hon tillhörde den intellektuella typen. Längden var ungefär 168 cm, kroppen välproportionerad. Hon var litet omodernt klädd, inte alls iögonfallande. Hårfärgen var cendré. Hon talade utmärkt svenska. Hon hade en brunaktig dokumentportfölj, som hon bar i vänstra handen. Mötesplatsen var ute någonstans i närheten av Stureplan. Mötet var

planerat av Sten. Efter en tid talade han alltid om henne som "kontaktkvinna" eller "rymdkvinna". Jag antog att han beskrev henne så hypotetiskt.

Hur ser du på Stens påstående att hon var utomjordisk eller agent för rymdbröderna? Sten har rätt att göra detta påstående. Om det är sant eller inte undandrar sig min bedömning. Men min minnesbild av henne är av en högst jordisk person.

Hur skall man bemöta Stens påståenden om kontakt med rymdmänniskor?

Medan Sten har rätt att göra vilka påståenden som helst, har han inte rätt att kräva av andra att bli trodd på sina ord. Möjligen kan man påminna honom om vikten att skilja mellan privata upplevelser och allmängiltiga sanningar. Hans inompersonliga erfarenheter är varken mer eller mindre fantastiska än andra människors privata upplevelser inom den psykiska världen. Sten bör respektera att vi andra inte automatiskt kan ta till oss hans privata erfarenheter, hur verkliga de än ter sig för honom.

Tror du Sten ljuger medvetet?

Jag tror att hans gräns mellan den allmängiltiga verkligheten och hans egen inompersonliga verklighet inte är skarp. Sten upphöjer till fakta vad som bara är "inre antaganden". Att kalla detta för lögnare vore

alltför barskt och dessutom opedagogiskt. Jag tror att Sten själv upplever det som väldigt obehagligt att inte bli tagen på allvar och att han successivt förstärker sin "story" tills den antar verklighetsprägel, även för honom själv.

Många människor, inte minst ungdomar, tror på Sten och hans kosmiska budskap. Har du något råd att ge dessa entusiaster? Studera UFO-litteraturen! Jämför intrycken i samtal med goda vänner! Dra inga förhastade slutsatser! Ett visst mått av vetenskaplig slutledningsförmåga är bra att ha i dessa sammanhang. Var samtidigt lyhörd för din intuition och känsla – dock utan att avkräva din omgivning tro på det som du har på känn är sant. Underkasta det du tidigare kommit fram till förnyad granskning! Skilj mellan bekräftade och obekräftade hypoteser! Försök komma i dialog med Sten! Allt som påstås i böcker är inte sant. Det är bättre att vara en tvivlande Tomas än att tro på vad som helst.

Vilken är din egen uppfattning om UFO-fenomenet?

UFO är värt att studeras. Det är en utmaning till mänskligheten – dessutom en väg till självkänedom, vid sidan av andra vägar, förutsatt att man är ärlig mot sig själv och andra, uppriktig och sanningssträvande.

Ett flygande tefat med rymdman (?). Howard Menger påstår att han tog bilden 2 augusti 1956.

STUDERA LIVSVETENSKAP!

Uppenbarar varför vi lever här, kan avlägsna rädslan för döden, visa det logiska i att basera handlandet på nästakärlek, ge möjlighet att påverka sin egen framtid och visa att vi är eviga väsen.

Beställ kursprogram på telefon 08-766 08 69.

**Stiftelsen Martinus Institut i Sverige,
Fjällgatan 23 A, 116 28 Stockholm**

Bejaka livet och bli frisk!

Den danske psykoterapeuten Claus Bülow menar att cancer har sin grund i känslolivet, i nedtryckta känslor, såsom oförlöst ilska. Och en tid innan en person har drabbats av cancer har han, medvetet eller omedvetet, gett upp lusten att leva. Detta har påverkat immunförsvaret, så att onormala celler börjat växa ohämmat. Men när den sjuke hittar sitt destruktiva mönster och ersätter det med något livsfrämjande, blir han i allmänhet frisk. Tillfrisknandet kan gå snabbt eller vara en lång process.

Källa: Jordens Goda Nyheter nr 2, 1991.

Tänk positivt och stärk immunförsvaret!

James Reid från Queensland, Australien, är läkaren som inte (längre) skriver ut mediciner åt sina patienter, utan försöker prata dem friska... Han menar att alla sjukdomar har tanke- och känslomässiga orsaker. Om man bär på sorg eller tänker mycket negativt, försvagas immunförsvaret och kroppen drabbas lätt av sjukdomar. Så doktor Reid sätter sig ned och talar med patienterna, om

hur de lever sitt liv – hur det är i hemmet, på arbetsplatsen, med vännerna. Man försöker gemensamt komma fram till vad som gör personen olycklig – och vad som kan göra honom lycklig. Det gäller att nå fram till en positiv livsattityd – ty med den följer hälsa.

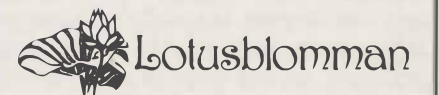
Källa: Jordens Goda Nyheter nr 2, 1991.

Friedmans slutrapport

Stanton T Friedman är en amerikansk kärnfysiker – tydligen utan doktorsgrad – som intresserar sig mycket för UFO-gåtan. Han har från en fond fått cirka 100.000 kronor för att granska de s k MJ-12-dokumenterna (omdebatterade i Sökaren, där Anders Liljegen och SM hävdade att de är falska, medan Sune Hjorth ansett att de är äkta). Hans slutsats är att dokumenten är genuina. Om Harry Trumans namnteckning, som finns på ett av de ifrågasatta dokumenten och som syntts vara en förfälskning, eftersom den ser ut att i varje detalj vara exakt lik en Trumannamnteckning på ett äkta brev, hävdar Friedman att det finns små skillnader mellan namnteckningarna, nämligen i förstöringsgraden mellan namndelarna Harry och Truman, som inte stämmer

med antagandet att det rör sig om xeroxkopiering. Friedman åberopar också en expert, Albert S Osborne, som 1929 hävdade att identiska namnteckningar faktiskt kan förekomma.

Källa: Anders Liljegen i UFO-Aktuellt nr 1, 1991.

— bokhandeln med böcker om personlighetsutveckling, filosofi, religion, astrologi, terapi, meditation m m.

Öppettider

Vardagar 14.30—18

Lördagar 10—13

Västergatan 8,
352 30 VÄXJÖ
Tel 0470/237 37

Frigörande andning en omtumlande upplevelse

Tomas Johansson

– När jag tyckte allt var slut grep jag sista halmstrået, i mitt fall frigörande andning. Idag mår jag bättre än någonsin tidigare i mitt liv.

Orden kommer från en i den snabbt växande skara människor som ägnar sej åt rebirthing eller frigörande andning.

Lägg dej ned och andas med kraftiga, sammanhållna andetag. Det är det enkla receptet för rebirthing, en andningsteknik med mångtusenåriga rötter i de indiska och kinesiska kulturer, som nu vinner alltför anhängare inte minst i Sverige.

Men kan det verkligen vara så enkelt att bli som "ny" både fysiskt och psykiskt? Ja, om man inte är benägen att ta det där med ny alltför ordagrant så är jag beredd att svara ett oförbehållsamt ja på den frågan – detta efter en test omfattande tio andnings-sessioner tillsammans med en erfaren andningspedagog, en test som för mig blev lika omtumlande som nydanande.

– Metoden är så enkel och ger så omedelbara resultat, det är nog främsta skälet till att den fått så stor spridning på senare tid, säger Maria Kosiomtzi. Hon är en av landets idag nära 100 andningspedagoger, en fördubbling av kåren bara under det senaste året. På hennes mottagning, där tidigare en rad olika behandlingsformer förekom, har frigörande andning numer helt tagit över. Idag handlar det uteslutande om andning hos henne på Praktik Andrum i Göteborg.

Det var också dit jag vände mig efter att ha åhört en glödande föreläsning i ämnet av Lena Kristina Tuulse, drivande kraft bakom Wäxthusrörelsen och den som introducerade rebirthing i

Sverige. I sin nyutkomna bok *Livslust* ägnar Lena Kristina Tuulse också en stor del åt frigörande andning som hon beskriver som den överlägset effektivaste metoden att släppa loss insomnade livsandar, att leva fullt ut och nå välbefinnande såväl kroppsligt som själsligt.

Långsamt självmord

– Det är ett fruktansvärt resursslöseri att vi bara utnyttjar en bråkdel av vår inneboende kapacitet – som direkt följd av bristfällig andning. Det talas alltför sällan om hur viktigt det är att andas riktigt för att känna livslust och ha god hälsa, säger Lena Kristina Tuulse. Många i vår civiliserade värld är halvdöda, använder bara en tredjedel eller en fjärdedel av sin lungkapacitet och svälter därmed kroppen på syre, vår viktigaste näring. Vi begår helt enkelt långsamt självmord på våra kroppar.

Lungorna är kroppens främsta reningsmekanism. De svarar för 70 procent av kroppens avfallsrening, medan huden, urinblåsan och tarmen tillsammans bara svarar för resterande 30 procent – ett faktum hon tycker är alltför förbisett då vi talar om vikten av att vårda och värna om vårt välbefinnande. I korthet beskriver hon de enkla regler som gäller för bot och bättring

av vår misshushållning med syret – receptet för frigörande andning, en metod som för de många som anammat den betyder ett helt nytt sätt att leva.

– Du ligger således avspänd och andas rytmiskt, kraftfullt och oavbrutet. Energinivån höjs och du andas igenom dina motstånd och spänningar tills andningen tycks gå av sig själv. Så småningom klingar energin av och du känner dej avspänd, berikad och befriad. Detta kallas att gå igenom en energicykel. Det är viktigt att andas igenom hela cykeln och fullborda den. Om du följer denna enkla tumregel, kan du sedan experimentera dig fram till rätt andningsteknik.

Starka känslor

Men för att nå verkligt djupgående resultat behöver nybörjaren andas med en erfaren andningspedagog. Minst tio övningspass med en pedagog rekommenderas. Vad som talar emot att nybörjaren experimenterar på egen hand är att andningen kan väcka så kraftfulla känslor att man blir rädd och vill avbryta andningen när den är som starkast. När du är ensam vill du gärna sluta när det "bränns" och lägga lock på det som kommer till medvetandets yta. Det är inte bra att först aktivera sitt inre och sedan tränga bort det igen. Bo-

Maria Kosiomtzi med en klient.

temedlet är att fortsätta andas.

– Beteendeforskare visar att vi håller igen, underkänner och hämmar nio av tio impulser. De återhållna reaktionerna sitter i kroppen som låst energi i form av spänningar, vilka på sikt kan ge upphov till kroniska sjukdomar om man inte tar itu med problemen i tid. Vi behöver träna upp vår uttrycksfrihet på nytt. Säg ut, skrik ut, uttryck din upprördhet, din ilska och din sorg, uppmanar Lena Kristina Tuulse och hävdar bestämt att frigörande andning är bästa medlet på den vägen.

Med det här för ögonen var det inte utan en viss spänning jag närmade mej Praktik Andrum för min första andningssession. Men visst låter det lockande att få en energikick såväl kroppsligt som själsligt på ett så enkelt och naturligt sätt?

Redan första andningstillfället blev en omtumlande och positiv upplevelse, totalt skild från det jag tidigare kommit i kontakt med. I avspänd miljö, till levande ljus och lätt orientaliska dofter kom jag under Maria Kosiomtzi vägledning ganska snart in i rätt andning. Första verkningarna lät heller inte vänta på sej. Muskelnerna kring munnen spändes och lätta kramper gjorde sej påminda i både armar och ben, helt normala och inte alls obehagliga fenomen. Ju mer kramper desto fler spänningar som behöver bearbetas är den enkla förklaringen.

Stilla gråt

Men det är trots allt bild- och känsloupplevelser som främst förknippas med frigörande andning – inte så märkligt kanske, då det bland annat berättas om upplevelser framlockade ur det undermedvetna så långt tillbaka som den egna födelsen, ja, till och med tidigare än så. Hur som helst var det en högst

påtaglig styrka i de upplevelser jag själv kom i kontakt med redan denna första gång. Tillståndet som följde kan närmast beskrivas som en rationell drömtillvaro. Fragment av händelser och situationer, till synes helt triviala, dök upp. Något obehag i samband med "synerna" var det aldrig fråga om, inte heller i samband med den stilla gråt som bröt fram; också detta var helt i sin ordning. Men visst känns det lite konstigt att bara ligga där och varken kunna eller vilja hålla emot de starka känslouttryckningar som väljer fram – fast mest skönt och befriande ändå.

Lika skön är den totala avslappning i kroppen och den öppenhet som präglar sinnet efter andningen. Och vart tar tiden vägen? Det som upplevs som tio minuter visar sig vara en session på en och en halv timme!

– När man går in i andningen fullt ut, släpper man kontrollen, det som så många människor är rädda för. Vi frigör energi och får kontakt med vårt högre medvetande. För varje andnings-session lär vi oss ta emot mer och mer energi – energi som vi genererar i det dagliga livet, förklarar Lena Kristina Tuulse och gör en jämförelse med vanligt motionerande.

– Då man joggar andas man också kraftigt. Men energin går då åt till att röra sig. När du ligger ner och andas använder du istället energin till att förlösa spänningar i kroppen och läka områden som är energifattiga och ropar på livsenergi.

Och hon understryker vikten av den känslomässiga upplevelsen.

– Känslorna är en del av ditt medvetande. I dina känslor finner du svaren på många av dina frågor. Förneka inte känslorna i andningen, låt dem leda dig. Andning är att ta in det goda och släppa ut det onda både kroppsligt och själsligt. Den kan lösa, hela och läka det mesta. Så enkelt är det, påstår hon.

Tusenåriga rötter

Fyra tusen år, så gamla är anorna till frigörande andning som på senare tid nått stor spridning i västvärlden. I Indien visste man redan för så länge sedan att skapa förändringar i medvetandet med hjälp av andningen. Indierna kallade sina andningsmetoder för pranayama (prana = livsenergi). I Kina använde man under samma tid något som kallas chigong, ett sätt att öka livsenergin med hjälp av andningen. Även i de kristna och muslimska traditionerna finns en medvetenhet om andningens betydelse och många av naturfolken har integrerat andningen i sitt andliga utövande.

Sigmund Freuds elev Wilhelm Reich blev västerländsk pionjär på området då han använde sig av andning för att höja energinivån och ta bort kroniska spänningsmönster.

I mitten av 1970-talet vidareutvecklade amerikanen Leonard Orr metoden för att komma i kontakt med och frigöra födelsetraumat. Det internationella namnet för frigörande andning är rebirthing, ett namn som berättar att man till en början hade som främsta mål att återuppleva födelsen.

Källa: "Livslust", Energica Förlag

Blev frisk

En som definitivt skriver under på det är andningspedagog Maria Kosiomtzi. Efter fyra år av förtvivlad och resultatlös kamp mot sin anorexia beslutade hon sig för att gå till botten med sitt problem på egen hand.

– Efter år av läkarbesök och psykiatrikerhjälp utan ett enda positivt tecken var jag nära att ge upp. Men istället började jag studera olika former av alternativ hälso- och friskvård. Bland annat kom jag i kontakt med frigörande andning. Sakta men säkert blev jag också bättre och är nu helt kvitt min sjukdom, en otrolig känsla. Jag kan inte annat än sätta detta i direkt samband med frigörande andning.

Idag är andningen hennes livselixir och hon jobbar således själv som andningspedagog efter utbildning i Växthusets regi.

– Det känns viktigt för mig att sprida kunskap om den här metoden som betydligt så mycket för mig. Och glädjande nog får fler och fler upp ögonen för den.

Tio andningssessioner utgör naturligtvis inte underlag nog för att peka på något liknande resultat hos mig själv. Men jag försäkrar – ingen som provat ställer sig oberörd eller likgiltig till frigörande andning.

Anm. Tomas Johansson är frilansjournalist.

Hälsa för kropp och själ

Nils-Olof Jacobson

Nya hälsoböcker kommer ständigt ut. Somliga är mest variationer på gamla teman, andra kan presentera nyheter.

Professor Olov Lindahl är en av de gamla kämparna i den svenska hälsorörelsen. Som pensionär har han äntligen fått tid att skriva sitt samlade hälsobudskap. Det har blivit en 341 sidor tjock bok med titeln *Recept på hälsa*, med undertiteln *Mina bästa råd till dig som vill bevåra eller återfå hälsan* (Norstedts förlag). Det är en gedigen genomgång av hela området med tre huvudsavsnitt: Grunddata om hälsa och sjukdom, Praktiska råd om hälsolevnad och När jag blivit sjuk. Lindahl diskuterar med sedvanligt gott humör striden mellan skolmedicin och alternativ medicin och beskriver olika grader av hälsoriktigt levande. Det enda som riktigt duger är en sträng vegankost enligt Förläggarens modell, allt annat är mer eller mindre skadligt. Den som inte känner sig kallad att följa kapitlet "Du sätter hälsan främst" kan dock i stället läsa "Du vill leva som vanligt men få en del hälsotips".

Lindahl är aldrig rädd för att sticka ut hakan och tycka till om allt möjligt, och menar att han brukar ha rätt till 95 procent. Boken är full av vettiga synpunkter blandade med rätt mycket tycande och mer eller mindre rimliga förslag. Texten föreslår han, till synes på fullt allvar, att de som åter säkerställt skadlig mat (vem gör inte det ibland?) ska få högre sjukförsäkringspremier och billigare pensionsförsäkring. Jag undrar hur han har tänkt sig att det skulle kontrolleras. Obligatorisk matdeklaration på heder och samvete, eller automatisk dataregistrering vid butikskassorna? Eller kanske Socialstyrelsen ska anställa matpoliser som kommer hem och inspekterar kylskåpet? Den som lever får se om han har rätt till 95 procent.

Kroppsinriktad hälsovård finns i en annan bok från Norstedts, *Wa-Do*, av den japanske läkaren Tran Vu Chi. På 348 sidor text och teckningar beskrivs

ett system av enkla rörelser och massage som vem som helst kan utföra, för att lindra besvär, stärka vitaliteten och återvinna hälsan. Förf har själv utarbetat systemet på grundval av den traditionella japanska medicinen, men han är också västerländskt utbildad läkare. Övningar beskrivs för ett fyrtiotal vanliga krämpor och besvär, från baksmälla till hemorrojder. Jag har inte provat, men övningarna verkar inte farliga eller svåra att utföra. De beskrivs klart och lättfattligt, och teckningarna är instruktiva. Försöka duger.

En mer västerländsk tradition av massage beskrivs i *Massage för vanliga åkommor* av Sara Thomas (Ica-förlaget, 96 sidor). Det är en läckert illustrerad bok om hur man med massage kan hjälpa sin partner att lösa spänningar i musklerna och lindra de många besvär som kan följa därmed, från huvudvärk till trötta fötter. Jag tror sådana böcker kan vara värdefulla för att lära oss upptäcka händernas helande förmåga.

Andning och rörelse

Gunnel Minett har skrivit *Andningen som helande kraft* (Energica, 196 sidor). Hennes bok handlar om den särskilda andningsteknik som har Leonard Orr som upphovsman och kallas *frigörande andning*. Att Leonard Orr kallade tekniken *rebirthing*, "återfödande", berodde på att många som utövade den fick spontana minnen av sin födelse. Det finns nu åtskilliga svenska lärare av tekniken, och boken ger en fullständig översikt med bl a jämförelse med andra andningsterapier och en intervju med Leonard Orr. Man kan dock inte lära sig frigörande andning bara genom att läsa boken – det behövs en instruktör.

Själv har jag någon gång haft glädjen att öva frigörande andning under ledning av Lena Kristina Tuulse, en generös och inspirerande person. Hennes bok heter *Livslust* (Energica, 379 si-

dor), med undertiteln *Vägen till livet och kärleken*. Det är en bok om allting: att växa som människa, avspänning, frigörande andning, tankens skapande kraft, kärleksfulla relationer, ekologi, "vårt tragikomiska ätande" och hennes egen skapelse Wäxthusrörelsen. Hon berättar sin egen livshistoria och utveckling, och vill inspirera läsaren att också satsa på att växa som människa. Till hjälp får man teckningar och affirmationer, och hennes vision och entusiasm.

En annan väg till personlig utveckling beskrivs av Gabrielle Roth i *Rörelsens helande kraft – Vägen till extas* (Energica, 262 sidor). Hon ger huvudstudierna på sin väg: befria kroppen, uttrycka känslor, tömma sinnet, väcka själen, ge anden gestalt. En del övningar hon beskriver känns igen från andra böcker. Hon är bl a inspirerad av den moderna shamanismen. Speciellt för henne är att hon betonar dans, teater och rörelse – hon har också själv bakgrund som dansare, musiker, skådespelare och regissör.

"Rörelse är mitt medium och mitt uttryck", säger hon. "Jag vet att om en våg av energi tillåts bli avslutad uppstår en helt ny våg... Att rida på dessa vågor betyder att ansluta sig till den kosmiska kärleksdansen som, enligt Dante, 'får solen och de andra stjärnorna att röra sig'."

Mental träning

Själsglädjen (Veje förlag, 84 sidor) heter en bok av AnneMarie Hellström och Marguerite Landin, som tillsammans utgör firmen Frimodighetskonsterna. Omslaget i mjuka färger verkar inspirerat av antroposofiskt måleri. Innehållet är inspirerat av Lars-Eric Uneståhl's tekniker för mental träning. Främst beskrivs hur viktigt det är att göra sig positiva och tydliga målbilder av det man vill uppnå – och att våga se med humor på sig själv. Det är en mycket lättläst bok, och praktiskt an-

Nils-Olof Jacobson

vändbar.

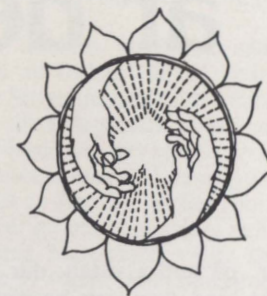
Silvametoden är en av många metoder för avspänning och mental träning. Det kostar ett par tusen kronor att gå grundkursen. Det finns en grundbok om metoden; jag vet inte om den har kommit på svenska. Författningen har nu kommit ut på Energica. Den är skriven av metodens upphovsman José Silva tillsammans med Burt Goldman, heter *Dynamisk träning med Silvametoden* och har 247 sidor. Här finner man alltså ingen fullständig beskrivning av hur själva grundträningen går till. Boken ger dock instruktion i hur man försätter sig i det avslappade "alfatillståndet" och använder det för att programmera in målbilder och nya beteenden. Det kan gälla alla områden av livet: kreativa uppgifter, relation och yrkesverksamhet. Bl a finns ett kapitel om hur man lyckas med försäljning – och ett annat om hur man motstår en försäljare. Om både försäljaren och den tilltänkte kunden har läst boken kan det bli ett intressant möte!

Jag vet inte hur mycket av innehållet som är specifikt för just Silvametoden. De flesta övningarna verkar välbekanta och kan lika väl vara tagna ur en bok om Neuro-lingvistisk programmering, NLP. Det är faktiskt lätt att glömma att det här är en bok om Silva-träning – med bara lite byte av rubriker skulle det vara en förträfflig populär NLP-bok. Övningarna fungerar ju lika bra vad man nu kallar dem, men jag tycker nog att författarna kunde kostat på sig ett erkännande till John Grinder, Richard Bandler m fl som skapade NLP.

Drömmar och meditation

Studiet av drömmar kan vara ett verktyg för personlig utveckling. Särskilt fascinerande är klara drömmar, dvs när man under drömmen är medveten om att man drömmer. När väl detta medvetande vaknar kan man börja påverka och styra drömmen. Keith Harary och Pamela Weintraub har kommit ut på danska med boken *Klare drömmar, 30-dages kurs i kreativ sömn* (Borgens förlag, Köpenhamn, 139 sidor). Det är, som titeln anger, en kurs dag för dag och natt för natt i att drömma medvetet. Övningarna är konsekvent uppbyggda och klart beskrivna. Jag tror nog de kan fungera – bara de två första dagarnas övningar gav genast resultat i intensivt och livligt drömmande. Problemet är bara att övningarna tar en hel del energi och tid på dagen, för att inte tala om natten. Mina erfarenheter av sådana

Jag vänder mina negativa tankar till positiva.

Ur Lena Kristina Tuulses bok.

övningar är att drömlivet inom kort blir intensivt, och så ska alla drömmar genast antecknas. Det blir många uppvaknanden, och den skärpta uppmärksamheten på drömmandet gör sömnen ytligare och mindre vilsam. Jag måste helt enkelt sova längre för att få samma vila. Jag skulle inte klara att genomföra programmet och samtidigt arbeta normalt på dagarna. Lösningen får bli att ta en månads drömsemester. För den som kan göra det tror jag boken kan ge nog så spännande nätter, om än till priset av sömniga dagar.

Meditation är en annan väg till utveckling. Det finns mängder av böcker som lär ut eller propagerar för olika metoder. David Harp är amerikan och ger kurser i att spela munspel. Tillsammans med sin tvillingssyster Nina Feldman har han skrivit boken *Tre minuters meditation* (Linnaeus förlag, 158 sidor). Det är en liten behändig bok med undertiteln *30 enkla sätt att berika din tillvaro var som helst, när som helst*. Boken lär alltså ut 30 olika metoder för meditation. Ingen av dem behöver utföras längre tid än tre minuter medan man lär sig dem. Sedan kan man hålla på så länge man vill, från trettio sekunder till trettio minuter, eller längre.

Jag tycker det här är en av de absolut bästa böcker jag har läst om meditation. Den förklarar fördelarna med och grunderna för meditation klart och enkelt, med stillsam humor. Själva metoderna är delvis välbekanta, delvis nya för mig. Även de allra enklaste är effektiva nog för att räcka i månader eller år med daglig övning. Sedan är det bara att gå vidare till nästa, lite mer krävande, när man känner för det. Man behöver inte gå på kurser eller initieringar för tusentals kronor för att lära sig meditera – det räcker utmärkt att

läsa den här boken, och sedan verkligen öva!

Eld och demoner

De meditationer som förekommer i Eldens lära (som jag skrev om i förra numret) är mer komplicerade. En ny bok av Raul Amon har kommit på svenska: *De parallella kunskaperna och Eldens lära* (Centret för Eldens Lära, Mossvägen 34, Järna, 165 sidor). Boken innehåller "En introduktion till vetenskapen om elden med en översikt över de parallella kunskaperna, rörelsebokens lära, vetenskapen om makternas kvaliteter, gnistornas lära och läkekunst enligt eldens lära". I förordet noteras att "Boken är avsedd endast för dem som vill tränga djupt in i Eldens lära. För de övriga läsarna kan den verka förvirrande, komplex och främmande."

De fyra lärorna som avhandlas sägs ha sina rötter i det antika Grekland. De har förts vidare genom muntlig tradition i en hemlig och mycket begränsad krets. Med hänsyn till den kritiska situationen i världen har man nu de senaste åren ansett tiden mogen att sprida dem mer offentligt. Mycket förblir dock hemligt och meddelas endast muntligt till kvalificerade elever. Här ges en mycket komprimerad framställning av de kunskaper som kan släppas till offentligheten. Förf betonar också att han inte gör några försök att argumentera för sin sak. Han lägger fram materialet, och var och en får själv avgöra om det kan användas.

Det här är ingen lätt bok. Det är lätt att förkasta den och säga att alltsammans är nonsens. Jag får dock intryck av att här finns ett komplett esoteriskt tankesystem, med en inre logik, framvuxet ur en lång tradition. Det vore intressant att få det beskrivet av en idéhistoriker och satt i sammanhang med andra traditionella initieringssystem. Texten förefaller det finnas en anknytning till zen-buddhismen med användandet av "glimtar" inom Gnistornas lära, en sorts retoriska frågor. Den grundläggande är "Vem är du, vet du det, och vem är jag?" Med den kan man skrämra bort demoner, sägs det: "När dessa ord uttalas flyr demonen. Om den av en händelse skulle stanna kvar upplöses den av Eldens Makt."

Vid en första läsning av denna bok får jag somliga glimtar av förståelse och insikt. Men det mesta verkar just förvirrande, komplext och främmande. Jag gör som Luther: lyfter på hatten och går vidare.

New Age-flum vad är det?

I Svenska Vegetariska Föreningens tidskrift Vegetar, nr 2, 1991, har redaktören, Eskil Svensson, en artikel om "flumböcker". Till den kategorin räknar han en bok av Louise Hay. Han skriver bland annat:

"I kapitlet 'Läk din kropp' i boken 'Du kan hela ditt liv' anges i ett stort tabellavsnitt 'trolig orsak' till olika sjukdomar. Jag väljer som exempel ett par sjukdomar i listans början, alltså på bokstaven A:

AIDS. Trolig orsak:
'Orostillstånd på grund av yttre föroreningar och förtryck. En stark tro på att man inte är tillräckligt bra.'

Nytt tankemönster som föreslås vid sjukdomen aids:

'Jag är ett gudomligt, storartat uttryck för livet. Jag gläds över den jag är. Jag älskar mig själv.'

Nära intill läser vi om ALZHEIMERS:

Trolig orsak:
'Längtan att få lämna planeten. Oförmåga att möta livet som det är...'

Så långt Eskil Svensson.

Tittar man på texter som dessa, ser man att det rör sig om fantastiska, osannolika påståenden utan anknytning till vad vi vet om världen. Om det finns någon vettig grundval för dessa och liknanden uttalanden, så nämner Hay dem inte. Det ser ut som att hon hittar på saker.

Eskil Svensson pekar också ut böcker om kreativ visualisering som flummiga. Flum karakteriserar han som "självcentrerad, vurmig oklarhet".

I tidskriften Utan Gräns ger Agneta och Bo Nessling svar på alla möjliga andliga spörsmål i "Kosmiska Spalten". Allt vet de svar på. Om reinkarnation skriver de bland annat:

"Förhållandet mellan oss och våra kära djur är precis detsamma som mellan oss och vänner och anhöriga. Djuren kommer också till 'astrala rekrea-

tionsorter' på andra sidan, där vi kan få kontakt med dem och besöka dem. När vi själva går över kan vi träffa dem igen..." Hur vet Agneta och Bo detta? Det ser förstås ut som att de inte alls vet, utan hittar på i det att de med sina önskningar skapar en bild av en trevlig verklighet. Är det opassande att be dem ange grunder för sina påståenden? Vad kan de svara? Kanske att "vi känner att det måste vara så, för annars är tillvaron inte god, och det måste den vara, det känner man..."

I Utan Gräns medverkar också Kristina Wennergren. Hennes artiklar och böcker består av en massa påståenden genom vilka hon säger sig veta en hel del om världen. "Vi har många kosmiska lagar", skriver hon bland annat, "lagar som människan lyder under vare sig hon tror på dem eller inte. ...Endast den medvetna människan upptäcker att de finns." Det är hos Wennergren inte fråga om att argumentera, ange källor, styrka sina utsagor; hon nöjer sig med att påstå.

"Inom den esoteriska läran skiljer man på egots vilja och universums gudomliga plan", skriver Wennergren. Men det finns inte en esoterisk lära, utan många. Och hur vet Wennergren något om "universums gudomliga plan"? Det svarar hon inte på.

Om reinkarnation skriver Wennergren i en bok: "Vi väljer våra föräldrar, tiden och platsen för vår födelse, uppväxt och fortsatta levnad. Vi har noggrant valt den familj som bäst ger oss möjligheter att arbeta ut och lära nödvändiga, karmiska läxor." Hur har Wennergren fått reda på detta? Det borde hon ge besked om.

Det ser ut som om Louise Hay, paret Nessling, Kristina Wennergren och andra ockultister, från Blavatsky till nutida "tänkare", hittar på en massa om världen. Hur skall då sådana påhitt förklaras psykologiskt? Tydligen har flumtänkaren en dålig förmåga att

skilja mellan egna (och andras) fantasier och en rimlig, välgrundad beskrivning av verkligheten. Flummaren lever sig in i en speciell föreställningsvärld, känslan bevisar riktigheten; flummaren suggererar sig att tro att fantasierna beskriver verkligheten som den faktiskt är.

Den typiske flummaren saknar normala krav på motiveringar, källor, intelligenta resonemang. Samma gäller förstås den läsare som godtar flummigheterna eller åtminstone tycker att de är "intressanta".

Kanske tycker en del läsare av ockulta utläggningar att "det där stämmer för mig", och så är de nöjda. Eller också säger de att de intuitivt känner att så är det...

Men det är nog en god idé att inför skilda ockulta och religiösa påståenden ställa sig själv frågan "vad finns det för grund för detta?" och kräva av en författare att denne bryr sig om att visa varför hans påståenden är riktiga. Gör han inte det, har läsaren ingen möjlighet att bedöma om det ligger något i vad författaren skriver.

Alltför många ockultister har fantiserat ihop världsbilder. Men det är inte bara de som flummar. För många år sedan läste jag en massa böcker för att finna skäl för kristen tro. Det genomgående var att författarna gjorde påståenden. I sällsynta fall kunde man påträffa något slags argument för kristen tro, men det var generellt predikostilen som gällde.

Dock, det finns god New Age-litteratur, tycker jag, såsom Peter Russells "En uppvaknande värld" samt böcker av Ferguson, Satin och Jampolsky. Fast du kanske tycker de är flummiga? För mig "stämmer" de!

SM

Kontakt

43-årig änka söker öppen, varm man som är intresserad av natur, kultur, litteratur för gemensamt utbyte av livets äventyr. Svar till "Våga!", Sökaren f v b.

Jag 32-årig kille önskar kontakt med dig tje/kvinna. Teosofi, makrobiotik, resor, böcker, konst, musik, pyramider, stenar, kristaller intresserar mig. Skriv och berätta lite om dig själv. Gärna foto. Svar till "Mystikern", Sökaren f v b.

32-årig kille, stenbock, söker kontakt med esoteriska studenter i hela landet för korrespondens, vilka liksom jag är intresserade av meditation/I.G.M., tarot, Quabalahn, Jung, I.R./A.C./G.D., Rosenkreutz osv. Konst och modern fysik. Och ev. intresserade av att kanske bo och leva i kollektiv (utifrån ovanstående intressen). Svar till "Horus II", Sökaren f v b.

Pris för kontaktannonser 50 öre per ord + 5:- i eftersändningsavgift, dock tillsammans minst 15:-. Moms inräknad.

Gåvor

Åke Jernstedt, Filipstad, 30:-, Lennart Palm, Malmö, 30:-, Lennart Skough, Kristianstad, 30:-, Harvinder Singh, Västerås, 20:-, Dan Waern, Bollebygd, 30:-, Ann Nilsson, Havdhem, 30:-, Astrid Ståhl, Uddevalla, 28:30, E Inkinen, Järfälla, 30:-, Desy Kallberg Viksten, Stockholm, 30:-, A Åström, Umeå, 30:-, Elsa Heino, Helsingborg, 80:-, Marianne Edin, Björna, 30:-.

Hjärtligt tack!

Red

MIRAKLET!

Nu är den här, evolutionens slutmål; odödlighetskroppen...! Sjukdom, åldrande och död skall bli ett minne blott på planeten Telus...!

Hur får man en odödlighetskropp?

Roland "Baname" Bergman har två retreats, ett på Gran Canaria och ett vid Ljungdalen i Härjedalsfjällen. Där praktiseras seriöst det ovan relaterade. Nyckeln till framgång: Den som tror tillräckligt starkt på något får en gång se det förverkligat...

För närmare information ring 026-12 47 56 Q

Bokrecensioner

Livet som konst

Just så ska livskonstböcker se ut. Är de tusensidiga volymer av bibelformat tycks Livet oöverskådligt och svårhanterligt. Om konsten att leva av Bertil Martinsson (Linneaus förlag 1991) är milt grönt insiktsfull i omslagsfärgen och ryms i min hand. Just så vi alla vill att Livet ska vara, positivt och greppbart.

"Om konsten att ändra andra", "Om konsten att förlåta" är två andra titlar av samme författare som finns i mitt bibliotek. Det är alltså de största av ämnen tänkaren Bertil Martinsson ger sej på och komprimerar i småboksformat. I dessa yttersta dagar finns det en flora av böcker som har ambitionen att ge oss vägledning och livsinsikter. Bertil Martinsson väljer den kanske svåraste av vägar. Han komprimerar tankegångar, slipar och filar på orden, vänder på dem, tatar dem och ger sin läsare minidikter – mantran att aktiveras i det inre, att testas, kännas av i relation till de egna erfarenheterna och insikterna. Och till mej talar han ett bekräftande språk, mej ger han eftertanke att stanna upp inför. Jag tycker mycket om Buddha-leendet som skymtar genom många av tankesprången och språken.

Jag förmedlar här tre smakprov, så ser ni och förstår vad jag menar. Hans småböcker med de stora tankarna ska givetvis finnas i varje sökbarbibliotek.

"Det är kanske inte alltid så kul att vara den du är, men vem skulle du annars vara?"

"Den som aldrig gjort ett felsteg värt att dölja

har sällan gjort ett framsteg värt att visa."

"Redan i min ungdom hade jag mycket att lära.

Nu återstår mer än någonsin."

Per Ragnar

Udda uppslagsbok

Engelsmannen Stuart Holroyd är "född 1933, med ett tjugotal böcker i sitt författarskap". Han har nu i en unik uppslagsbok, *Nya perspektiv* (Korpen 1991, övers Gunnar Gällmo) samlat ortodoxa tankar och nytt tänkande sida vid sida. "Idén att vetenskapen skall umgås med esoterik, psyko-

logi med parapsykologi, ortodox medicin med alternativ medicin, den etablerade kulturen med den motkultur som försöker undergräva den, är fortfarande för många människor kätterier eller ren humbug", skriver författaren i sitt förord. Men han erinrar om att det kan anses förtjänstfullt, trots allt, att på försök se på någonting ur ett annorlunda perspektiv; detta har ibland kallats *lateral tänkande*.

I den 278-sidiga uppslagsboken finns sådana ämnen som Kausalitet, Logisk positivism, New Age, Pragmatism, Reduktionism, Big Bang, Darwinism, Kvantteorin, Alkemi, Astrologi, Gud, Meditation, Freudiansk psykologi, Primalterapi, Aura, ESP, Nära-döden-upplevelser och Ozonlagret för att ta några exempel. Ämnesordsregister saknas.

I uppslagsböcker brukar olika skribenter anlitas för olika områden. Men i "Nya perspektiv" har Stuart Holroyd skrivit allsammans själv. Det är naturligtvis en övermänsklig uppgift att väl sätta sig in i hundratals olika ämnen. Textkvaliteten är också varierande. En del är felaktigt, annat är ofullständigt och/eller missvisande. Ändå är verket intressant och kan vara av värde som uppslagsbok, om läsaren är litet försiktig och inte läser boken med den tillit varmed man tar del av ett till alla delar vederhäftigt arbete.

SM

Björn Rosendal:

Gud Barnet och mystiken

En bok om hur man kan möta den yttersta mystiken i ett helt profant sammanhang.

Kämpunkten, den som gör Björn Rosendals bok så nyttig för eftertanken är dess klart antimaterialistiska grundhållning.

Leif Carlsson, Svenska Dagbladet

... inte bara en kulturkritik utan också uppseendeväckande teorier om människans fortlevnad efter döden.

Gunnar Hillerdal, Hallandsposten

... och boken – som även innehåller dikter – är genomgående sobert och elegant skriven.

Sven Stolpe, Norrköpings Tidningar

128 sidor, inb. Pris 95:- vid beställning direkt från förlaget.

UFOKI Kastanjegården, 312 92 LAHOLM Tel 0430-182 82

Kollegor

Vi är ju alla mer eller mindre släkt med varandra. Det gäller också tidskrifter. De som Sökaren är mer släkt med än andra, är kanske Jordens Goda Nyheter, Mandala och Gnosis. Den första är en lättpratad syster, entusiastisk och ej svår förstå, den andra är en djuptänkande, allvarlig kusin på färd mot livets medelpunkt och den tredje är en frodigt talför brylling, vars akademiskt omständliga utläggningar inte alltid är lätta att följa.

Jordens Goda Nyheter är Mona Sundquists tidningsidé. Hon är en erfaren nyhetsjournalist och gör ett proffsigt arbete tillsammans med bland andra Marie Milling, Cathrine Vergara, Lotten Dannwall och Eva Lagnefeldt. Fyra gånger om året kommer den positiva tidningen ut med ca 40 sidor i A 4-format. I spalterna finner vi flera bekanta New Age-profiler och New Age-ämnen. Tidningen är lättläst och läs-värd. Adress: Box 2059, 103 12 Stockholm.

Mandala, tidskrift för mystik och filosofi, görs av tre kvinnor Prim. Primus motor för det redaktionella arbetet är kanske Anna Bornstein, född Prim, känd som översättare av Paul Bruntons böcker. Den vackra kvartalstidskriften torde uppskattas av alla som tycker om mystiska tolkningar av verkligheten. Adress: Box 6098, 121 06 Johannes-hov.

Gnosis, tidskrift för en andlig kultur, kommer med fyra nummer om året, men flera i en volym, tjocka som böcker. Senaste volymen, fem nummer på en gång (!) är på 352 sidor, som fylls av namn som Mäster Eckehart, Hans Hof, Kurt Almqvist, Jakob Böhme, Poul Bjerre, Bo Setterlind, David Bohm, Carl Gustav Jung, Marianne Fredriksson och Lars Levi Laestadius. Mannen bakom tidskriftsverket är Björn Sahlin, f.d. Verbum, Vattumannen och Proprius. Adress: Bokförlaget Åsak, Johannesberg, 820 60 Delsbo.

Till släkten räknar vi också UFO-aktuellt, tidskrift för forskning och spekulation kring oförklarade fenomen. Sedan skribenter som Clas Svahn, Anders Liljegren och Håkan Blomqvist tillåtit att dominera spalterna, håller tidningen en god klass och kan läsas av varje intelligent person, intresserad av UFO. Adress: Box 175, 733 23 Sala.

Befryndade är vi även med Växtkraft (S:a Birgittagatan 17 A, 702 14 Örebro) som görs av Kenth Agurell och tar upp levnadsfrågor, samt med Tidlös Visdom, Utan Gräns, Arcanum med flera, som här ej nämns. En lista kunde bli mycket lång.

Det går bra att kolla vad de andra sökartidskrifterna innehåller!

INNEHÅLL:

SM:

James Randi i Sverige 2

Bengt Petersen:

Tre författare och de stora livsfrågorna 6

Åsa Freij:

Blixtmöte med La Chance och hans skrämsleffekt 10

Åsa Freij:

Ki Aikido – en väg till andlig utveckling 12

Kenneth Ring:

Kundalinihypotesen 15

Bo Teglund:

Västerlänningar hindras nå vishet 18

Örjan Björkhem:

Psykiskt detektivarbete 20

Katarina Ed:

Psykiska krafter 26

Håkan Blomqvist:

Totalitära ideologier i UFO-rörelsen 28

Håkan Blomqvist:

Intervju med "rymdmannen" Roger 31

Tomas Johansson:

Frigörande andning en omtumlande upplevelse 34

Nils-Olof Jacobson:

Hälsa för kropp och själ 36

SM:

New Age-flum vad är det? 38

Bokrecensioner 39

SM

SÖKAREN

Oberoende tidskrift för livssynsfrågor.

Redaktör och ansvarig utgivare:
Sven Magnusson

Adress: Östra Kanalgränd 18,
652 20 Karlstad

Telefon: 054-11 16 89

Prenumerationspris:

Helår (8 nr) 220:-
Halvår 120:-

Postgiro: 706047-8

Bankgiro: 372-8128

Annonspriser: (moms tillkommer):
Helsida 1.300:-, halv sida 750:-
småannonser 25:- per spalt-cm, men
minst 75:-

Wallin & Dalholm Boktr AB,
Lund 1991
ISSN 0038-0504

Sökaren finns som taltidning. Prenumeration hos SRF-registret, telefon 08-39 93 42.